

Quaderns 190

QUADERNS DE PASTORAL

Revista del Centre d'Estudis Pastorals

Rivadeneyra, 6, 3r - Tel. 93 317 48 58 - Fax 93 302 51 09 - 08002 Barcelona

Director: *Francesc Pardo*

Cap de redacció: *David Vidal*

Consell de redacció: *Mercè Basté, Teresa Biayna, Manuel Claret, Quim Cervera, Antoni Deulofeu, Josep M. Domingo, Jordi Figueras, Ignasi Ricart i Antoni Serramona*

Correcció lingüística: *Núria Riera*

Impressió: I.G. Santa Eulàlia - Santa Eulàlia de Ronçana.

Dipòsit legal: B-25.506/1969

Amb llicència eclesiàstica

Subscripció anual : 31 euros

Preu d'aquest exemplar: 7,80 euros

Els articles publicats a Quaderns de Pastoral expressen solament l'opinió de llurs autors.

sumari

Pòrtic pàg. 7

I. Anuncieu i convideu: Jornades catalanes de pastoral vocacional

Presentació de les jornades pàg. 11

Per Mons. Joan Enric Vives, bisbe de la Seu d'Urgell

La pastoral vocacional avui a l'Església pàg. 13

Per Jesús Sastre, prevere i professor de l'Institut Superior de Ciències Religioses i Catequístiques San Pio X de Madrid

L'autor desenvolupa en l'article una lectura en profunditat del document emanat del Congrés europeu sobre les vocacions al sacerdoci i a la vida consagrada a Europa. Davant d'una cultura en la qual predomina el model antropològic de l'home sense vocació, cal promoure una cultura que faciliti la tasca de la pastoral vocacional. El document, en aquest sentit, facilita algunes claus per a una teologia de la vocació i es pregunta si és cert que algunes teologies donen vocacions i d'altres no. L'autor conclou que, finalment, la feina és dels agents de la pastoral que hauran de traduir les directives en propostes concretes, processos i itineraris, segons edats i situacions.

L'acompanyament i la pastoral vocacional pàg. 29

Per Jesús Sastre, prevere i professor de l'Institut Superior de Ciències Religioses i Catequístiques San Pio X de Madrid

Per què un jove, avui, s'animi a començar un procés formatiu cristià necessita trobar-se amb altres creients madurs que li ofereixin el seu testimoni, el "vine i veuràs" de l'evangeli de Sant Joan. En un segon moment l'acompanyament té caràcter d'iniciació i de formació bàsica. La relació que s'ha d'establir amb el jove és de diàleg pastoral i d'ajut quan calgui, sempre

orientant i guiant des de la no-directivitat. L'acompanyament espiritual és un mitjà imprescindible en els processos evangelitzadors amb adolescents, joves i adults. La personalització de la fe, el discerniment cristià i la presa de decisions difícilment es poden fer sense la presència del germà gran, també deixeble de Crist, però amb més experiència, recorregut i formació. En aquest sentit, també qui acompanya se sent evangelitzat per Déu i per les pròpies persones a les que acompanya.

La pastoral infantil i de preadolescents amb perspectiva vocacional pàg. 41

Ponència presentada per la diòcesi de Tortosa

Tres de cada quatre nens que fan la comunió a Tortosa segueixen en la catequesi posteriorment, però aquesta xifra es va reduint amb el pas dels anys. És a dir, que caldrà revisar també aquesta forma de fer catequesi als infants per replantejar-la. El punt de partida de tota catequesi en aquestes edats és que Déu és un pare que estima i perdona, i ha de proposar als nens els exemples de personatges com Abraham o David, i fer-los veure que no són exemples llunyans, sinó persones que eren normals fins a sentir la crida de Déu. Després d'escoltar, hem de fer entendre al nen que arriba el moment en que ell també ha de respondre a la crida de Déu.

L'espiritualitat de la ruta pàg. 45

Per Jordi Font, Servei d'Orientació Vocacional de Girona

L'espiritualitat de la ruta descansa sobre l'experiència, sobre l'aventura de viure uns dies en grup: caminar, acampar, fer foc de camp... El tema vocacional s'inscriu, doncs, en aquest fer camí, acampar, ja que la ruta esdevé en certa manera un lloc de revelació del que és l'home i de qui és Déu. L'experiència de la ruta és semblant a les caminades i acampades del poble d'Israel en el desert. La ruta del desert fou, entre altres coses, una etapa de discerniment vocacional d'Israel com a Poble de Déu, i de Moisès com a guia d'aquest poble.

Escola i vocació pàg. 48

Per l'equip d'educadors de la Unió de Religiosos de Catalunya

Cal entendre la pastoral en les escoles catòliques com a tot el treball i ambient que viu l'escola, i no solament aquelles activitats i moments amb més referència explícita a la fe. Molts alumnes provenen de famílies que no valoren explícitament la confessionalitat del centre, sinó la seva qualitat educativa, i per això l'oferta celebrativa, per exemple, ha de ser conscient d'això. En aquest apartat és important insistir en el rol de la comunitat

educativa en els dos aspectes d'orientació vocacional i pastoral vocacional.

La pregària i la pastoral vocacional pàg. 55

Per Coloma Boada, benedictina de Sant Benet de Montserrat

En la descoberta del nostre ser persona, la Sagrada Escripura juga un paper clau: ens va fent conèixer la nostra realitat més pregona, la veritat sobre nosaltres mateixos. En aquest camí de discerniment de les diferents crides que el Senyor ens adreça, l'autora ens ofereix en aquest article, resum de la feina feta en taller, l'estil de pregar dels monjos i les monges de tots els temps.

Els exercicis espirituals com a experiència vocacional pàg. 60

Per David Guindulain, jesuïta

Sant Ignasi ens convida a viure des de la consciència, a agafar els estreps de la nostra vida i a recollir les insinuacions positives del *mestre interior*. En els seus exercicis, el sant de Loiola ens convida a no viure ingènuament, ni tampoc moguts per un vent que no desitgem, sinó que siguem els protagonistes de la nostra vida. El bon vent és l'acció de Déu mateix, l'Esperit. I el mal vent no seria sinó la nostra reacció negativa i egoïsta davant les propostes de Déu. L'autor desglossa les passes que aquest camí de trobada interior segueix en els exercicis ignasians.

El voluntariat i la pastoral vocacional pàg. 63

Per Enric Puig, jesuïta

L'autor ens ofereix un recorregut per la seva biografia com a educador en el lleure, i a partir del seu testimoni explica de quina forma el voluntariat, en les seves diverses manifestacions, col·labora a fer créixer les persones i a discernir-ne la vocació com a persones. En aquest procés resulta central la pregària i molt important l'acompanyament i la comunitat cristiana que acull.

El voluntariat i la pastoral vocacional des de l'hospitalitat pàg. 69

Per Mario Piera, germà de Sant Joan de Déu

L'autor entén el voluntariat com un primer pas cap a experimentar la vida en la seva profunditat, és a dir, cap a donar-se als altres. Així, el voluntariat comporta necessàriament l'obertura als altres, l'escolta, l'ajuda, l'acompanyament, cosa que provoca un moviment cap a l'interior, de valorització i agraïment del que cadascú és, però també un moviment cap a l'exterior, que ens ajuda a identificar-nos amb els altres, a viure també en la seva pell.

“Anunciem i convidem”. Missatge sobre la pastoral vocacional de les Jornades catalanes de pastoral vocacional . pàg. 75

II. Miscel·lània

Presentació de la carta pastoral del cardenal Ricard M. Carles, arquebisbe de Barcelona pàg. 81

Per Mn. A. Deulofeu, director adjunt del CEP i rector de Sant Agustí

L'autor subratlla alguns dels punts més destacats de la darrera carta pastoral de l'arquebisbe, a tall de proemi. En destaca la fidelitat a les resolucions conciliars, sobretot en l'aspecte de l'evangelització, però també en el de la comunió. Finalment, resalta la sintonia teòrica i de compromís que el cardenal expressa amb el pontificat de Joan Pau II.

"Caminem amb esperança". Carta pastoral del arquebisbe de Barcelona, cardenal Ricard M. Carles pàg. 85

Des de l'inici del seu ministeri a l'arxidiòcesi, el cardenal Ricard M. Carles va insistir en la necessitat de testimoniar i viure la fe –espiritualitat– i en la urgència d'ajudar de manera eficaç tots aquells que puguin lliscar pel pendent de la marginació –el compromís social. En continuïtat amb aquesta preocupació seva, tantes vegades expressada, intenta, amb aquesta carta pastoral, aplicar aquests objectius generals a uns propòsits més concrets però inspirats en aquell mateix esperit, per la qual cosa ell mateix afirma que aquest document està en continuïtat amb el contingut del seu ministeri a Barcelona. L'arquebisbe repassa algunes de les resolucions conciliars referides a l'evangelització, la missió i la comunió, i acaba exhortant a caminar amb esperança malgrat un futur incert en què l'home pot ser aclaparat per la tecnologia.

Balanç dels 25 anys de pontificat de Joan Pau II pàg. 100

Per Mn. A. Deulofeu, director adjunt del CEP i rector de Sant Agustí

L'autor fa un balanç dels vint-i-cinc anys de pontificat de Joan Pau II, a qui considera una de les figures més rellevants de la història del catolicisme. Principalment destaca la valorització de l'experiència quotidiana de la fe que Joan Pau II ha dut a terme, i glossa les virtuts del seu papat i de la seva persona a partir d'un seguit de conceptes centrals que el resumeixen.

6 III. Cròniques de les diòcesis pàg. 109

PÒRTIC

Tenim la satisfacció d'oferir-vos en aquest número de *Quaderns de Pastoral* algunes de les aportacions que es van fer en les recentment celebrades *Jornades catalanes de pastoral vocacional*. Sens dubte l'afer de les vocacions, des d'un punt de vista merament numèric, és ja un dels primers problemes organitzatius de l'Església a casa nostra i a bona part del primer món. Més enllà, però, d'aquesta contingència, cal sobretot que ens plantegem el camí vers el discerniment vocacional del nen, l'adolescent i el jove no només com un encaminar-los vers la vocació consagrada, sinó com un descobriment de quina és la crida que Déu fa particularment a cadascun d'ells. És per això que en un dels textos que aquí us proposem es destaca que la pastoral vocacional és, de fet, la perspectiva originària de la pastoral general.

Aquest camí del discerniment està esdevenint progressivament més difícil en una Europa en la qual predomina el model antropològic de l'home sense vocació, i en la qual, per tant, cal promoure una cultura que faciliti la tasca de la pastoral vocacional. Molts joves europeus tenen una capacitat projectiva de la seva vida molt feble, i en aquest repte pendent cal subratllar el paper que hi han de jugar les nostres comunitats, on el jove es troba amb cristians de fe madura que l'ajuden amb el seu testimoniatge i, principalment, amb l'acompanyament, veritable pedra de toc de la qualitat creient d'una comunitat.

Com assenyala el manifest final de les jornades, cal urgir "les parròquies, les comunitats, els moviments i les escoles d'inspiració cristiana a realitzar la seva tasca educativa en un clima d'acolliment i d'acompanyament dels infants, dels joves i dels pares,

de manera que cada persona pugui cercar, descobrir i trobar el seu propi lloc dins la societat i dins l'Església.”

Junt amb els textos de les Jornades catalanes de pastoral vocacional trobareu en aquest número de *Quaderns* una secció de Miscel·lània composta per la carta pastoral del cardenal arquebisbe de Barcelona, Ricard M. Carles, *Caminem amb esperança*, així com una valoració del pontificat del papa Joan Pau II en la celebració del seu 25è aniversari a la cadira de Pere. Completa l'oferta d'aquest número l'habitual secció de cròniques de les diòcesis.

Esperem que tot plegat sigui del vostre grat.

***I. Anuncieu i convideu:
Jornades catalanes
de Pastoral vocacional***

Presentació de les Jornades

MONS. JOAN ENRIC VIVES, Bisbe d'Urgell, encarregat de Pastoral Vocacional per la Conferència Episcopal Tarraconense.

Els delegats diocesans de Pastoral vocacional de les Diòcesis de Catalunya i Balears, juntament amb la Vocalia de Pastoral Vocacional de la Unió de Religiosos de Catalunya, van organitzar unes Jornades de Pastoral Vocacional de Catalunya el mes de març de 2003, a Barcelona. I foren “aire fresc”, joia compartida i comunió plena en uns objectius i unes experiències de vida que volem retenir per al futur.

Agraïm a la Revista “Quaderns de Pastoral” que s’interessi molt per aquesta qüestió de la pastoral vocacional i que ofereixi a tots els lectors els bons textos d’aquestes Jornades. Hi trobareu reflexió fonda i propostes, realistes i encertades, sobre les raons i les actituds que avui són més necessàries per a treballar, cadascú des del seu lloc, en la promoció de la resposta vocacional entre els adolescents i joves, i de l’acompanyament que les famílies i les comunitats cristianes els podem i els hem d’oferir.

En les resolucions del Concili Provincial Tarraconense (res. 153-158) s’insisteix en la necessitat que tenen les nostres Esglésies diocesanes de promoure la pastoral vocacional dins els plans de la pastoral ordinària. Hem de demanar a l’Esperit Sant que ens doni un nou desvetllament de fe i d’esperança, i que sotraguegi les conscièn-

cies, per tal de respondre cadascú més generosament al Senyor. En la mesura que tots i cadascun li siguem més fidels i més obedients, Déu ens concedirà les vocacions a una consagració de per vida i en tots els llocs de frontera, al servei de Déu i dels germans, i els servidors que tant necessitem.

És l’hora que tots siguem més corresponsables de l’Església. Però l’Església apostòlica està fonamentada i edificada en el ministeri dels successors dels apòstols i dels seus col·laboradors, els preveres. Només així pot existir una veritable Diòcesi, com diu el Concili Vaticà II, i només així es podrà fer present el dinamisme evangelitzador i missioner que tant anhelem. És per això que necessitem bons preveres, per tal que religiosos i laics puguin créixer, alimentar i enfortir la seva fe. Preveres que caminin ben a prop dels germans, anant al seu davant i al seu costat, ajudant a fer passos valents i generosos en el seguiment del Crist. Preveres consagrats del tot al seu Senyor, que siguin autèntics servidors, imatges vives d’Aquell que s’anomenà a si mateix “el Bon Pastor”.

És l’hora que tots siguem més corresponsables de l’Església. Però qui gosaria dir que les nostres comunitats

no són plenament enfortides i realitzades, urgides significativament a l'ideal de no anteposar res a l'amor de Crist, quan alguns germans se senten impulsats a una especial consagració a Déu, a la missió, al servei envers els necessitats, en tots els camps on la caritat fecunda vides i cultures. I no només per a un temps, sinó per sempre. A semblança del Crist, pobre, humil i cast, “que no vingué a ser servit, sinó a servir i a donar la vida en rescat de tots”. Per això necessitem germans i germanes consagrats a Déu, signes visibles i creïbles de la felicitat que brolla d'una vida evangèlica inspirada en les Benaurances de Jesús.

Tant de bo aquestes pàgines que reflecteixen els treballs d'unes Jornades on l'Esperit s'hi féu manifestament present, amb la seva joia i el seu especial engrescament, puguin ser objecte

de reflexió meditada per part de tots els agents interessats en la vida pastoral de l'Església. Tant personalment com en les diverses trobades i reunions que vertebrèn la comunió dins les diòcesis i els arxiprestats, les comunitats religioses i els grups de pregària i de comunió de vida apostòlica. Perquè tots els cristians hem de ser col·laboradors actius per a una «cultura de la vocació» –com l'anomena el Papa Joan Pau II– i hem d'esdevenir elements de promoció i acompanyament de les diverses vocacions a la vida cristiana consagrada i al ministeri diaconal i presbiteral.

Proposem-nos tots, novament, amb goig i amb esperança, una revisió del que hem fet i del que podem fer de cara a promoure les condicions necessàries avui perquè ressoni amb força la crida de Crist al seu seguiment radical.

La pastoral vocacional avui a l'Església.

Aportacions del document

"Noves vocacions per a una nova Europa"

JESÚS SASTRE, sacerdot secular, professor de Teologia Pastoral a Comillas, Institut de Pastoral i Institut San Pío X.

En ocasió de les Jornades Catalanes de Pastoral Vocacional, fem referència en aquesta ponència al document final del Congrés Europeu sobre les Vocacions al Sacerdoci i a la Vida Consagrada a Europa, que va tenir lloc a Roma del 5 al 10 de maig de 1997. El Congrés el van preparar les congregacions per a l'educació catòlica, per a les esglésies orientals, per als instituts de vida consagrada i les societats de vida apostòlica.

1. El fil conductor de tots els treballs del congrés: l'esperança

L'Església té molts anys d'experiència viscuda en situacions molt diferents. Per això disposa de la perspectiva necessària per consolidar a cada moment l'esperança que tot ho pot i tot ho espera. Enmig dels dubtes, els temors, les dificultats i els escassos resultats en el camp vocacional, sorgeix amb força la crida a confiar, a romandre fidels i a esperar més enllà de les pròpies possibilitats. Un exemple proper i patent d'esperança són les Esglésies de l'Est, que després d'haver viscut temps difícils es veuen recompensades amb un ressorgiment vocacional –no exempt de problemes–, però que contrasta amb la situació de l'Europa occidental.

Es convida a nens, adolescents i joves a acollir el projecte que Déu té per a cadascú.

Des d'aquesta esperança es convida els nens, adolescents i joves a acollir el projecte que Déu té per a cada un d'ells, amb el convenciment ferm que aquesta disposició dependrà de la seva realització i felicitat. Aquesta resposta dels més joves no serà possible si els pares, els educadors, els catequistes, els preveres i els consagrats i consagrades no donen un "testimoni coral". "En una Església vocacional, tots són animadors vocacionals. Benaventurats vosaltres, si sabeu dir amb la vostra vida que servir Déu és bonic i satisfactori, i descobrir que en Ell, el Vivent, s'amaga la identitat de cada vivent (cfr. Col 3,3)" (Document final, o. c. 9).

L'esperança té molt a veure amb el batejar de la vida a cada moment i cada situació; això no serà possible si no s'uneix la reflexió teològica amb la praxi pastoral, la il·luminació teòrica i les claus pedagògiques, el saber i el saber fer. Aquesta síntesi s'ha de fer

des de l'òptica específicament cristiana: "o la pastoral vocacional és mistagògica, i per tant parteix una i altra vegada del misteri (de Déu) per portar al misteri (de l'home), o no és tal pastoral" (Document final, o. c. 11).

2. La lògica del Congrés i la lògica del document

La preocupació que ha presidit tots els treballs del Congrés, així com la redacció del document final, ha estat genuïnament evangèlica: veure les realitats concretes, reflexionar-hi amb la llum de l'Evangelí i tornar a les situacions existents per donar una millor resposta. La realitat quotidiana és el punt de referència de la pastoral vocacional. La perspectiva teològica que ocupa la part central del document – entre l'anàlisi de la realitat i les orientacions pastorals i pedagògiques – fonamenta i emmarca el conjunt del tractament. El document reconeix que les pistes orientadores "en el pla del mètode i de la praxi quotidiana" és l'aspecte més deficient, i el que els agents de pastoral necessiten en gran manera. Tot i constatant aquesta mancança, podem dir que – amb relació als altres documents anteriors de pastoral vocacional – aquest aspecte adquireix un relleu important, tant qualitativament com quantitativament.

3. Principals aportacions del document

3.1. Consideració general

El document, en conjunt, mereix una valoració positiva, tant pel mètode de d'elaboració com per l'estructura

interna i les parts de què consta. El document es compon d'una anàlisi matisada de la realitat, d'una bona fonamentació teològica, d'una part sobre pastoral de les vocacions i acaba amb les orientacions pedagògiques. Globalment, és un document diferent dels anteriors que han tractat el problema de la pastoral vocacional; és un text més ampli, estructurat i pastoral-pedagògic que els que l'han precedit. Mantenint l'òptica pròpia d'un document per a l'Europa plural, dóna claus fonamentals que es poden aplicar en les diferents Esglésies. Tot el document constitueix "una mirada sapientzial", ja que la realitat s'ha passat pel cor i ha estat il·luminada per la fe, per procurar una pastoral vocacional més encertada i fructífera.

3.2. L'anàlisi de la realitat

La recerca i l'anàlisi de dades s'ha fet des d'una intuïció esperançadora: una nova Europa necessita vocacions "noves". Es constata la situació diferent d'Europa; som davant una realitat cultural i eclesial diversificada i complexa. Aquesta dada important influeix en les vocacions al sacerdot i a la vida consagrada.

Claus per entendre la realitat europea

– Davant una cultura en què predomina un model antropològic d'"home sense vocació", és necessari promoure una cultura que faciliti la pastoral vocacional.

– L'Europa de l'Est i l'Europa Occidental presenten realitats molt dife-

rents. La primera necessita una pastoral vocacional orgànica, i la segona s'ha de plantejar la "consistència teològica" i l'orientació de determinats projectes vocacionals. Una de les conclusions del Congrés (n. 8) inclou aquesta pregunta: "Per què determinades teologies o praxis vocacionals no produeixen vocacions, mentre que altres sí que les produeixen?"

Molts joves europeus tenen una capacitat projectiva de la seva vida molt feble.

– Molts joves a Europa tenen una feble capacitat projectiva de la seva vida. Això es dona en un context cultural en què coexisteixen valors molt diferents sense cap jerarquització, la qual cosa influeix negativament en el significat de les coses i en la capacitat projectiva de la vida humana, ja que impedeix l'obertura d'aquesta al misteri i a la transcendència. "És una lògica que redueix el futur a l'elecció d'una professió, a la situació econòmica o a la satisfacció sentimental-afectiva, dins d'horitzons que de fet redueixen la voluntat de llibertat i les possibilitats de la persona a projectes limitats, amb la il·lusió de ser lliures" (Document final, o. c. 19). El resultat final és el predomini d'un model antropològic de l'"home sense vocació", que fa que molts joves desconeguin la "gramàtica elemental" de l'existència que els converteix en nòmades i naufrags, que viuen "temptejant" i projecten el futur com una "fotocòpia" del present. La proposició n. 4 també pre-

senta els joves amb moltes possibilitats a l'hora de construir una nova Europa; diu d'ells que "tenen nostàlgia de llibertat i cerquen la veritat, l'espiritualitat, l'autenticitat, la pròpia originalitat personal i la transparència, que junts tenen desigs d'amistat i de reciprocitat", que cerquen "companyia" i volen "construir una nova societat, basada en valors com ara la pau, la justícia, el respecte al medi ambient, l'atenció a les discrepàncies, la solidaritat, el voluntariat i la igual dignitat de la dona" (Document final, o. c. 21).

– La tasca de l'Església en aquest context tindrà com a fil conductor el treball per tal que sorgeixi una cultura vocacional que faciliti l'obertura del jove a la crida personal de Déu a la santedat, en un projecte de vida concret. Nova evangelització i vocació estan íntimament relacionades.

– Els pares, els educadors cristians, i també els catequistes, els sacerdots i els consagrats i consagrades, necessiten practicar la "caritat cultural" i ser "persones pont" entre el món i l'Evangelí, entre la societat i l'Església. No es pot fer aquest servei sense viure com a batejats convertits i testimonis del Ressuscitat, amb alegria i sense complexos.

– El document defineix amb precisió els termes *vocació* i *vocacions*. Aquesta perspectiva comuna i específica pot ajudar a plantejar adequadament la iniciació cristiana i la pastoral vocacional. Tant la vocació baptismal com el projecte vocacional personal al qual Déu crida cadascú necessiten un medi de cultiu, que Joan Pau II, en el

discurs als participants en el Congrés, va definir com una “nova cultura vocacional en els joves i en les famílies”. Els trets d’aquesta cultura vocacional són els següents: el significat del viure i del morir, les grans preguntes de l’existència humana i el desig de trobar la veritat.

– El “salt qualitatiu” que ha de fer la pastoral vocacional consisteix a passar de considerar allò vocacional com una part de la pastoral, a considerarlo com l’horitzó globalitzador de tota la pastoral a l’Església. Suposa el següent: la pastoral vocacional és quelcom “estable i coherent”, s’orienta a la “promoció de totes les vocacions” i s’adreça a tothom, ha d’estar alenada per l’esperança i la convicció que tota persona és do de Déu; té molt a veure amb el discerniment, sap que Déu crida a cada lloc (no a la importació de vocacions), necessita l’acompanyament personal, l’animador vocacional ha de ser sobretot “educador i formador de vocacions” i es necessita creativitat, ja que la tasca és molta i els operaris, pocs.

La fe cristiana fonamenta la vida humana en el misteri trinitari.

3.3. La teologia de la vocació

La fe cristiana fonamenta la vida humana en el misteri trinitari: comunió, entrega i missió. La finalitat d’aquesta segona part és comprendre el sentit de la vida humana en el miste-

ri del Pare, del Fill i de l’Esperit Sant. Des d’aquesta fonamentació, es pot definir l’espiritualitat de la crida. Les aportacions principals d’aquest apartat són les següents:

– La segona part, teologia de la vocació, fa una bona connexió entre antropologia i teologia, ofereix una visió de la Trinitat dinàmica i existencial, relaciona el misteri de la Trinitat amb l’ecclesiologia, els sacraments i les vocacions. El fil conductor d’aquesta parteix del propi de la Història de Salvació.

– Arrenca de les preguntes bàsiques que doten de sentit a la vida i demanen una resposta que transcendeix les possibilitats humanes. Són les qüestions que es refereixen a l’origen (per què existim?), al significat (què és la vida?) i al futur (què hi ha més enllà de la mort?). El document és conscient del context sociocultural actual, que tendeix a marginar o a impedir aquestes preguntes.

– La il·luminació teològica parteix de la referència bíblica a la comunitat de Corint, en la qual els dons de l’Esperit estan subordinats a la confessió de fe en Jesús com a Senyor de la Història. “Crist és el projecte de l’home” i il·lumina decisivament l’antropologia i l’ecclesiologia. L’ecclesiologia de sant Pau manifesta els tres aspectes de les vocacions esmentats en la comunió trinitària: els carismes són dons per l’acció de l’Esperit Sant, són ministeris en referència a Crist *Homo Serviens* i són “operacions” perquè brollen del dinamisme creador i misericordiós del Pare. L’Església viu

de la Trinitat, de la qual és sagrament visible, i està compromesa amb la realitat humana concreta a la qual pretén evangelitzar. Cada vocació és una crida per a la missió de construir el Regne de Déu.

– L'amor apareix com la clau per entendre la vocació de tot home. Per la voluntat salvífica del Pare, som "imatge i semblança" de Déu; pel seguiment de Jesús entenem la vida com a amor entregat fins al final, i l'acció de l'Esperit fa del vocacionat que viu en obertura i disponibilitat, en comunió i servei, un signe alliberador per als més pobres.

La història vocacional de cada persona està relacionada amb una altra gran història, la història de salvació que parteix de la Trinitat i continua en l'Església, sagrament de salvació per al món. "Per tant, cada vocació, com a opció ferma i definitiva de vida, s'obre a una triple dimensió: en relació a Crist, tota crida és 'signe'; en relació a l'Església, és 'ministeri'; en relació al món, és 'missió' i testimoni del Regne" (Document final, o. c. 55).

En aquest context teològic, l'Església, per la seva funció maternal, ajuda que les vocacions sorgeixin; és a dir, exerceix una funció mediatra i educativa. "No es pot dir mare aquella comunitat de creients que simplement 'espera', deixant totalment a l'acció divina la responsabilitat de la crida, gairebé temerosa de dirigir crides; o que dona per fet que els adolescents i joves, en particular, sàpiguen rebre immediatament la crida vocacional, o que no ofereix camins traçats per a la proposta i l'acollida de la proposta" (Document final, o. c. 57).

Aquesta gran història, la Història de Salvació, que emmarca cada història vocacional, és el que fa que el document potenciï la dimensió ecumènica de la pastoral vocacional a Europa i valori la importància de la litúrgia en les Esglésies catòliques d'Orient, com el que sosté la teologia i la catequesi.

– La importància del ministeri ordenat, ja que representa "la garantia permanent de la presència sacramental del Crist redemptor en els diversos temps i llocs" (Ch Fl. 55) i és signe de la "dependència directa de l'Església de Crist, que continua enviant el seu Esperit perquè ella no quedi tancada en ella mateixa, en el seu cenacle, sinó que camini pels senders del món anunciant la Bona Notícia" (Document final, o. c. 60). El ministeri ordenat, a través de la celebració de l'Eucaristia i del servei de comunió que exerceix en la comunitat, té "la intransferible tasca de promoure tota vocació". L'Església particular és més plena i viva quan hi apareixen la rica pluralitat de vocacions. En el moment actual, cal afavorir les vocacions profètiques que siguin signe del que se'ns ha revelat i que som, però encara no en plenitud; al mateix temps, cal animar el sentit profètic de tota vocació.

– Maria és presentada al final d'aquesta segona part del document com a mare i model de tota vocació, ja que en ella es va donar de manera singular la relació dialogal entre la llibertat de Déu i la llibertat humana, que es concreta en el *Fiat* (confiança plena en Déu i disponibilitat absoluta). "Maria, en fi, és la imatge perfectament realit-

zada de la 'dona', perfecta síntesi de l'ara femení i de la creativitat de l'Esperit, que en Ella troba i escull l'esposa, verge mare de Déu i de l'home, filla de l'Altíssim i mare de tot vivent. En Ella cada dona troba la seva vocació de verge, d'esposa, de mare!" (Document final, o. c. 63).

3.4. Pastoral de les vocacions

Aquesta part se situa entre la teologia i la pedagogia de les vocacions. La justificació de la pastoral de les vocacions rau en el fet que les orientacions concretes de pastoral vocacional no sorgeixen únicament d'una teologia adequada de la vocació, sinó també de principis operatius amb entitat pròpia. El capítol anterior sobre la teologia de les vocacions va partir de la vida trinitària i va concloure manifestant com aquesta vida es fa present en la vida de l'Església i de les diverses vocacions. El criteri fonamental que orienta aquesta tercera part consisteix en l'afirmació que la perspectiva vocacional és la perspectiva unitària de tota la pastoral en l'Església. Així ho va expressar Joan Pau II en el Discurs als participants en el Congrés.

– El tractament de la pastoral de vocacions comença fent referència a les dades bíbliques fonamentals sobre l'Església primitiva. Des d'aquesta base el capítol desenvolupa la teologia que anima i fonamenta la pastoral vocacional, els principis generals de la pastoral vocacional, els itineraris pastorals vocacionals i el pas dels itineraris pastorals a la crida pastoral i a les comunitats cristianes. La concepció

del capítol és suggeridora i nova en aquest tipus de documents, i incorpora elements presents i valuosos de la pastoral vocacional que es duen a terme en les comunitats en què millor s'ha treballat i en què ha donat més fruits.

El terme "ecclesia" vol dir "assemblea dels que són cridats".

– La finalitat de la teologia que fonamenta la pastoral vocacional és tractar “de descobrir els motius que uneixen intrínsecament persones i comunitats amb la tasca vocacional i posar en relleu una millor relació entre teologia de la vocació, teologia de la pastoral vocacional i praxi pedagògica pastoral” (Document final, o. c. 70). El fonament teològic que presenta el document apareix sintetitzat en l'expressió de Joan Pau II a *Pastores dabo vobis*: “la lectura del misteri de l'Església com a *mysterium vocationis*” (n. 34). El terme *ecclesia* significa “assemblea dels cridats” (PDV 34) i, per tant, “la pastoral unitària es basa en la vocacionalitat de l'Església” (IL 58). En l'ésser mateix de cada comunitat hi ha la urgència a comunicar la fe, i aquí enfonsa les seves arrels la pastoral vocacional.

– Segons el plantejament anterior, és necessari superar una comprensió de la pastoral vocacional com una part o un aspecte de la pastoral de l'Església; per contra, es tracta de quelcom vinculat a l'ésser de l'Església i que es constitueix en la perspectiva

global i unificadora de tota la pastoral. En conseqüència, tots els membres de l'Església han de fomentar les vocacions i promoure la diversitat de carismes i de ministeris. L'oració per les vocacions com a preocupació constant en cada comunitat ha d'anar acompanyada del testimoni i la catequesi vocacional apropiada.

La pastoral vocacional és la perspectiva originària de la pastoral general.

– Els principis de la pastoral vocacional que presenta el document són els següents: la pastoral vocacional és la perspectiva originària de la pastoral general, la pastoral vocacional és la vocació de la pastoral, la pastoral vocacional és gradual i convergent (partir de la vida i anar a la crida personal), és general i específica (encaminada al seguiment radical de Jesucrist), és universal i permanent, és personalitzada i comunitària, i és la perspectiva unitariosintètica de la pastoral. Aquests principis que hem enumerat pels seus títols i de forma resumida suposen el reconeixement explícit que la pastoral, des del principi i per la seva naturalesa constitutiva, està orientada al discerniment vocacional. “Aquest es un servei prestat a cada persona, a fi que pugui descobrir el camí per a la realització d'un projecte de vida com Déu vol, segons les necessitats de l'Església i del món d'avui” (Document final, o. c. 73). Això exigeix una pastoral dirigida a cada persona, sense que les propostes

de fe es dirigeixin només al grup, de manera genèrica i al marge d'allò concret de la vida. A més, no es tracta només de presentar els diferents camins vocacionals i que cada creient vegi les inclinacions personals; la pastoral vocacional va més enllà, ja que deixa “entreveure i remet a aquelles ‘supremes possibilitats’ de radicalitat i dedicació, que estan obertes a la vocació de cada un i innates en ella” (Document final, o. c. 77). La crida de Déu és adreçada a tothom, però aquesta crida ha de ser personalitzada, és a dir, adreçada a “una persona concreta, a la seva consciència, dins d'una relació del tot personal. Hi ha un moment en la dinàmica vocacional en què la proposta va de persona a persona, i necessita tot aquell clima particular que només la relació individual pot garantir. És cert, per tant, que Pere i Esteve parlaven a la multitud; però Saule té necessitat d'Ananies per discernir el que Déu vol d'ell (Ac 9,13-17), com la va tenir l'eunuc de Felip (Ac 8,26-39)” (Document final, o. c. 81). En definitiva, el fet vocacional té a veure amb el que dóna unitat i dinamisme convergent a les diferents accions pastorals de cada comunitat cristiana, i ha d'assolir personalment cada creient.

– El document defineix els “itineraris pastorals vocacionals com camins comunitaris de fe, corresponents a funcions eclesials concretes i a dimensions clàssiques de l'ésser creient, al llarg dels quals madura la fe i es fa sempre més evident o es consolida gradualment la vocació de cada un, per al servei de la comunitat eclesial” (Document final, o. c. 83). Aquesta for-

mulació parteix de la mateixa experiència eclesial, que ens diu que l'experiència de fe personal, comunitària i sistemàtica és el que més ajuda el creient a discernir la seva vocació. El document ens proposa els itineraris vocacionals següents: la litúrgia i l'oració, la comunió eclesial com el primer fruit de la litúrgia celebrada, el servei de la caritat i el testimoni-anunci de l'Evangelí. Per què es proposen aquests itineraris com els fonamentals? La resposta és senzilla i òbvia: la litúrgia és l'expressió, l'origen i l'aliment de totes les vocacions i els ministeris eclesials; la fraternitat eclesial és itinerari vocacional perquè únicament si es viu es pot optar per ella com a element constituït de la vocació en si mateix i en la seva expressió apostòlica; i el servei constitueix la nota nuclear de la llibertat en Crist i el "camí regi" per discernir la vocació, ja que el que es rep gratuïtament s'ha de fer do gratuït per l'anunci de l'Evangelí. En aquests itineraris apareixen les dimensions fonamentals de la vida cristiana, tant a nivell personal com comunitari, i, per tant, també són elements que estructurin la vocació. Podem dir que els itineraris són, alhora que lleres, els elements constitutius de la vocació cristiana; qui els recorre amb coherència es trobarà cridat per allò que viu. Es converteixen en la condició necessària del descobriment vocacional. És per això que aquests itineraris han de ser els triats preferentment en la pastoral vocacional perquè cada jove pugui escoltar, discernir i respondre a la crida personal que Déu li faci.

– La comunitat cristiana parroquial, per les seves característiques i

segons el que s'ha dit en els itineraris vocacionals, és el lloc idoni, juntament amb els "llocs signe" de la vida-vocació, per fer la maduració vocacional. Els llocs signe són les diferents comunitats cristianes –monàstiques, religiosos apostòlics, instituts seculars, societats de vida consagrada, etc.– que signifiquen en el context sociocultural actual una forma de vida autènticament evangèlica. "Signe especial de la vocacionalitat de la vida és la comunitat del seminari diocesà o interdiocesà. Aquest viu una situació singular a l'interior de la nostra Església" (Document final, o.c. 96).

– El document acaba aquesta part referint-se als llocs pedagògics de la fe (grups, moviments, associacions, l'escola mateixa, etc.) i al paper insubstituïble dels formadors i de les formadores, amb una referència concreta a la ministerialitat educadora de la dona, present de forma quantitativa i significativa en les comunitats.

– "El Congrés, a més, demana que es prengui seriosament en consideració la creació d'un organisme o centre unitari de pastoral vocacional supranacional, com a signe i manifestació concreta de comunió i coparticipació, de coordinació i intercanvi d'experiències i persones entre cada una de les Esglésies nacionals, salvaguardant la peculiaritat de cada una d'elles" (Document final, o. c. 99).

3.5. *Pedagogia de les vocacions*

La quarta part del document s'articula al voltant d'algunes actituds pedagògiques que apareixen en l'Evangelí

geli, com ara la de sembrar, acompanyar, educar, formar i discernir. I vol ser fidel a una convicció educativa actual: la relació intrínseca entre contingut i mètode, entre fi i mètode i entre teologia i pràctica.

Aquesta última part del document arrenca d'una constatació preocupant: tenim clars els objectius i les estratègies de fons, però no encertem pel que fa als passos del procés que porten a educar l'actitud de disponibilitat. En conseqüència, conclou aquesta anàlisi dient que la crisi vocacional inclou la crisi del camí pedagògic. Amb aquest marc de fons, el document avança a través dels passos següents:

La pedagogia evangèlica de la vocació ens duu directament a la persona de Jesús.

– La pedagogia evangèlica de la vocació ens porta directament a la persona de Jesús que en els Evangelis apareix molt més com a formador que com a animador. Les dimensions del “misteri de la crida” són les que han d'inspirar el “ministeri vocacional”, i s'expressen amb els termes següents: sembrador de la llavor de les vocacions, acompanyant que fa “abusar” el cor, educador en l'acollida de la Paraula, formador de l'actitud de disponibilitat i discernidor del do rebut.

– El text de Mt 13,3-8, el començament de la paràbola del sembrador, ser-

veix al document per parlar de la vocació com un diàleg en llibertat entre Déu i la persona, per presentar el sembrador que sembla en tot tipus de terra i que ho fa en el temps/moment més adequat segons els ritmes personals. I la sembra de “la més petita de les llavors es fa en un context sociocultural en què predomina el model cultural de l'home sense vocació”, però amb la confiança que arribarà a ser el més gran dels arbustos.

– El text dels deixebles d'Emaús (Lc 24,13-16) serveix per estructurar la pedagogia de l'acompanyament, del procés educatiu i de la formació. El primer consisteix a situar-se com a germà gran al costat del que fa l'itinerari vocacional a través de les etapes dels deixebles. L'acompanyament ha d'ajudar l'acompanyat a reconèixer “Jesús en persona”, ja que ell és la mediació d'aquesta altra presència, la de Déu que crida en Jesucrist per la força de l'Esperit, en la comunitat eclesial i per a la construcció del Regne.

La trobada de Jesús amb la samaritana (Jn 4,6) serveix per definir el que és una trobada vocacional, ja que Jesús busca “on sigui i en qui vulgui”. Jesús espera per donar-nos l'aigua “de la vida i per a la vida”. L'acompanyant vocacional ha de veure on són els “pous” de vida i de futur per suscitar la pregunta vocacional des de les vivències de sentit dels joves.

– “L'estil comunicatiu típic de l'acompanyament vocacional no és ni didàctic o exhortatiu, ni tampoc el de l'amic o el del director espiritual (entès aquest com qui imprimeix imme-

diatament una direcció precisa a la vida de l'altre), sinó que és el paper de la confessió de fe” (Document final, o. c. 113). És l'experiència que descriu Joan al començament del seu Evangeli amb l'expressió “vine i veuràs”, en què es prioritza la relació directa, de cor a cor. Això fa que l'experiència de vocació sigui primer con-vocació, que fa qui viu la seva vocació i anuncia amb convicció la Bona Notícia de l'Evangeli.

– Després de la sembra vocacional ve la tasca d'educar. “Educar en el sentit etimològic del verb, és com un treure fora (e-ducere) d'ell la seva veritat, la de dins del cor, fins i tot allò que no sap ni coneix d'ell mateix: debilitats i aspiracions per afavorir la llibertat de la resposta vocacional” (Document final, oc. c. 115). Educar amb realisme en el coneixement personal per veure les ambigüitats i poder-se alliberar de les pors; aleshores la persona està en millors condicions per obrir-se al misteri de la vida i de Déu, ja que el jove s'adona que no tot ho entén ni ho pot. Això fa que la pastoral vocacional sigui mistagògica, ja que cada persona té en el més profund del seu cor la necessitat que Algú li manifesti el sentit de la vida i de la seva pròpia vida en termes d'amor, de trobada i d'entrega. “Un autèntic camí vocacional porta sempre i de qualsevol manera al descobriment de la paternitat i la maternitat de Déu!” (Document final, o. c. 118).

El mètode emprat per Jesús amb els deixebles d'Emaús és extraordinàriament suggeridor: els ajuda a rellegir la seva situació concreta i la seva història personal des de la Paraula de Déu

i des del misteri pasqual (Lc 24,26-27). Aquesta manera de rellegir la pròpia vida porta el creient a assumir la seva història, sense excloure cap esdeveniment per dolorós que hagi estat; és un exercici no solament psicològic, sinó fonamentalment espiritual, ja que reconeix la presència amorosa i salvadora de Déu en la vida tal com ha estat.

Jesús ajuda als deixebles d'Emaús a rellegir la seva situació concreta i la seva història.

– El reconeixement de la necessitat de salvació porta també a l'oració d'in-vocació. “Educar vol dir e-vocar la veritat del jo. Aquesta evocació neix precisament de la in-vocació orant, d'una oració que és més oració de confiança que de petició, oració com a admiració i gratitud; però també com a lluita i tensió, com a “buidatge” de les pròpies ambicions per acollir esperances, peticions, desigs de l'Altre: del Pare que en el Fill pot indicar a qui busca el camí que cal seguir” (Document final, o. c. 119). Així, l'oració cristiana educa per a l'escolta i l'acollida de la crida de Déu: “queda't amb nosaltres” (Lc 24,29).

– “¿No és veritat que el nostre cor s'abusava dins nostre mentre ens parlava pel camí i ens obria el sentit de les Escriptures” (Lc 24,30-32). La formació consisteix a oferir a la persona un estil de vida en el qual es reconeix. Crist, “Camí, Veritat i Vida” es

presenta a ell mateix com a formador i com a “form”; en conseqüència, més que formar-se cal deixar-se formar per Jesús, procurant tenir els seus mateixos sentiments. I això només és possible des de la trobada personal amb Ell. El document subratlla la importància del reconeixement de Jesús “en el fet de partir del pa”, que resitua la dimensió eucarística en el camí vocacional com quelcom constitutiu. Encara més, es tracta de descobrir en l’Eucaristia el sentit de la vida. “Si l’Eucaristia és el sacrifici de Crist que salva la humanitat, i si aquest sacrifici és cos trencat i sang vessada per la salvació de la humanitat, també la vida del creient està cridada a modelar-se sobre la mateixa correlació de significats: també en la vida és ben rebut qui tendeix, per la seva naturalesa, a convertir-se en ben donat, com la vida del Verb. És la veritat de la vida, de tota la vida. (...) Les conseqüències a nivell vocacional són evidents (...) Podrà fer l’opció que vulgui, però sempre en la lògica del do; altrament, es convertirà en un ésser en contrast amb ell mateix, una realitat ‘monstruosa’; serà lliure de triar l’orientació específica que vulgui, però no serà lliure de pensar-se fora de la lògica del do” (Document final, o. c. 122). Únicament des d’aquesta afirmació antropològica es poden fer propostes vocacionals.

– El mateix text dels deixebles d’Emaús manifesta com tot parteix del “reconeixement” i de la gratitud de ser triat, no de triar nosaltres; si és l’amor qui tot ho conforma, la resposta lliure al do de Déu d’alguna manera és “deguda”, ja que qui se sent estimat d’aquesta manera únicament pot es-

timar. Hem de reconèixer –com també indica el document– que la nostra pastoral juvenil està més acolorida per l’actitud del jove protagonista de la seva vida de fe, i que oblida, en bona mesura, que tot ho ha rebut de Déu i que ha de ser per als altres des de Déu. La pedagogia del do ajuda a percebre que “la proposta de Déu, per difícil i estranya que pugui semblar (ho és en realitat), es converteix també en una promoció imprevista de les autèntiques aspiracions humanes i garanteix el màxim de felicitat. La felicitat, plena de gratitud, que Maria canta en el Magnificat” (Document final, o. c. 124). És a dir, quan el reconeixement de Jesús porta a un millor i ple reconeixement d’un mateix, podem dir que la maduresa (disponibilitat) vocacional està sorgint.

L'etapa final de l'itinerari vocacional correspon al discerniment.

– L’etapa final de l’itinerari vocacional correspon al discerniment. El document el fa a partir del paràgraf final dels deixebles d’Emaús (Lc 24,33-35). El text subratlla la decisió que prenen els deixebles: “Llavors mateix es van aixecar de taula i se’n tornaren a Jerusalem”. Aquesta reacció parteix d’una experiència de trobada personal i afectiva amb la persona de Jesús. Si en el camí de maduració de la fe predominen indecisions, pors i dubtes es deu, normalment, a dues causes: a la configuració psicològica de la persona i/o a la falta d’experiència

de Déu; en aquesta situació, el creient immadur tendeix a confiar únicament en les seves pròpies forces i seguretats. la decisió vocacional suposa, per una banda, una ruptura amb l'anterior ("es van girar"); i la decisió presa els porta a testimoniar clarament a la comunitat reunida el fonament de les seves vides: Crist ressuscitat.

A l'acompanyant li correspon el servei del discerniment de la vocació; la millor guia per a aquest discerniment està en la naturalesa i la missió de la vocació concreta que s'hagi de discernir. Les pàgines finals del document inclouen una sèrie de criteris de discerniment sobre la certesa vocacional; estan dividits en quatre apartats:

a) Els referents a l'obertura al misteri: deixar espai al misteri, la lectura del futur en clau d'esperança i confiança, les capacitats d'acollir i d'integrar els aspectes contraposats, el descobriment dels signes de la crida en la història personal i la gratitud per la vocació rebuda.

b) Els referents a la identitat vocacional: la capacitat de la persona d'arribar al nivell ontològic (l'ésser com a do de Déu que supera les pretensions del subjecte), la vocació com a acollida de la crida d'un subjecte extern (Déu), el fet de reconèixer-se en un projecte vocacional no configurat pel cridat, la decisió global que inclou cap, cor i voluntat, i la vocació com a crida a lliurar-se als altres.

c) Els referents a la relació entre passat, present i futur: la reconciliació amb el seu passat negatiu, la visió de

la pròpia història en la clau de gràcia i de do, i la disposició activa a superar deficiències del passat.

d) Els referents a la disponibilitat vocacional: el grau de "docilitat" per ser orientat per l'acompanyant, el tarannà jove (positiu, generós i entregat, però conscient de les pròpies possibilitats), la maduresa afectivosexual de qui se sent estimat i de qui sap estimar, la superació de les inconsistències en l'àmbit afectivosexual pel reconeixement de l'origen del problema, el sentiment clar de qui no vol aquesta contradicció i lluita per superar-la, i l'avanc real en la solució del problema; i la decisió vocacional com un acte de fe, que des de l'adhesió al misteri de Déu integra els elements contraposats: la gràcia de Déu i les limitacions personals.

4. Aspectes millorables en el document

En el context de la visió positiva exposada àmpliament en l'apartat anterior, tant en els continguts de cada una de les seves parts, com en l'estil del document, situem ara alguns aspectes que no apareixen prou tractats o que podrien haver estat tractats amb més profunditat.

4.1. La connexió entre pastoral juvenil i vocacional

La relació entre pastoral juvenil i vocacional apareix en el document com un supòsit, però gairebé no es tracta. Creiem que el document hauria estat més complet i ric si hagués in-

clòs un capítol en el qual es tractés de les seves etapes, les opcions i els elements fonamentals del projecte de pastoral juvenil, per situar-hi dues qüestions fonamentals: tota la pastoral juvenil és vocacional i allò vocacional requereix un tractament específic en la pastoral juvenil. Hauria estat molt útil per als catequistes d'adolescents i joves haver ofert una proposta dels valors vocacionals propis de cada etapa del projecte de pastoral juvenil, així com les indicacions per al descobriment i l'adhesió afectiva als valors vocacionals. Podem afirmar que a l'Església hi ha molts grups d'adolescents i joves, però que pocs d'aquests grups arriben a fer un itinerari complet de fe, tal com es demana en el Directori General de Catequesi o en els documents marc de pastoral de joventut. Una de les explicacions de la crisi vocacional rau en el fet que aquests processos de maduració de fe queden truncats, i no es completen perquè no s'incorpora, en plantejaments i en metodologia, una educació de la fe en clau de procés, de conversió, de comunitat i de vocació.

Si la connexió de què parlem no es comprèn amb claredat i s'articula adequadament, correm el perill que en la pràctica, la pastoral juvenil i la pastoral vocacional continuïn caminant de forma paral·lela.

4.2. El tractament de les diferents vocacions

Ens referim al fet que en algun moment el document podria haver explicat amb un tractament breu, però

Una bona presentació del camí del laic ajuda a comprendre les altres opcions vocacionals.

sistemàtic, el que és comú i el que és específic de cada una de les vocacions, incloent-hi la vocació laïcal, per bé que el document es refereix a les vocacions al presbiteri, a la vida religiosa, als instituts seculars i a les societats de vida consagrada.

Aquesta presentació ajudaria a entendre millor la importància de la "docilitat" vocacional com la millor expressió de la fe madura: acollir i fer el que Déu demana a cada un; al mateix temps, apareixeria amb més claredat la complementarietat i coresponsabilitat de les diferents vocacions, i la implicació de tot cristià en el sorgiment de les vocacions en cada comunitat cristiana. Igualment se subratllaria la referència al Baptisme i a la Confirmació, la importància de la conversió a l'Evangelí i la disponibilitat per conèixer i fer la voluntat de Déu. En les catequesis sobre les vocacions i en la pastoral vocacional hi ha poca precisió, tant a l'hora d'enfocar els aspectes comuns com els específics de les diferents vocacions; el resultat final és que molts joves, i no pocs animadors, entenen la vocació laïcal i la vida matrimonial com una manera de viure la fe a la qual no afecta la radicalitat evangèlica. Com diu el document, estem convençuts que una presentació adequada de la vocació de laic ajuda a comprendre millor els altres camins vocacionals. Únicament els laics i els

matrimonis que visquin el seu estat com a vocació pròpia i específica seran els que col·laboren amb amplitud de mires en la pastoral vocacional, començant per no condicionar els seus propis fills i filles en una direcció determinada.

4.3. L'acompanyament personal i el discerniment vocacional

Aquests dos elements també apareixen reiteradament proposats i recomanats pel document. Sobre el discerniment vocacional, les últimes pàgines del document donen una sèrie de criteris que poden ajudar molt l'acompanyant espiritual en el discerniment vocacional.

Considerant que acompanyament i discerniment són dos elements fonamentals, el document podria haver-los comentat més àmpliament, ja que són aspectes que s'estan recuperant, però que encara estan poc incorporats a la vida de gran part de grups de joves i dels seus propis catequistes. L'acompanyament personal s'ha de situar com un element complementari del grup i necessari per poder personalitzar el que es tracta en el grup. A més, el creixement en la vida espiritual difícilment el pot fer un mateix, sense l'ajuda d'altres que van per davant en el seguiment de Jesús i tenen la preparació adequada per fer aquest servei eclesial. No és comprensible la possibilitat d'una bona pastoral vocacional sense uns processos catequètics que tinguin cura de les lleres de personalització de la fe. El discerniment vocacional està més tractat que l'acom-

panyament en el document que comentem. No es pot donar el segon sense el primer, ja que per poder fer un discerniment vocacional abans cal haver après la "gramàtica" amb la qual Déu parla, i aquesta és la tasca principal de l'acompanyament. Hauria estat interessant que el document esmentés, si més no, la conveniència d'incloure en l'última etapa de l'itinerari evangelitzador de joves una trobada de discerniment vocacional. Això ajudarà a situar aquesta experiència fonamental amb el mateix valor i la mateixa importància que tenen altres que són presents en la major part dels projectes de pastoral juvenil: pasqües juvenils, camps de treball, trobades d'oració, experiències misioneres, etc. Indirectament ajudaria a entendre que el discerniment vocacional no és només per als joves que estan pensant d'anar al seminari o al noviciat, sinó per a tots els cristians que han madurat en la seva fe i es pregunten amb disponibilitat: "Senyor, què vols de mi?".

4.4. La pastoral vocacional i el compromís amb els més pobres

En una de les parts del document se subratlla clarament la importància del profetisme en la vivència de les vocacions i en la pastoral vocacional. El paràgraf és positiu i clar, però potser excessivament breu. Pensem que en l'Evangeli la "misericòrdia entranyable" del Pare revelada en Jesús davant les multituds que van "com ovelles sense pastor" és un dels aspectes nuclears de la vocació del Messies, dels apòstols i dels seguidors de Jesús. Perquè el creient pugui sentir la crida

vocacional necessita situar-se responsablement davant la realitat humana de dolor, marginació, explotació i pecat. El crit de Déu que recorre la història des de les primeres pàgines del Gènesis és: “on és el teu germà?”. Viure vocacionalment és deixar que l’amor de Déu, revelat en Jesucrist i present activament en l’Església i en els pobres, prengui la iniciativa en el cristià convertit que intenta fer de la seva vida una acollida i resposta a aquest amor. Altrament, es pot arribar a comprensió vocacionals intimistes, allunyades de la realitat i del compromís evangèlic amb els més necessitats. La crida personal de Déu a cada un és molt més que el compromís amb la justícia i la solidaritat, però normalment no la sentim al marge d’aquesta presència transformadora. En la pastoral amb joves hi ha hagut un gran increment de voluntariat, però és poc militant i escassament vocacional, ja que no pren la vida, sinó que funciona com una activitat més al costat d’altres, de vegades en evident contradicció. Ajudar avui els joves que llegeixin críticament la realitat i es posicionin davant ella no és fàcil pel relativisme i l’emotivisme amb què es viuen les coses. Per tot el que s’ha dit anteriorment, la iniciació a la lectura creient de la realitat seria un tema que caldria recuperar en els grups cristians i en la pastoral vocacional.

4.5. Els llocs signe i els llocs pedagògics del fet vocacional

El document incorpora i distingeix molt bé dos àmbits referencials en el camí de la maduresa vocacional. Són una superació definitiva de mètodes

passats de reclutament vocacional, avui pràcticament inexistents. A més, en la cultura postmoderna en la qual ens trobem, els petits relats són pràcticament els únics que funcionen. No solen ser els grans relats i les grans institucions els que atreuen el jove d’avui, sinó els petits relats que, en la proximitat i senzillesa, són significatius. Tenim comunitats d’acollida on els joves poden experimentar el que senten, i en companyia d’altres vocacionats, des de dins, poder discernir o confirmar la seva vocació. Necessitaríem moltes més comunitats d’aquest tipus, tant com a pas previ a les institucions formatives com per a la formació de determinades persones vocacionades que per edat o situació peculiar no s’acomoden fàcilment a grups formatius normals. Respecte als grups, els moviments, les associacions, l’escola, etc., com a llocs pedagògics del fet vocacional, existeix una gran mancança. El document dóna moltes claus i fa propostes abundants perquè això se solucioni. Els redactors del document final podrien haver donat pautes de com els grups cristians poden ser un camí vocacional, ja que l’objectiu de la pastoral juvenil és la síntesi fe-vida que porti a viure vocacionalment el seguiment de Jesús, la pertinença eclesial i el treball pel Regne. Constatem una vegada més que la pastoral amb joves que normalment fem acaba cap als 18-20 anys, amb la qual cosa és impossible concloure vocacionalment el procés de fe en molts casos. És en l’etapa de 18 a 25 anys en què els grups poden treballar més els aspectes mistagògics, compromesos i vocacionals de la vida cristiana, i en aquesta etapa, pròpia del jove adult, és on hem

de treballar més en el futur, sense descurar les etapes anteriors.

4.6. *Per què unes teologies donen vocacions i altres teologies no?*

Aquesta pregunta va sorgir en el Congrés provinent d'alguns grups de treball. Anava acompanyada d'una altra pregunta: quin estil de vocació és el que sorgeix de determinades teologies? El document ha incorporat la primera pregunta amb un sentit diferent del que es va formular en el Congrés. Prescindint d'aquests matisos, sens dubte importants, crec que som davant una qüestió que necessita una reflexió profunda per part de les comunitats parroquials, els grups, els moviments i les associacions apostòliques. Potser en la convergència i l'enriquiment mutu d'unes i altres teologies i praxis pastorals estigui la solució de futur. El més lògic és que de les comunitats cristianes sorgeixin vocacions al ministeri ordenat i als diferents carismes i serveis eclesials amb estils diferents, però amb els criteris teològics, espirituals i pastorals del Concili Vaticà II i el seu desenvolupament posterior. Hi ha un criteri important a l'hora de discernir les vocacions: la capacitat dels vocacionats per respondre amb un tarannà renovat i esperançat als reptes que el present i el futur immediat planteja als homes i a les dones d'avui; el que soni a tornada del passat, a fugida de la realitat o a evangelització paral·lela al món que tenim davant no és dins del més genuí de l'Evangeli: la llei de l'encarnació i de la pasqua. Un segon criteri és de l'eclesialitat, és a dir, el sentir amb el

conjunt de l'Església i la seva expressió en la participació en la pastoral de conjunt i en els organismes que articulen la comunió eclesial, així com la vinculació al bisbe en cada Església particular.

Conclusió

Som davant un document nou, pel que fa a la seva configuració global, la seva estructura i el seu desenvolupament. Suposa un gran avenç respecte als documents anteriors del mateix rang de pastoral vocacional.

Tracta de forma suggeridora les claus teològiques i antropològiques de la vocació, i dóna orientacions pastorals i pedagògiques operatives. És un document que mereix ser llegit i reflexionat en les comunitats cristianes i, especialment, pels responsables de la pastoral juvenil i vocacional. Queda un treball per fer, que ens correspon als agents de pastoral: traduir en processos i itineraris, segons les edats i les situacions, el que el document proposa. L'experiència en pastoral vocacional, que en cada lloc tenim, així com altres documents complementaris poden il·luminar un treball lúcid i convergent en la pastoral de les vocacions, amb l'esperança que som en un temps nou amb noves possibilitats a Europa, sobretot si les Esglésies de les diferents zones d'Europa –davant les dades de què disposem– sabem intercanviar les nostres riqueses i possibilitats. Preguem esperançadorament al senyor de les messes, que no deixarà la seva Església sense vocacions, encara que aquestes no coincideixin amb el que nosaltres pensem o volem.

L'acompanyament espiritual i la pastoral vocacional

JESÚS SASTRE, sacerdot secular, professor de Teologia Pastoral a Comillas, Institut de Pastoral i Institut San Pío X.

La història de cada creient constitueix un procés complex, tant en l'aspecte estrictament humà com en l'aspecte cristià. La fe, l'entendem com a resposta vocacional, que engloba i confereix unitat a totes les facetes de l'existència humana. En aquest dinamisme espiritual de sentir-se cridat i de respondre adequadament és on el cristià, que està madurant la seva fe, pot situar l'acompanyament com a realitat teològica. A través de tota la història de la salvació veiem com Déu *acompanya* i col·labora en la història del poble israelita, en la vida de les primeres comunitats cristianes i en l'existència de cada creient en particular.

1. Dades teològiques de les quals partim

El Déu de Nostre Senyor Jesucrist és un Déu que s'avança, que surt permanentment a l'encontre de l'home (Dt 31,8). Aquesta iniciativa de Déu és molt variada, ja que es fa creació, invitació, diàleg, esperança, aliança,

terra promesa, etc. La mateixa crida a l'existència és per a cada persona acostament personal, afectuós i compromès de Déu: "Abans de formar-te en les entranyes de la mare, jo et coneixia" (Jr 1,5). La proximitat del Déu bíblic arriba a ser tan plena que es fa un *Déu-amb-nosaltres*, ens estima *fins a l'extrem* de donar la vida, i mor pels nostres pecats, ressuscita per a la nostra salvació. Des d'aleshores camina al nostre costat, ens treu la por i ens promet la seva força i el seu alé fins al *final dels temps*, com apareix en els versicles finals de l'Evangelí de sant Mateu. El Déu en qui creiem els cristians no solament és un Déu viu i proper, també és en el més profund del nostre ésser, ja que és "més íntim que la nostra pròpia intimitat" (sant Agustí). La vida espiritual és diàleg entre Déu i l'home al llarg de tota l'existència. Sant Pau ho expressa amb les paraules següents: "...per tal d'apoderar-me'n, ja que també Jesucrist es va apoderar de mi" (Fl 3,12). Aquest diàleg no acaba mai, ja que la vida eterna consisteix a estar amb el Senyor en plenitud de coneixement, és a dir, d'amor; la fe i l'esperança acaban, i només l'amor romandrà per sempre (cf. 1 Cor 13,12). Quan Déu dialoga amb l'home, li està confiant el seu *misteri*, ja que la revelació de Déu és sempre autocomunicació que

El Déu de Jesús surt constantment a l'encontre de l'home.

desborda les nostres possibilitats i previsions. Jesús va prometre als apòstols: “ Quan vingui l’esperit de la veritat, us conduirà cap a la veritat sencera” (Jn 16,13), i l’Esperit Sant ens remet sempre a les paraules i als fets històrics de Jesús, així com a la comunitat cristiana que anuncia profèticament el que ha rebut, experiment i celebrat. L’Esperit Sant ens remet també als germans i als més necessitats, ja que la seva presència en cada batejat s’orienta al bé de tot-hom (cf. 1 Cor 12,7).

2. L’acompanyament espiritual en l’evangelització dels joves

“L’objectiu fonamental de l’itinerari de l’evangelització i l’educació en la fe dels joves és que el jove descobreixi en Crist la plenitud de sentit i el sentit de la totalitat de la seva vida, i cerqui la plena identificació amb Ell, amb totes les seves implicacions, santedat de vida, la vida segons l’Esperit, la configuració amb Crist” (OPJ 30). Aquest itinerari evangelitzador implica una sèrie d’accions “a través de les quals l’Església ajuda els joves a preguntar-se i a descobrir el sentit de la vida, a descobrir i a assimilar la dignitat i les exigències de ser cristians, els proposa les diverses possibilitats de viure la vocació cristiana en l’Església i en la societat, i els anima i els acompanya en el seu compromís per la construcció del Regne” (OPJ 15; cf. ChL 54). Com que es tracta d’una formació integral i un creixement harmònic, l’acció evangelitzadora “assoleix i transforma els criteris de judici, els valors determinants, els punts d’inte-

rès, les línies de pensament, les fonts inspiradores i els models vitals” (EN 19). El catequista de joves i d’adults ha d’ajudar a aconseguir aquests objectius a través de l’animació del grup de fe i de l’acompanyament personal; un i altre aspecte es necessiten mútuament i es complementen. En el postconcili hem treballat millor l’aspecte comunitari de l’educació de la fe i hem descarat la relació personal amb cada un dels components del grup; actualment, estem redescobrint i valorant l’acompanyament personal com un element imprescindible en la personalització de la fe, en els processos madurats i en el discerniment vocacional.

L’augment de grups afavorit per la comprensió de la catequesi com a procés, els catecumenats de confirmació, la pastoral juvenil i els grups comunitaris han contribuït a augmentar la demanda de catequistes, sense assegurar alhora una formació adequada. Es pot constatar fàcilment el gran nombre d’animadors que “no han arribat a entendre ni a portar a la pràctica el concepte ple de catequesi” (CT, 6). Descobrir Déu no és fàcil, la voluntat de Déu no apareix sense més ni més de forma evident, i les possibilitats de perdre’s en el camí també són altes. Per tot això necessitem creients que caminin al nostre costat i ens orientin; ¿és possible ser catequista de joves i adults sense experiència d’acompanyament personal? Creiem honradament que no, i el catequista que no ho hagi descobert no té la preparació adequada per animar un grup ni per acompanyar-ne altres en el seguiment de Jesús.

El jove necessita trobar-se amb creients madurs en la fe.

3. Acompanyar el procés de maduració de la fe

Perquè un jove d'avui en dia s'animi a començar un procés formatiu cristià, necessita trobar-se amb creients madurs en la fe que testimonin els valors de l'Evangeli des de la "presència, participació i solidaritat (EN 21). Rere aquest estil de vida hi ha una comunitat en la qual viu l'agent de pastoral juvenil i de la qual se sent enviat. Els interrogants que la seva persona pugui suscitar necessiten respondre's en el "vine i veuràs" del primer capítol de sant Joan. En un segon moment, l'acompanyament té el caràcter d'iniciació i de formació bàsica. Segons el Concili (cf. AG 14), la iniciació rau en el misteri de la salvació, en l'exercici dels costums evangèlics, en els ritus sagrats, i en la fe, la litúrgia i la caritat del Poble de Déu. En aquest procés, hi ha tres elements estructuradors: la presència de l'animador del grup, el grup mateix i la relació interpersonal entre l'animador i cada un dels components del grup. A aquest últim element ens referim a continuació.

3.1. *Quan sorgeix l'acompanyament espiritual*

L'acompanyament espiritual és una peça clau en el procés maduratiu

del jove, i aquest el necessita explícitament encara que no el demani. Si això és així, el que més facilita la seva posada en marxa és considerar-lo com un element constitutiu en el caminar dels grups cristians. La primera trobada, la facilita l'actitud de proximitat, respecte i acollida de l'animador vers els joves i els seus problemes. Avui més que mai, el jove necessita descobrir-se en la seva pròpia originalitat; l'acompanyant ajudarà el jove a conèixer les seves possibilitats, les seves limitacions, els seus horitzons, els seus ideals, etc., i a viure content amb ell mateix. Els problemes de timidesa, inseguretats i falta d'acceptació són els que més continuen mortificant molts adolescents i joves. La percepció negativa d'ells mateixos paralitza en gran manera l'energia dels joves, i també les seves il·lusions i potencialitats. Aquest problema s'agreuja per la complexitat, l'ambigüitat i l'ambivalència de moltes de les ofertes que ens envolten. Donar unitat a la persona al voltant d'un valor fonamental que ho harmonitzi tot és l'objectiu últim i constant de l'acompanyament personal.

L'acompanyament és una peça clau en el procés maduratiu del jove.

3.2. *Descobriments progressius des de la visió cristiana de la vida*

– El valor de tot el que és humà i, especialment, l'home, de Déu i per Déu.

– La crida a néixer de nou (conversió) des del Déu revelat en Jesús, i el Regne de Déu com a projecte per a la humanitat.

L'entrada en el pla salvador de Déu es fa des de la fe i la vida compartida en petit grup dins la comunitat eclesial.

– La lectura creient de la realitat personal i social des de l'Evangeli i des de la comunitat cristiana.

– La comunió amb Déu i la solidaritat amb els més pobres caminen juntes. El creient necessita la força de l'Esperit per obrir camins d'esperança (cf. Rom 8).

– La seducció de l'amor de Déu que fa que el jove se senti en disponibilitat total, sense pors ni prejudicis, ja que el que Déu em demani m'ajudarà a ser feliç i a ajudar més els altres.

– La iniciació al discerniment com a camí per conèixer la voluntat de Déu des de l'actitud de disponibilitat.

3.3. Mitjans que faciliten l'acompanyament

La vida de cada dia és el contingut principal en l'acompanyament espiritual, ja que la vida és la que necessita ser il·luminada i transformada. S'hi juga l'encontre de la gràcia de Déu amb la voluntat humana. La relació d'ajuda que l'acompanyament espiritual comporta no acaba en la maduració de la personalitat, ja que també inclou la formació de la consciència moral, l'experiència de Déu, el descobriment de la comunitat i la crida vocacional.

Els camins que faciliten l'acompanyament són els següents:

– *El projecte personal.* Recull els fonaments de la nostra vida en el Mis-

teri de Déu, els àmbits de l'existència, els mitjans que volem posar i els ideals cap als quals s'apunta. Periòdicament es pot aprofitar l'entrevista per revisar el projecte de vida.

– *Seleccionar els temes per a l'any.* Segons el moment personal, les necessitats espirituals i el que s'estigui tractant en el grup, cada jove, d'acord amb l'acompanyant, triarà els temes que es volen tractar cada curs, sense perdre de vista la unitat del conjunt. Els temes se seqüencialitzen en indicadors que permeten veure el camí que s'ha fet i el que falta per recórrer. Els temes principals són: 1) trets de maduresa; 2) centre d'interès; 3) estil de vida; 4) relació fe-vida; 5) relació fe-cultura; 6) imatge-experiència de Déu; 7) conjugar el que és personal i el que és comunitari; 8) actitud de disponibilitat; 9) passos en la maduració del grup; 10) educació de l'afectivitat-sexualitat; 11) presència-compromís; 12) vivència sacramental; 13) projecte de vida; 14) valors vocacionals.

El passatge de la samaritana és un exemple de diàleg pastoral.

4. El diàleg pastoral

El diàleg pastoral és un procés que avança a poc a poc, reflecteix les actituds davant les persones i comunica la pròpia experiència transformada en *saviesa* existencial per a l'altra persona. El diàleg pastoral no dona receptes màgiques ni supleix l'acompanyat

en la recerca de les respostes que necessàriament ha d'anar donant en el seu caminar creient. Perquè hi pugui haver diàleg pastoral, cal sortir a l'encontre de l'altre i cercar llocs coneguts, de manera que es pugui dialogar. Sovint ens farà la sensació que perdem el temps i que fem un gran esforç per desprendre'ns de les nostres seguretats i entrar en el terreny insegur de la persona a la qual es vol ajudar. El pasatge evangèlic de la samaritana (Jn 4,4-42) és un exemple referencial de diàleg pastoral. Vegem els passos de què consta el relat:

– Quan la dona arriba al pou Jesús ja hi és, assegut a la vora del pou. S'estableix un diàleg que va passant per moments diferents.

– Jesús comença el diàleg expressant una necessitat, ja que té set, no pot treure aigua i demana beure.

– La petició de Jesús i ell mateix són rebutjats per prejudicis socials heretats; la samaritana expressa l'abisme entre jueus i samaritans.

– Jesús respon d'una manera molt més personal i directa; convida a un diàleg interpersonal i ofereix el *do de Déu*.

– La dona se sent sorpresa i manifesta una profunda admiració per la proposta de Jesús; quelcom d'important ha passat a l'interior de la samaritana, ja que canvia l'actitud i les expressions en el diàleg.

– Jesús aprofita aquesta situació nova i parla a la samaritana de la seva persona i vida en el seu propi llenguatge; en el transcurs de la conversa, i de forma gairebé imperceptible, passa a la il·luminació de fe referint-se a *l'aigua viva, a la vida sens fi i a la deu interior*.

– La samaritana acaba demanant: “Senyor, dóna'm aigua d'aquesta! Així no tindrè més set ni hauré de venir aquí a pouar”. S'ha produït una *obertura d'horitzó*, però la dona no arriba al significat profund de la fe.

– Jesús rep aquesta petició de la samaritana i remet la dona a la seva vida; en aquest moment el diàleg adquireix una dimensió de revisió de vida (Jn 4,16-24). Des d'una vida poc autèntica no es pot acollir la novetat del do de Déu. Aquesta confrontació de la vida amb la veritat està tenyida de compassió i de misericòrdia, però també d'exigència d'un *cor autèntic*. No hi ha possibilitat de fugida o de disculpes.

– El canvi d'actituds en la samaritana afavoreix l'experiència de Déu, és el moment del reconeixement del fet que *Jesús és camí, veritat i vida*, que porta al Pare i a la vida nova.

– La dona deixa el càntir i va al poble a anunciar als seus veïns tot el que ha passat i dir-los a qui ha trobat, i *molts samaritans cregueren* a partir del testimoni d'aquella dona. Encara més, ells mateixos van tenir l'experiència de Déu i van creure per ells mateixos (Jn 4,29-42).

4.1. La relació personal

És el mitjà concret en el qual es fa el servei de l'acompanyament personal. És la trobada entre dues persones i la relació interpersonal que permet a l'acompanyat percebre's a ell mateix, tal com es troba, i ser conscient del pas de Déu per la seva pròpia vida. Aquesta realitat fa que l'acompanyant se senti principalment com a

mediador d'una relació en la qual l'Esperit Sant i la gràcia de Déu són protagonistes. En aquest context se situa la relació d'ajuda perquè la persona acompanyada maduri en totes les facetes de la seva vida pel "creixement personal harmònic de totes les potencialitats que el jove porta a dins, raó, afectivitat, desig absolut; una atenció a la seva dimensió social, cultivant actituds de solidaritat i de diàleg, estimulant un compromís per la justícia, per una societat de talla humana; una preocupació per la dimensió cultural, ja que l'evangelització no és afegir coneixement religiós al costat de continguts que li siguin estranys" (OPJ n. 32).

4.2. Orientar i guiar des de la no- directivitat

L'ajuda personal efectiva requereix la concurrència de tres instàncies: les orientacions exteriors, la relació interpersonal i el treball des de dins. Aquest tipus de relació implica que l'acompanyant sigui una persona amb maduresa afectiva i emocional, una formació adequada, amb una actitud coherent davant el que diu i el que fa, i un acceptació incondicional de la persona a la qual s'ajuda. Si la relació d'ajuda requereix tots aquests requisits, fàcilment es pot concloure que el que és fonamental no és que l'acompanyant apliqui mètodes o tècniques, sinó que sigui autèntic i aculli l'altra persona amb els seus defectes i les seves limitacions; només d'aquesta manera l'acompanyant es pot situar en el lloc de la persona acompanyada i intentar veure i sentir *des de dins* d'ella el que

viu i comunica. La relació d'ajuda amb aquestes característiques comença amb el fet que l'orientador faci una bona acollida, que doni confiança i serenor a l'acompanyat, i amb una actitud d'escolta atenta que manifesti a l'altra persona que ens preocupem per ella, pel que està vivint i pel que ens explica. L'escolta atenta ajuda la persona orientada a escoltar-se ella mateixa i a escoltar Déu, la qual cosa constitueix una dada important, ja que dóna unitat a la vida espiritual. Les intervencions de l'acompanyant com a orientador han de tenir tres característiques: han de reflectir el que la persona orientada ha comunicat des del seu propi marc referencial, han d'ajudar el subjecte a conèixer millor la seva pròpia realitat i, alhora, l'han d'ajudar a trobar els mitjans per continuar avançant com a persona i com a creient.

L'escolta atenta ajuda l'orientat a escoltar-se a ell mateix i a Déu.

5. Acompanyar el projecte de vida cristiana

Sovint parlem del projecte de vida donant per fet que en la base existeix una personalitat madura; com que no sempre és així, l'acompanyament personal abordarà bàsicament el tema de la maduresa personal. La persona madura posa en joc la seva llibertat i responsabilitat, conformant la seva existència en un projecte personal de vida.

Tota elecció ha d'anar precedida d'un moment d'escolta i d'un altre moment de discerniment. Cal escoltar la pròpia història, les experiències més importants, els moments més significatius, les intuïcions del cor, l'afectivitat profunda i les interpretacions de les realitats socials que ens envolten. Cada elecció obre unes portes i en tanca d'altres; això és dolorós, però també possibilita el creixement personal i amplia el camp de la nostra llibertat interior. El projecte personal de vida ens permet ser nosaltres mateixos, ens allibera de moltes manipulacions i ens permet d'encarrilar el futur de forma creativa i responsable. En tot aquest procés d'escolta, i amb vista al discerniment, és central el món dels sentiments i de l'afectivitat; l'acompanyament personal ajuda a analitzar *les consolacions i les desolacions* que envaeixen el cor del creient quan es llegeix l'Evangeli, contempla els misteris de la vida de Crist, revisa la seva vida i se situa en disponibilitat per al que Déu vulgui. El millor camí és el que fonamenta la vida i la fa des del cap, el cor i la voluntat.

5.1. El projecte de vida de Jesús ajuda a trobar i a discernir el propi projecte

Els projectes de vida cristiana tenen una arrel comuna (la vocació baptismal), un àmbit de referència (la comunitat cristiana) i apuntar a un horitzó (el Regne); això és així perquè la referència del creient és la persona de Jesús. Arribats a aquest punt, ens podem preguntar: què fou el definitiu per a Jesús?, el que va orientar la seva

vida? És fàcil de respondre: fer la voluntat del Pare, anunciar la Bona Notícia i salvar la humanitat. La realitat del Regne proclamada i iniciada per Jesús és la que uneix voluntat de Déu, Evangeli i salvació. El Regne irromp comunicant-nos una experiència nova de Déu com a Pare, que situa els homes com a germans des d'uns nous valors. Les accions alliberadores de Jesús, la seva solidaritat amb els petits, els malalts, els marginats i els pecadors, i les denúncies de l'ordre vigent constitueixen un projecte alternatiu de vida tirat endavant pel do gratuït de l'amor de Déu. La novetat de l'Evangeli s'acull i es comprèn des de la comunitat de deixebles de Jesús; seguir Jesús i acollir el Regne passa per la incorporació al grup que Jesús inicia amb els Dotze. Dins de la comunitat cada un trobarà el lloc i el servei que Déu li demana en l'animació de la comunitat i en l'edificació del Regne. El creixement espiritual ajuda els catecúmens a seguir Jesús de Galilea a Jerusalem, i a viure tot el que van viure els apòstols en aquest itinerari de fe que és el seguiment. El descobriment del projecte de Jesús i les seves actituds personals respecte de la voluntat del Pare són elements paradigmàtics per al creient.

5.2. El discerniment de Jesús

Hem vist com allò central en la vida de Jesús fou fer la voluntat de qui l'havia enviat; amb tot, el seu discerniment també va incloure els mitjans apropiats per descobrir i fer la voluntat del Pare. El mitjà més significatiu que va viure Jesús fou la solidaritat amb els més pobres; des d'aquí va

estimar sens límit tots els homes i va assumir la creu fins a l'extrem de donar la vida. És importantíssim que l'acompanyant ajudi l'acompanyat a tenir les mateixes actituds que va tenir Jesús, i que es podrien resumir en una de fonamental: relativitzar tot el que és el Regne de Déu i la seva justícia. Només des d'aquesta actitud de disponibilitat o indiferència, el creient pot escoltar de forma inequívoca el que Déu li demana. L'acompanyant espiritual farà tot el que pugui per assegurar l'objectivitat del procés de discerniment i evitar que interessos poc evangèlics interfereixin en la presa de decisions. Acomplint aquesta comesa, l'acompanyant és un reflex fidel del que passa i un testimoni fidel del Déu viu.

És important que l'acompanyant ajudi l'acompanyat a tenir l'actitud de Jesús.

6. Identitat i missió de l'acompanyant espiritual

L'acompanyant espiritual té una missió específica que no es confon amb l'acció pastoral o educativa en sentit genèric. El que és característic de la funció de l'acompanyant és la relació interpersonal per ajudar la persona que acompanya a *rastrear* el pas de Déu per la seva vida i la seva història, i a donar-hi una resposta vocacional. L'acompanyament té caràcter progressiu i se situa en el procés de maduració humana, personalització de

la fe i discerniment vocacional. El que és inusual de la figura de l'acompanyant, la necessitat de formació específica i la profunditat de la seva missió, contribueix que sembli molt difícil dur a terme aquest servei eclesial. En això hi ha part de veritat; tanmateix, l'exigència fonamental perquè hom pugui acompanyar d'altres és que l'acompanyant hagi viscut bé l'experiència d'acompanyament. Sobre aquesta base imprescindible, les qualitats personals i la formació donaran fruits abundants en la preparació del futur acompanyant.

6.1. Persona madura

C. Rogers diu que l'orientador facilita que l'altra persona canviï des de la relació d'ajuda sense manipular-lo des de la pròpia visió de les coses. Aquesta característica demana que l'acompanyant sigui una persona amb experiència i síntesi vital, capaç de caminar prop de l'altre i ajudar des de la coherència i l'autenticitat. Més que solucions, cal transmetre vivències, valors, sentit, suport, horitzó i possibilitats per tal que l'interessat resolgui els seus problemes i trobi el seu camí.

6.2. Competència educativa

El rerefons i l'objectiu de la tasca orientadora és el creixement maduratiu de la personalitat cristiana en allò que té d'unitat, globalització i integració dels diversos aspectes de la vida humana. No hi ha procés de maduració sense un model referencial de persona, sense personalització de les pròpies experiències i sense mitjans

concrets que facilitin l'avanç. I tot això, com hem vist més anteriorment, des d'una pedagogia no directiva. La competència educativa de l'acompanyant es veu en la capacitat que aquest té d'aconseguir que el jove o l'adult a qui acompanya assumeixi la seva vida com a projecte. La capacitat educativa permetrà l'acompanyant espiritual entendre la vida com un progrés, veure les etapes maduratives, respectar els ritmes personals i animar a caminar evitant distraccions, aturades innecessàries o desenfocaments; també els fracassos i els errors analitzats i solucionats tenen un valor educatiu.

*L'acompanyament
posa a prova la
qualitat creient d'una
comunitat.*

6.3. Mestre d'espiritualitat

Aquesta expressió engloba dos aspectes: l'acompanyant ha de ser un creient amb fe personalitzada i un servidor expert en espiritualitat. La base de la vida espiritual és la relació personal amb Déu a través de l'oració, els sacraments, la consciència i el compromís. L'ensenyament del mestre espiritual no és un ensenyament teòric, sinó ple de saviesa i d'experiència personal; ensenya des del que ha vist i ha viscut. Això li permet de conèixer la importància de la gràcia de Déu i les dificultats que solen aparèixer en el camí. L'acompanyant espiritual necessita primer compartir amb Déu abans de compartir amb les persones; encara més, necessita pregar amb els

rostres i les situacions de les persones a les quals acompanya. L'acompanyament espiritual és una de les tasques eclesials en què es posa a prova la qualitat creient de les persones; ningú no dona el que no té, ningú no anima a fer un camí que no ha recorregut i ningú no transmet una competència que no té. No es tracta d'utilitzar l'experiència de Déu per ajudar els altres; es tracta de submergir-se en Déu perquè la boca parli de l'abundància del cor. A Déu se'l viu per Ell mateix, independentment del ministeri que un tingui; això no significa que el servei eclesial que es duu a terme no acolorixi l'espiritualitat de qui l'exerceix.

6.4. Discerniment espiritual

L'acompanyant espiritual ha de conèixer la situació en què es troba l'acompanyat per valorar quins són els passos que cal fer a continuació. Un dels aspectes més difícils de l'acompanyament és la percepció, com més ajustada millor, de la situació espiritual de la persona a la qual s'orienta, pel que fa al seu estat de conversió, a la manera com acull la gràcia de Déu, a les deficiències que n'impedeixen l'avanç, als dubtes i temors, als propòsits i ideals, als bloqueigs, a la docilitat vers l'Esperit Sant, a la crida vocacional, etc. És difícil, per no dir impossible, copsar l'acció de Déu si no és des del saber de Déu; en això rau el *do de discerniment* que ha de demanar constantment l'acompanyant espiritual per saber interpretar les mocions que vénen de Déu i les que no vénen de Déu. Una aplicació important del discerniment es dona en el

descobriments dels anomenats autoengany en el seguiment de Jesucrist; els principals són els següents:

– *Viure d'ideals i oblidar-se de la realitat concreta que és un mateix.* En aquest cas, es produeix un trencament entre el que un vol ser i el que un és en la pràctica. La idealització aliena del concret enganya sobre la pròpia realitat i impedeix el creixement personal. Es produeix l'efecte dels *vasos comunicants*, segons el qual uns aspectes viscuts en abundància (ideals) compensen altres aspectes viscuts de forma precària (allò que és real). El transvasament pot arribar a ser perillós per a la persona, pel que suposa de poca sinceritat a l'hora d'assumir la vida real tal com és. La solució rau en el pas dels ideals del jo al jo ideal segons les exigències de l'Evangelí; és a dir, realisme, concretització i procés per madurar com a persona i creient des de dins d'un mateix.

– *Racionalitzar-ho tot abans de prendre decisions.* Les decisions importants tenen molt a veure amb el que és afectiu i intuïtiu. Quan es pretén racionalitzar el procés de presa de decisions, s'estan reduint les possibilitats de veure per on es vol anar. En el fons, es cau en el desig de controlar i de dirigir la vida des d'un mateix, sense obrir-se a la gràcia de Déu en actitud de confiança i disponibilitat. Únicament qui dona cap i cor al Senyor pot escoltar el que Déu li demana.

– *Reduir la radicalitat de l'Evangelí a quelcom subjectiu i optatiu.* Aquest autoengany se sol donar quan el seguidor de Jesús es va endinsant en la comprensió de la fe com a vocació i percep que la resposta que ha de donar és amb la totalitat de la persona i

de la vida. Abans d'una vivència del seguiment en actitud de disponibilitat i radicalitat permanents, es dispara un dinamisme justificador: allò radical és subjectiu i optatiu. La resposta és senzilla: Jesús no obliga a viure l'Evangelí, ja que és gràcia i Bona Notícia, però qui decideix seguir-lo, ho ha de fer d'acord amb la dinàmica de l'Evangelí, que no s'ajusta a la relativització permanent de qui considera la radicalitat de les condicions del seguiment com quelcom optatiu.

– *La falsa humilitat.* Consisteix a fer-se fort en les pròpies limitacions, buscades i constatades amb minuciositat, per tal de no donar una resposta vocacional concreta. Es justifica dient que és preferible no prendre l'opció a ser infidel a aquesta opció. En el fons falta fe i confiança, i la supèrbia humana apareix superposada en vestimentes d'humilitat; no podem oblidar que *per a Déu res no és impossible* i que Déu ens agracia primer amb el que ens demanarà després.

– *L'engany del futur.* Com el seu nom indica, consisteix a deixar per a més endavant les opcions que hauríem de prendre en el moment present. En el fons, la persona que actua així pressent que mai no arribarà a encarnar els compromisos que desplaça, però com que no gosa enfrontar-s'hi en el moment actual, adopta una solució justificadora i tramposa: posposa per a més endavant allò que no vol assumir ni ara ni en el futur. D'aquesta manera tranquil·litza la consciència amb raons justificadores que li permeten quedar lliure davant ella mateixa. És el moment de reforçar que el seguiment de Jesús no admet dilacions ni excuses, ja que difícilment farem en el futur el que podríem

i hauríem d'assumir aquí i ara. Aquesta situació és una crida a la sinceritat vers un mateix i vers Déu.

– *Oblit dels pobres en el projecte de vida.* La importància de l'opció preferencial pels més necessitats és un element constitutiu del Regne de Déu. No hi pot haver fe madura, ni projecte vocacional autèntic que no prevegi personalment i comunitàriament la centralitat del treball per la justícia i la solidaritat en els seus múltiples vessants i les seves múltiples manifestacions. La fe en Déu Pare i l'Evangeli de Jesucrist no es poden viure sense un compromís real i concret amb els que pateixen més en aquest món. L'opció pels pobres ens fa por sovint, perquè ens convida a canviar de lloc, d'estil de vida i a comprometre de forma diferent les nostres aspiracions i els nostres projectes.

7. Conclusió

L'acompanyament espiritual és un mitjà imprescindible en els processos evangelitzadors amb adolescents, joves i adults. La personalització de la fe, el discerniment cristià i la presa de decisions difícilment es poden fer sense la presència del germà gran, també deixeble de Jesucrist, però amb més experiència, recorregut i formació. També l'acompanyant se sent evangelitzat per Déu i per les persones a les quals acompanya. Quanta riquesa experiencial s'adquireix en ser testimoni excepcional del pas de Déu per la vida de les persones!

El tema de l'acompanyament espiritual és un repte per als catequistes en

un doble sentit: en quina mesura ho viuen ells com a adults en la fe i en quina mesura ho practiquen amb els components dels grups que animen. Un dels elements que millor expressen la riquesa d'una comunitat cristiana són els "mestres d'esperit" que té, i en com es té cura, en els grups de maduració de fe, de l'acompanyament personal. L'aprofundiment en aquest tema des de cursos de formació tindrà èxit si la teoria s'acompanya de la pràctica.

Bibliografia

Nota: Aquest article està publicat a *Cuadernos de Formación Permanente* núm. 1, CCS 1996.

- A. ALVAREZ, *Itinerario del alma a Dios*, Madrid 1986.
- A. CENCINI, *Por amor, con amor y en el amor*, Atenas 1987.
- A. INIESTA, *Vivir en la Trinidad*, Estella 1991.
- A. LÓPEZ GALINDO, "Claves antropológicas para el acompañamiento", *Frontera* n. 23, 1998.
- A. MORENO, *Eres proyecto de Dios*, Publicaciones Claretianas 1998.
- C. M. MARTINI, *De la vocación bautismal a la vocación presbiteral*, Atenas 1997.
- H. J. M. NOUWEN, "Tú eres mi amado". *La vida espiritual en un mundo secular*, PPC 1996.
- J. AUBRY, "Diversos tipos de dirección espiritual", *Mundo Joven* 75 (1983) 37-40.
- J. A. GARCÍA-MONGE, "Estructura antropológica del discernimiento espiri-

- tual", *Manresa* 61 (1984) 137-145.
- J. PUJOL, "Formas de ayuda en el acompañamiento espiritual", *Confer* 80 (1982) 703-727.
- J. F. VALDERRÁBANO, "Planteamiento y justificación del acompañamiento espiritual", *Confer* 80 (1982) 597-625.
- J. FONT, "Discernimiento de espíritu. Ensayo de interpretación psicológica", *Manresa* 59 (1987) 127-144.
- J. GARRIDO, *Proceso humano y gracia de Dios*, Sal Terrae 1996.
- Educación y personalización*, Publicaciones Claretianas, Madrid.
- J. R. URBIETA, *Acompañamiento de jóvenes*, PPC 1996.
- J. SASTRE, *El acompañamiento espiritual*, San Pablo 1994.
- "Pastoral juvenil y acompañamiento", *Misión Joven* 202-209 (1994).
- El acompañamiento espiritual*, *Nuevo Diccionario de catequética*, San Pablo 1999, 76-92.
- J. WEISMAYER, *Vida cristiana en plenitud*, Madrid 1990.
- L. CIÁN, "Dirección espiritual: Metodología a la luz de las modernas ciencias del hombre", *Misión Joven* 75 (1983) 12-29.
- L. M. GARCÍA, "Acompañamiento y discernimiento vocacional", *Todos Uno* 111 (1992).

La pastoral infantil i de preadolescents amb perspectiva vocacional

Ponència presentada per la diòcesi de Tortosa.

Abans de començar a parlar de les diferents propostes que es poden fer d'una forma concreta amb una pastoral infantil i de preadolescents amb perspectiva vocacional, ens cal mirar quina és la realitat d'aquesta pastoral, quina és l'assistència, la participació...

Com podem comprovar, el nombre és diferent segons les diòcesis. Pel que fa a la diòcesi de Tortosa, podem dir que un 75 % de xiquets que reben la primera comunió segueixen després en la catequesi de postcomunió. Sí que ens trobem amb una dada comuna: a poc a poc va disminuint l'assistència a aquesta catequesi; per aquest motiu, ens caldrà revisar la manera de fer-la i la conscienciació que la primera comunió no és una catequesi de dos anys, sinó que el xiquet és immers en un procés catequístic que acaba en el moment de la confirmació.

El punt de partida de les catequesis de postcomunió

Analitzem quin és el punt de partida de les catequesis en aquestes edats (de 9 a 12 anys). El primer que han de descobrir els xiquets és que Déu és Pare i tot el que comporta que Déu sigui el nostre Pare, això vol dir que nosaltres som els seus fills i que ho som per mitjà del baptisme; caldrà doncs sentir-se fill d'aquest Pare.

Hem de fer sentir als nens que tenen un Pare que els estima.

Però, com és aquest Pare? Aquest pare ens estima. Això és el que hem de fer sentir als xiquets: que tenen un Pare que els estima. Sentir-se estimat és una cosa molt necessària en els nostres temps, i sentir-se estimat no per un "algú abstracte", sinó per Déu, que és el Pare. I aquest Pare que ens estima ens crida al seu seguiment, no el podem defraudar, espera una resposta de nosaltres en aquesta crida.

I per acabar de conèixer com és el Pare Déu, hem de dir que ens perdona totes les vegades que pequem i ho reconeixem, i que després s'oblida de les nostres faltes. En aquesta característica veiem i experimentem la misericòrdia i la bondat de Déu envers nosaltres.

Un cop tenim clar aquest esquema, li hem de donar vida mitjançant personatges que, al llarg de la història de la salvació, han seguit aquest esquema i finalment han donat una resposta a la crida del Pare que tant els ha estimat. Vegem-ne uns exemples clars, que després no podran faltar en la catequesi de postcomunió:

– *Abraham*. És una persona que coneix Déu, té una relació amb Ell (pregària), el va coneixent a poc a poc, i el va estimant cada dia més i més perquè també Abraham se sent estimat i beneït per Ell. Un dia Déu crida Abraham, necessita una resposta i Abraham s’entrega confiadament a la seva crida.

Us imagineu que Abraham no hagués conegut Déu?, que no hagués experimentat la seva estima? Com hauria estat la resposta? Probablement no amb tanta disponibilitat i confiança com ara.

– *Moisès*. Una persona que també coneix el Senyor, li té gran estima i respecte, però alhora se sent estimat per Ell. Un dia també el Senyor li encomana una missió important: alliberar el seu poble de l’esclavitud. És una tasca difícil: un pobre pastor ha d’alliberar tot un poble. Moisès coneix el Senyor, sap que la missió que li demana no és impossible, perquè Ell, que tant l’estima, estarà al seu costat. Per aquest motiu hi ha una resposta afirmativa a la crida de Déu.

– *David*. En aquest personatge també podem seguir l’esquema que han anat seguint els anteriors personatges, però cal destacar que aquest experimenta el Déu que perdona i oblida. David experimenta el perdó i continua responent a la crida del Senyor.

– *Pere*. I finalment podem posar l’exemple de Pere, ell coneix el Pare per mitjà del Fill; Jesús el crida, Pere el segueix. El Senyor té guardada per a Pere una gran missió, però abans de començar-la Pere nega Jesús i Jesús el perdona i s’oblida. En cap moment desapareix la missió que Jesús li havia donat: “ser la pedra de l’Església.”

Objectius de la catequesi

El segon pas serà experimentar nosaltres allò que els grans personatges van experimentar. No estem fent una memòria dels amics de Déu, sinó que també nosaltres, que som amics d’Ell, volem respondre a la seva crida.

Hem d’intentar que l’exemple dels grans personatges no els quedi llunyà als xiquets sinó que es vegi que és ben actual, que tots els personatges als quals Déu va cridar eren persones normals, del dia a dia, amb les seves virtuts i els seus defectes. I que ara som nosaltres els qui en les nostres dificultats i els nostres defectes estem cridats pel Senyor. Déu té una missió per a cada un de nosaltres i l’hem de descobrir.

Cal que els xiquets sàpiguen que Déu és amor, que Déu els estima, els vol tal com són. Les catequesis han de portar a experimentar aquest amor vers Déu. És més, hem d’ensenyar els xiquets a tenir contacte amb Ell. Per a això caldrà fer els passos següents:

– Primer de tot, afavorir en els nens la capacitat per escoltar, saber fer silenci en aquest món en el qual vivim envoltats de tants sorolls. S’haurà de crear un clima de silenci, de pau interior, s’haurà de tenir “una oïda més sensible a la veu de Déu”, al que Déu ens diu (per arribar a aquest punt hauré hagut de saber i experimentar qui és Déu).

– Un cop estem en aquest clima de diàleg i ens hem posat en presència de Déu, és el moment de dialogar, i és que pregar és parlar amb Déu el nostre

Pare, escoltar el que Ell ens vol dir per mitjà de la Bíblia, per mitjà dels fets diaris, de les diferents persones que ens trobem en el nostre camí. També li hem de donar gràcies per tot allò que ens dóna i demanar-li per les nostres necessitats.

Fixem-nos que els personatges de la història de la salvació sempre han tingut aquest diàleg i l'escolta prèvia. Fixem-nos en Maria: ella, primer de tot, va escoltar la veu de l'àngel, va dialogar amb el Senyor i va donar una resposta.

*Després d'escoltar,
el nen ha de
respondre a la
missió que Déu li
demana.*

– I aquí comença el tercer punt: després d'escoltar, el nen ha de respondre a la missió que Déu li ha demanat.

El catequista ha de ser aquella persona que vagi unint tots els elements en l'interior del nen. Ha de fer tot el que pugui per crear un clima de pregària i perquè els xiquets estiguin oberts a aquesta crida.

Déu parla, mai no ha deixat de parlar, però per poder-lo escoltar fa falta silenci.

La missió del catequista és fer saber a cada infant que, com a batejats que és, té el gran tresor de la fe. Déu és en ell, per això el catequista ha d'anar desvetllant en el seu cor allò

que ell ja té des del dia del baptisme: la fe. I això en un clima de silenci, on el xiquet pugui escoltar i respondre a la crida del Senyor.

Sovint ens pot fer por parlar de la pregària als nens o bé ens trobem amb la dificultat d'ensenyar-los a pregar. El millor mètode per ensenyar a pregar als nens és pregar un mateix; per això de vegades ens fa por parlar d'aquest tema, perquè, per parlar-ne, ens hem d'exigir una pregària personal més forta i constant.

Activitats diocesanes

Durant aquest darrer curs, a la diòcesi de Tortosa, hem portat a terme una campanya concreta sobre la pregària. Ha durat dos anys i el seu objectiu ha estat ensenyar a pregar als nens i ensenyar a estar atents al que Déu els diu. Parlar i escoltar, escoltar i pregar, un diàleg entre Déu i l'home.

Tot això ho hem fet mitjançant cartells que cada any emmarcaven els diferents lemes de les campanyes "Parla'm, Senyor", i "Parlem al Senyor". Aquests cartells han anat acompanyats de fotografies d'un nen que expressava les diferents postures de la pregària i al mateix temps convidava al silenci.

Hem cregut oportú editar un llibre de pregàries; es tracta d'un manual on s'explica als xiquets com pregar, i el que és la pregària. En aquest llibre també hi ha diferents pautes de pregàries que poden concloure en una pregària espontània que pot sortir de l'interior del nen.

Cada any acabem les nostres campanyes amb una trobada infantil diocesana, en la qual es convida tots els xiquets que al llarg del curs han treballat aquest tema. Prèviament es prepara la trobada en les parròquies. Cada any s'ha treballat un tema diferent, segons el lema de la campanya. El primer any, els nens escrivien una carta a Jesús, era una pregària feta des del cor al Senyor, una pregària feta des de la intimitat i que dipositaven en una bústia a l'entrada del recinte. L'objectiu era ensenyar els nens a parlar al Senyor partint de la senzillesa, des del dia a dia.

El segon any, els xiquets han treballat els diferents fruits que ens dóna pregar. Pregar ens dóna pau, ens ajuda en la nostra vida, ens fa ser millors, ens ajuda a estimar, ens fa respondre al que Déu vol de nosaltres...

No hem d'oblidar que tota pastoral infantil és pastoral vocacional. Si no ho entenem així, ens estem oblidant de l'eix central de la catequesi de postcomunió. Recordem el títol del llibre SIC que abraça aquestes edats: *Vine i segueix-me*. En aquest llibre s'intenta que els xiquets coneguin qui és el Pare, que se sentin cridats per Ell i que facin el primer pas vers un seguiment del Senyor.

L'espiritualitat de la ruta

J. FONT PLANA, Servei d'Orientació Vocacional de la diòcesi de Girona.

Presentació

L'espiritualitat de la ruta descansa sobre l'experiència, sobre l'aventura de viure uns dies en grup. Caminar, acampar, el foc de camp, fer-se el menjar... són les experiències clau de l'espiritualitat de la ruta. En aquest moment penso en una zona semblant al Desert del Carlit (entre les Bulloses i el Carlit o el Peric) o el camí que va de Fontalba a Núria.

La ruta esdevé un lloc de revelació.

El tema vocacional s'inscriu, doncs, en aquest fer camí, acampar..., ja que la ruta esdevé en certa manera un "lloc de revelació" del que és l'home i de qui és Déu. L'experiència de la ruta és semblant a les caminades i a les acampades del poble d'Israel en el desert. La ruta del desert fou, entre altres coses, una etapa de discerniment vocacional d'Israel com a Poble de Déu i de Moisès, com a guia d'aquest poble.

El despullament de les seguretats i la vida en comú sota una mateixa tenda i amb unes mateixes aventures són el substrat de l'espiritualitat de la ruta vocacional.

I aquesta es fa per la "relectura" de l'aventura viscuda per descobrir-hi el

sentit de la vida com a camí, la direcció que hom pot donar a aquest camí, el sentit de les dificultats i dels "llocs bons" del mateix camí. Es tracta d'un itinerari espiritual marcat per aquests passos:

- a) Introducció a l'inici de tota la ruta i a l'inici de l'itinerari de cada dia.
- b) Relectura diària de la ruta de cada dia.
- c) Celebració de la ruta final.
- d) Missió.

Introducció

Es tracta que cada matí, un cop aixecat el camp, i el primer dia un cop els pares o l'autocar et deixa a l'inici de la ruta, hi hagi un quart d'hora d'introducció espiritual a la jornada, a partir d'un element del camí: un padró, l'isard, l'azalea, el cim, l'estany, viure sota una mateixa tenda... o diferents aspectes de la ruta.

El primer dia es llegeix el text de l'evangeli clau de la ruta: deixebles d'Emmaús, l'anunciació-visitació de Maria (el Magnificat), els Mags d'Orient, el camí d'Abraham, l'anada a l'Horeb d'Elies o la vocació de Moisès al peu del Sinai.

Es procura deixar clar que al vespre es farà la relectura de la meditació a partir del que s'haurà viscut, deixant unes preguntes obertes per pensar i algunes pistes de la meditació en el "carnet de ruta".

El camí

Si s'ha parlat del símbol del padró, o de l'isard o un altre element del camí, es procura posar atenció, "saber badar", en aquell element en el moment que aparegui.

Depèn de la meditació. Es camina algunes estones en silenci. Per fixar-se més en el paisatge exterior que ens envolta, per descobrir el paisatge interior.

Depèn del grup. Ens parem davant d'una creu, o es resa una Hora Menor, o l'Àngelus a migdia.

Relectura al capvespre

Es procura arribar a lloc abans de dinar. Un cop dinats i banyats, un cop feta la migdiada o els jocs de mitja tarda, cap a les 6, es deixa una hora, que anomenem "hora ruta", una hora per aïllar-se sol amb el carnet de camp, on hi ha els textos i les preguntes, i es reflexiona o es fa la relectura del dia. Un o dos consiliaris estan disponibles per a consultes, confessions...

Després de sopar i abans del joc de nit, a l'Eucaristia o a les Vespres, o a la pregària del vespre entorn del foc de camp, es posa en comú l'"Hora Ruta". Després es farà el foc de camp o el joc de nit.

Celebració final de la ruta

Es fa en lloc emblemàtic: un cim, al costat d'un estany... en un lloc on hi bufi l'Esperit. A vegades és bo que sigui un lloc geogràfic semblant al text

evangèlic inicial: a l'entrada d'una cova (en el text d'Elies), entorn d'un foc de camp (en el text de la missió de Moisès), vora un llac (la crida als deixebles)...

De vegades, la nit abans s'ha vetllat el foc per torns al peu del cim, on s'ha anat anotant el resum dels moments forts del camí espiritual i físic. En el cas del text del Magnificat de Maria, després d'una ruta de Natzaret a la zona de la Muntanya, els participants són convidats a redactar un "magnificat" que recapituli les meravelles que Déu ha obrat en cadascun al llarg de la vida i de la ruta.

La darrera cosa és la "missió"

Es deixa clar que la ruta és una imatge de la vida i que la ruta vertadera és la que ara ens espera. Es allí on cal trobar una orientació, un estil, un ritme.

Temes que es tracten

1. *Anar de ruta és caminar en grup i com a grup.* Tal com en el desert de l'Èxode neix i es fa el Poble de Déu, nosaltres a través de les experiències que ens esperen, i que no són previstes o calculades, ens anirem fent. Els animadors i consiliaris tenen una missió clau: "acompanyar l'aventura que hom viurà en la pròpia pell, allò que passarà a tothom".

2. *Deixar-se fer per la ruta.* Agafar-te la vida com una aventura. Cal descobrir i acceptar la llei de la muntanya. I acceptar totes les coses que passin en nom de Déu: el fred, la plu-

ja, el vent, el ritme, els incidents del camí... Totes les hores són precioses si hom les utilitza en profit. Deixar-se fer. “Què em deixarà entendre Déu després d’aquest dia de ruta?”

3. *L’austeritat del camí ens ajuda a descobrir el just valor de les coses.* En la ruta no es pot portar tot. Cal fer una tria. Com la vocació que hom ha de triar. Això demana esperit de llibertat. Ens hem creat tantes necessitats quan, de fonamental, a muntanya hi ha molt poc. Jesús a l’Evangeli demana als seus que portin molt poques coses al sarró: tan sols bastó (Mc 6, 8-9).

4. Déu ens convida aquests dies a viure a fons. En la ruta hom viu una aproximació diferent de les coses. És diferent que anar amb bicicleta de muntanya o amb moto. La ruta et permet fer una descoberta en silenci i amb respecte: “L’home que és cec a les petites coses de la naturalesa ha perdut la meitat del gust de viure. Un

no pot dir: Mireu els ocells, no seguen... mireu els lliris boscans con flo-reixen” (Mt 6,26-28), si abans no ha trepitjat molta pols del camí, com els de Galilea, i no s’ha fixat en aquestes petites meravelles. En quines meravelles del camí m’he fixat avui?

5. Acampar i desacampar: arribar i marxar. Avui aquí, demà allà. Apren-dre a arribar a un lloc i aprendre a sortir-ne. Això demana disponibilitat, humilitat, despreniment. La vida és comparada a una aventura plena de meravelles i el retorn a casa és semblant a la tornada a la casa del Pare.

Bibliografia

- G. BASSADONA, *Spiritualità della strada*, Milà 1991.
- J. FOLLINET, *La spiritualité de la route*, Chambray-lès-Tours 1936.
- G. GRASSO, *Sulle strade. Una spiritualità per chi cammina*, Torino 1980.

Escola i vocació

Grup d'educadors i educadores de la Vocalia de Pastoral Juvenil i Vocacional de la URC.

L'origen de la comunicació

Aquesta comunicació recull la reflexió feta en dues reunions per un grup d'educadors i educadores, laics i religiosos, convocats per la Vocalia de Pastoral Juvenil i Vocacional de la URC.

Formaven el grup:

– M. Isabel Espinosa, salesiana, secretària general de la URC i antiga coordinadora del Departament de Pastoral del Secretariat de l'Escola Cristiana;

– Pepita Vidal, educadora de l'Escola Vedruna de Gràcia;

– Montserrat Puigbarraca, educadora de l'escola Salesianes Sta. Dorotea de Sarrià, Barcelona;

– Jordi Breu, educador de l'escola parroquial Casal dels Àngels, de l'Hospitalet;

– Marisa Martínez, educadora de l'escola Dominiques de l'Anunciata de Sant Andreu;

– M. Dolors Garcia, dominica de la Presentació i educadora a l'IES Pere Vives, d'Igualada;

– M. Teresa Alegre, de la Companyia de Maria Lestonnac, educadora a Mollet del Vallès i de la Vocalia de PJV de la URC;

– Begoña Requejo, adoratriu, educadora a Barcelona i de la Vocalia de PJV de la URC;

– Valerià Simon, germà marista, de la Vocalia de PJV de la URC, que ha actuat com a secretari.

La comunicació no pretén ser exhaustiva de totes les idees i experiències que tenen relació amb el tema, sinó que recull totes les aportacions que els components del grup han fet. La riquesa del diàleg està resumida en els diferents punts que integren aquesta aportació, amb el benentès que solament intenta aportar línies i suggeriments. No s'ha volgut fer un resum de caire teòric, sinó recollir les experiències viscudes i proposar plantejaments per al futur. El fet que el grup sigui de laics i religiosos, i de diferents tipus d'escola –pública, parroquial i d'instituts de vida religiosa– ha originat una experiència molt enriquidora de la qual us volem fer partícips.

Us parlem Montserrat Puigbarraca i M. Dolors Garcia, en representació de tot el grup.

1. L'escola cristiana avui i la participació dels cristians en l'escola pública.

La situació actual de l'escola cristiana es podria descriure amb els punts següents:

Un bon grup de professionals identificats amb el caràcter propi.

Alguns que es van integrant a poc a poc i alguns amb vocació que s'hi dediquen (per exemple, catequistes).

Hi ha cada vegada més laics i menys religiosos.

Els laics fan activitats compromeses en el tema pastoral. Els alumnes veuen que tothom pot fer pastoral i hi ha compromís de diferents professors. Abans semblava que aquesta animació estava més en mans de religiosos i preveres.

Els laics cada cop es comprometen més en la pastoral escolar.

Moltes d'aquestes activitats es fan fora de l'horari escolar i són voluntàries per part dels laics que hi col·laboren. A vegades els religiosos/es ho confonen, en el sentit de no diferenciar aquesta missió com a fora dels compromisos professionals dins l'horari escolar.

El grup de religiosos/es presenta a l'escola es fan grans i són menys. Com es transforma l'escola per tal que segueixi amb el carisma propi i la seva identitat essent els laics els agents majoritaris?

Un punt per afavorir aquesta transformació és tenir uns bons criteris de selecció dels professors. Què interessa, que siguin bons professionals o creients? Caldria pensar en les dues coses...

També hi ha encara reticències respecte al paper dels laics i laiques en feines de pastoral. Les possibles raons són: pensar que no tenen prou formació, triar solament alguns que semblen "gent més correcta" en aquest àmbit i no pensar en tots...

En força instituts de vida religiosa, es detecta una corresponsabilitat real entre laics i religiosos; en altres congregacions, costa més. Una ajuda im-

portant en aquest camí és l'oferta formativa que ha donat i segueix oferint el Secretariat de l'Escola Cristiana.

Un altre punt a destacar és que els pares porten els fills a l'escola cristiana no pels valors cristians. En el tipus de família que demana l'educació, no hi ha gaires diferències entre els alumnes de l'escola pública i la religiosa. Això fa que en molts casos la confessionalitat de l'escola no sigui valorada per les famílies i que valorin altres coses: no hi ha vagues, els claustres són estables... No obstant això, detectem una actitud oberta a acceptar propostes des de l'àmbit pastoral, per exemple catequesi a diferents edats. Si no hi ha oferta en el tema d'educació en la fe, no passa res; però si hi ha ofertes i possibilitats, la gent s'hi apunta. Això necessita prèviament un caliu a l'escola que ho ajudi.

Aquesta situació comporta preguntes com:

– Les celebracions o altres activitats de tipus pastoral, se n'han de fer poques perquè així ho aconsella la situació o la poca demanda existent?

– Com, doncs, es poden presentar els valors cristians i la seva proposta en el marc social de les escoles cristianes?

– Els criteris sobre les celebracions d'alguns sagraments en el marc escolar han de ser absoluts en el sentit d'optar o bé per establir un ritme quasi inexistent d'ofertes (no hi ha cap petició en aquest sentit...), o bé per tenir un ritme invariable des de fa anys, independent dels canvis socials que s'han produït en els darrers anys?

A l'escola pública, on hi ha també molts cristians compromesos, notem un cert mutisme per mostrar-se com a creients amb els altres companys de

claustre. A vegades també passa això en centres religiosos.

Com a punt final en aquesta descripció de la situació de l'escola cristiana i de la presència en l'escola pública de cristians, expressem que s'ha d'entendre la pastoral en les escoles catòliques com a tot el treball i ambient que viu l'escola, i no solament aquelles activitats i moments amb més referència explícita a la fe. L'educació en la fe no sols és pastoral. Cal recordar que el primer moment de l'evangelització segons *Evangelii nuntiandi*¹ és la renovació de la humanitat on tothom està implicat, en un escola en fomentar i donar testimoni de valors que ens fan créixer com a persones i ser oberts a la transcendència.

2. La cultura vocacional des de l'escola. Criteris que donen i poden donar en el futur llum a la praxi de les escoles en aquest tema.

Apuntem que entenem el concepte "vocació" com una proposta per a tots, per tal que considerin la crida a viure un projecte global de la seva vida: sentir aquesta crida a respondre a algú. Aquest algú pot ser la pròpia consciència (responsables a ser més persones!), la societat i, lògicament, Jesucrist des de la perspectiva religiosa cristiana. La vocació és una paraula que cal recupear per a tots, sense deixar de vincular-la –per aquells que ho viuen així– a una descoberta de la crida de Déu.

En aquest apartat és important insistir en el rol de la comunitat educativa en els dos aspectes d'orientació vocacional i pastoral vocacional.

Cal acompanyar tothom per tal que descobreixi la seva vocació.

a) *L'orientació vocacional*: L'acompanyament a tothom per tal que descobreixi la seva vocació com a projecte de vida, des dels valors cristians que inspiren el projecte educatiu de les escoles cristianes o des de la presència cristiana en l'escola pública. Relació amb el treball tutorial (PAT), departaments d'orientació, jornades d'orientació...

Aquest treball es desenvolupa en els valors que es proposen a l'escola. Des d'activitats escolars determinades (Dia de la Pau, Setmana Solidària...) i també des del tarannà de cada dia, sense renunciar al testimoni de ser creient davant els alumnes i les famílies.

Aquesta orientació vocacional es viu des de l'obertura de l'escola a temes diferents, a la realitat del dia a dia i, especialment, als reptes socials que ens planteja el nostre món. Aquestes opcions escolars de treballar l'educació per a la justícia marquen molt positivament una orientació vocacional per a tots els alumnes, des de la clau del servei i la solidaritat.

Cal insistir en l'aspecte de l'orientació que anima el departament que porta aquest nom a l'escola. Un departament que col·labora o anima el pla d'acció tutorial i que, en diferents moments, pot engrescar un projecte de vida des del servei als altres, que respongui no solament a una orientació amb vista als futurs estudis o treballs, sinó que respongui a la pregunta

següent: què puc fer amb la meua vida?

En totes aquestes activitats, l'escola catòlica es nodreix del sentit de la vida que rep de l'Evangelí. Una creença que esdevé un veritable eix transversal de l'escola i que dona un tarannà d'esperança, fins i tot en moments foscos, difícils o que suposen un repte per als alumnes, les seves famílies i els educadors. Aquest sentit de la vida evangèlic: "ens fa més feliços donar que rebre", ha d'inspirar totes aquestes activitats d'orientació que, insísim, són per a tots els alumnes, independentment de les seves creences, però que transmeten un sentit propi.

Com a proposta de futur, voldríem plantejar la necessitat de fer alguna jornada més específica sobre el tema escolar de la vocació adreçada a educadors, responsables dels departaments d'orientació i del Pla d'Acció Tutorial (PAT) en aquest apartat de l'orientació vocacional, ja que constatem les moltes possibilitats de treballar en aquest tema.

b) *La pastoral vocacional*. Proposades per desvetllar, detectar i acompanyar la vocació cristiana i, dintre d'ella, les vocacions més específiques (laïc, matrimoni, servei-voluntariat-cooperació, missionera, prevere, vida religiosa...). És un àmbit més voluntari en la participació dels alumnes, tot i que no és necessari sempre "limitar" les ofertes a alumnes concrets.

Les activitats d'aquest tipus són voluntàries tant per a l'alumnat com per al professorat. Permeten veure els educadors i les educadores al costat dels nois i noies, i donar testimoniatge, per exemple, en l'àmbit dels diners:

"que *tonto*, sembla que ja no guanya gaire en el seu treball de profe", expressió que diuen els alumnes grans però que impacta!, el seu voluntariat, l'opció de treball que està desenvolupant...

En aquest tipus d'ofertes, no cal que es facin gaires xerrades. S'ha de convidar els alumnes a viure experiències i a participar de grups i ofertes que els permetin descobrir aspectes vocacionals.

Una activitat important per desvetllar aquesta pastoral són les activitats que promouen el servei, el voluntariat o la cooperació. Notem molta participació femenina (les noies semblen més disposades i madures en edats adolescents per viure aquestes experiències).

Viure experiències de solidaritat o de contacte amb el món de la malaltia són molt interessants, i creiem que són més valuoses que veure un vídeo a la classe. El contacte amb la realitat, tocar-la, és una experiència de profund significat vocacional. Cal que hi hagi experiències vivencials i des de la infantesa (no pensar sols en la secundària o el batxillerat).

Un tarannà molt interessant per a la pastoral vocacional és un tipus d'educació i pastoral en què es vol fomentar qüestionar-se les coses i facilitar que els nois i les noies expresin les seves preguntes. No sols es vol donar el programa o tenir en compte les activitats ja establertes: ells poden plantejar en qualsevol moment un interrogant sobre diferents temes que cal atendre *in situ*. Moltes d'aquestes inquietuds tenen un rerefons vocacional i en molts moments permeten explicar els perquès de les nostres op-

cions cristianes i les nostres vocacions a diferents ministeris en l'Església.

Un estil de pastoral on traspassem missatges als infants i joves per tal que els visquin i no els incorporin tan sols temporalment en la seva llista de conceptes que resten unes hores i desapareixen. El cristianisme és una proposta per viure. I en aquesta proposta de vida cal que els infants i joves participin i enriqueixin la proposta i no la rebin passivament. En aquest sentit, un àmbit molt necessari de participació és el de les celebracions. Ells són protagonistes de celebrar la seva vida i el que han viscut a la llum de l'Evangelí. Unir en les celebracions l'Evangelí i la vida des de la participació activa dels alumnes esdevé una proposta vocacional molt important: Jesucrist els parla a la vida com a amic i com a referent, i la seva vida és valorada des de la fe com a lloc de relació amb el transcendent. Una experiència que pot resistir més el pas del seu creixement i les crisis de l'adolescència i joventut que no pas altres vernissos més conceptuals...

El laic o la laica no pot explicar la vocació d'un religiós o d'una religiosa. Cal que els religiosos i preveres es defineixin. Hi ha experiències amb testimonis de seminaristes i religiosos o preveres que arriben molt als alumnes i els impacten. La realització de taules rodones amb testimonis de les diferents vocacions cristianes són molt interessants. Considerem que a les escoles cristianes cal que els infants puguin conèixer què és un prevere o una religiosa o religiós com a vocació específica, a part del laic o laica que és el seu mestre. Valorem molt la continuïtat en aquest procés educatiu de

contacte amb totes les vocacions: repetir any rere any els contactes va fent una certa mentalitat.

3. Vocació cristiana i escola

a) Pistes de treball des de l'experiència: línies de treball que hi ha a les escoles cristianes de Catalunya per treballar la pastoral vocacional i activitats que es duen a terme

Hi ha molts grups de reflexió setmanal en escoles de diferents congregacions religioses. També la catequesi i els moviments juvenils cristians són presents en bona part de les escoles cristianes.

Cal un pla pastoral de l'escola que permeti un creixement harmònic de l'alumne.

Un altre punt a destacar és el pla pastoral de l'escola que dona continuïtat, que permet un creixement harmònic de l'alumne i no pas un seguit d'activitats bolet sense connexió les unes amb les altres. Dins d'aquest pla de pastoral, cal destacar la funció dels equips de pastoral, que no solament preparen festes sinó que vetllen perquè l'escola "pengi" és a dir, es nodreixi, estigui animada... de la identitat cristiana que té.

Un bon treball en aquesta línia ha de suposar, a mitjà i a llarg termini, fomentar una pastoral vocacional perquè molts alumnes, que vulguin i estiguin interessants a participar en moltes de les activitats voluntàries que els

siguin ofertes, acabin la seva estada a l'escola preguntant-se el que Déu vol de la seva vida. Una pregunta clau en la pastoral vocacional. I fer-se aquesta pregunta tenint com a rerefons les diferents vocacions en l'Església. Un punt concret a revisar en aquest desenvolupament dels plans pastorals a les escoles cristianes és el foment d'aspectes vocacionals en totes les activitats, i també d'algunes activitats o moments on la pregunta o el testimoni vocacional és el centre o nucli d'animació.

Per dur a terme aquest pla pastoral del qual, com hem dit, se sustenta la pastoral vocacional del futur, cal una bona conscienciació de tot el professorat, malgrat les limitacions que hem explicat al principi, i que passa per la destinació a la pastoral més explícita d'acompanyament i animació d'aquells educadors amb vocació i amb una opció personal envers aquest tipus de servei. És obvi que s'haurà de seguir oferint formació, i també que es puguin gratificar econòmicament les dedicacions dels educadors a serveis i responsabilitats pastorals.

La manca actual de vocacions de religioses i religiosos s'ha d'interpretar com un repte que convida a invertir per formar laics i laiques. Ells ja estan donant testimoni des de la identitat cristiana i des del carisma específic. Les escoles parroquials tenen aquí també una crida, des de la identitat del bisbat, per fomentar línies de reflexió pròpies que suposin com una mena de carisma diocesà en el servei de l'educació, i que doni als seus educadors aquells trets propis que els instituts de vida religiosa han rebut en el carisma dels fundadors i fundadores.

Aquest carisma cal treballar-lo tots plegats i també compartir-lo. El ressò vocacional d'una escola on laics i religiosos/es parlen el mateix llenguatge amb referència al carisma i expressen la seva identificació des d'opcions de vida diferents, però alhora complementàries, ha de ser una gran riquesa en els temps que vénen, i mai ha de ser interpretat com una confusió d'identitats.

b) Vocacions específiques: N'hi ha? Com detectar-les?

Creiem que hi ha vocacions específiques en els àmbits pastorals de les nostres escoles. Hem d'apostar per fomentar experiències, moltes d'elles ja suggerides en la comunicació, que suposin el desvetllament de la vocació.

Però també creiem que en aquest moment històric hi ha com una mena d'adaptació de les vocacions en la realitat de la nostra Europa. El nombre de noves incorporacions que tenim en les congregacions religioses i els seminaris diocesans ens fan veure la realitat i el moment de canvi que estem vivint.

Cal aportar i promoure la vivència del cristianisme com a objectiu final de la nostra pastoral vocacional. La resta són mitjans. Els estils vocacionals poden anar canviant.

Els joves segueixen cercant la radicalitat.

Els joves segueixen cercant la radicalitat, les comunitats innovadores en les seves opcions, bé contemplatives bé de vida activa.

Creiem que hem de ser Església per ressorgir tots plegats, trobant-nos tots en un testimoni mutu.

En l'elaboració de la ponència ens hem preguntat: Quin és el voler de Déu, avui, aquí a casa nostra, sobre les vocacions cristianes i les vocacions més específiques: que siguem molts o que siguem pocs? Cal un bon grup o un grup més reduït i compromès? Creiem que la quantitat no és un criteri absolut. Els orígens de les congregacions religioses van ser un testimoni en la frontera que avui hem de descobrir un altre cop. I potser la situació actual suposarà per a alguns i algunes consagrats "baixar del burro" per creure en els laics.

El repte per a la pastoral vocacional que s'ha de fer en l'escola cristia-

na i en una presència de cristians en l'escola pública és la corresponsabilitat. Això suposa adequar el perfil de la vida religiosa a aquesta vivència. Però tenim l'esperança que el Senyor ens donarà el seu alè per fer d'aquest camí un anunci i un testimoni de la vocació, d'aquesta crida del Senyor a seguir-lo des de diferents opcions.

A Maria confiem els desigs que les escoles cristianes de Catalunya siguin bressol de vocacions. Som cridats a ser animadors i a estar presents vora els infants, adolescents i joves perquè aquestes crides puguin ser escoltades. La resta que sigui obra d'Ell.

1 *Evangelii nuntiandi*: Exhortació Apostòlica de Pau VI. L'evangelització en el món contemporani, 1975.

Aprendre a escoltar Déu: la pregària i la pastoral vocacional

COLOMA BOADA, benedictina del Monestir de sant Benet de Montserrat

Quan se'm va demanar aquesta aportació vaig pensar què us podia oferir, ja que el títol i el subtítol d'aquest taller són molt suggeridors. Donant-hi voltes, vaig pensar que avui l'Església viu una urgència: fer que per als creients la Paraula de Déu esdevingui font de Vida i de Seguiment.

1. Incís sobre el subtítol: la pregària i la pastoral vocacional

Deixeu-me, però, abans d'entrar pròpiament en el tema, fer algun incís al subtítol "La pregària i la pastoral vocacional".

Bé, us puc dir que en un monestir de tradició benedictina no existeix una pastoral vocacional en el sentit més específic.

*A qui truca a la porta
del monestir se
l'acull com si fos el
Crist.*

Senzillament al qui truca a la porta, al qui passa, se l'acull o se l'intenta acollir com el Crist.

Si ve amb una crida a ser monjo d'aquest monestir concret, se li obre la porta, es dialoga i es discerneix. La

Lectio Divina tindrà un paper clau en tot aquest procés. Sobretot en dos vessants, primer en la descoberta del seu ser persona, la Sagrada Escripura ens va fent conèixer la nostra realitat més pregona, la veritat sobre nosaltres mateixos, i com a segon pas l'aprofundiment de la nostra filiació divina, fills en el Fill, del nostre ser deixebles. També la Bíblia ens serà veritable escola.

Si els qui truquen demanen acompanyament en el seu camí de descoberta personal i de fe, sempre se'ls ha ofert la possibilitat de descobrir en la Paraula de Déu i en els salms un camí de vida i de missió.

2. Incís sobre el títol: aprendre a escoltar Déu

El títol encara és més suggeridor: aprendre a escoltar DÉU.

Penso que és el gran repte d'avui. Ensenyar i acompanyar en aquest camí, com va fer Ell amb Samuel.

Per adults que siguem, podem ser joves en el camí de la descoberta de la Paraula que se'ns adreça, i per tant no reconèixer la seva veu.

Ens caldrà tot un procés, el va cridar tres vegades.

A voltes, aquesta Paraula es pot escoltar en les realitats més allunyades aparentment de la fe, ens remarca que era mentre dormia, per tant quan menys es pot manipular, a la nit, símbol del mal, de la negació total de la llum, de la negació de la possibilitat de fer camí. Tot amb tot, Déu en té la iniciativa i crida.

I haurà de ser Ell qui li dirà què li cal respondre si torna a sentir la crida: “Parleu que el vostre servent, us escolta”. Aquí rau, crec, tota l’espiritualitat de l’Antic Testament. Aquest llarg camí fet pel poble per aprendre a escoltar el seu Déu, un Déu que espera sempre el Fill que torna, un Déu que cerca constantment i amb tenacitat la persona humana, sigui com sigui, sigui on sigui, però a aquest Déu li calen homes i dones que guiïn el poble, profetes, sacerdots, mitjancers...

“Aprendre a escoltar”, no aprendre a sentir, és força diferent.

Escoltar implica tota la persona, reclama tot el nostre ésser.

Escoltar implica tota la persona, reclama tot el nostre ésser i encara més demana de nosaltres una resposta, perquè ens diu la resposta del text: Parleu, vol dir disposició per acollir allò escoltat i donar-hi concreció.

També el text de Marc de l’elecció del dotze ens aporta alguns elements. La crida és sempre d’Ell, el text diu que cridà als qui va voler, però pot

cridar i nosaltres només sentir-ho i per tant no escoltar-ho, i no donar-hi resposta.

Escoltar, en el fons pregar, per tal “d’anar i estar amb Ell”, per “predicar” i per “guarir”, tres missions, tres possibles camins de concreció d’aquest escoltar la crida, d’acollir-la com un do i rebre la força interior per fer possible el camí del seguiment de Jesús.

3. Dues qüestions sobre la *lectio divina*

3.1 *Distinció entre lectio i lectura espiritual*

Penso que en aquest camí de discerniment de les diferents crides que el Senyor ens adreça i que el qui ens acompanya ens ajuda a donar-hi respostes, jo us puc oferir avui, per aquest aprendre a escoltar Déu, l’estil de pregar dels monjos i monges de tots els temps. És el que nosaltres anomenem *lectio divina*, que podríem traduir per “lectura pregada”, per distingir-la de la lectura espiritual, o sigui lectura de llibres espirituals, certament molt interessants, però que no són pròpiament Paraula de Déu.

3.2 *Què entenem per lectio*

La lectura pregada, per als antics i també en desig per a tots els qui intentem viure de la Paraula i per la Paraula, és una experiència de descoberta del nostre ser més profund i més autèntic i una experiència de filiació. Sempre la *lectio* és camí de Vida No-

va, camí de salvació, perquè ens veiem dintre de la Gran Història de Salvació d'aquest Déu que estima i vol dialogar amb nosaltres. I aquest diàleg que demana el nostre escoltar pacient, atent, ens permet donar resposta a les propostes de camins nous que cal desbrossar acompanyats per Ell mateix, sempre company de camí.

La Lectura de Déu és una lectura ordenada, contínua, metòdica, feta amb gust, deixant-se interpel·lar per la Paraula... És la possibilitat d'obrir la Bíblia i trobar el Déu que dona vida i que ens crida a ser vida pels altres.

4. Metodologia de la *lectio divina*

Amb aquesta introducció que aporta elements que justifiquen la meua aportació, crec que ja us puc oferir com es pot viure aquesta *lectio*.

Lectura pregada

La lectura de la paraula ha de ser una veritable celebració, una celebració *diària*, viscuda en un ambient de *silenci*, de *pregària*, de *pau*, d'*obertura*, d'*escolta*, de *fe*.

Prèvia a la lectura, la Invocació de l'Esperit. La Bíblia fou escrita inspirada per l'Esperit de Déu. Cal que aquest mateix Esperit ens obri el sentit profund del text que llegirem, un cop i un altre. Temps únic i extraordinari, viscut en i per l'Església.

En un primer temps ens aproparem al text i en farem lectura. És bo de llegir amb un llapis a la mà, subratllant

els verbs, les paraules que poden ser significatives, intentant anar molt més enllà del que diu literalment.

Escoltar la Paraula és una actitud activa, tot rumiant-hi.

En un segon temps, hem d'Escoltar la Paraula i rumiar-la. No n'hi ha prou amb una lectura mental. Llegir la Paraula és molt més que fer una lectura d'informació o d'entreteniment. Demana atenció, dedicació. És un escoltar actiu, sabent que cada text parla en tota la Bíblia: en el seu context immediat, o en fragments propers, o en d'altres que els són d'alguna manera paral·lels. Un text fora del seu context és un pretext.

El tercer temps serà el de la Pregària. La lectura no es queda en el text. De la recerca intel·ligent del sentit profund del text neix la pregària. Pregària que il·lumina el nostre avui. La vida, per altra banda, il·lumina el text bíblic. La Paraula, la meditem en un temps i en un espai concrets.

El quart temps és el de la contemplació. Diàleg d'amor amb aquell que és la Paraula, el Crist que hem acollit, el qual ens anirà vivificant, canviant el nostre cor de pedra en cor de carn, transformant el nostre estil de viure per fer-lo més semblant al d'Ell, més segons el seu pla sobre nosaltres.

La Lectura de la Paraula ens configurarà progressivament amb Jesucrist, en una veritable actitud de gra-

tuïtat i d'adoració. I ens va urgint a un compromís.

Desconèixer l'escriptura és desconèixer el Crist

Esculls:

En la lectura no busquis resultats immediats: l'eficàcia del text.

No consumeixis llibres, textos... fent una lectura de supermercat, sempre triant, escollint, segons conveniència o curiositat.

Evita de transformar la lectura de la Paraula en ciència estèril.

No facis una lectura a la recerca d'informació, de fredes dades que no interpel·len. Lectura és pregària: no llegeixis amb el rerefons o l'excusa de preparar xerrades, articles...

Bibliografia

R. Ribera, *Agafa i Llegeix*, Paràbola 6, Editorial Claret.

E. Bianchi, *Pregar la Paraula*, Els daus 89, Editorial Claret.

5. Dos testimonis d'ahir i d'avui

5.1. La crida adreçada a sant Antoni

En la vida de sant Antoni escrita per sant Atanasi, se'ns narra la crida adreçada al Sant a viure la seva vida cristiana d'una forma més radical.

Diu: "Morts els pares, es quedà sol amb una germana molt petita (...) Passats sis mesos escassos de la mort dels pares, un dia, anant com de costum a l'església, amb la ment recollida,

tot caminant pensava en els apòstols, que ho deixaren tot per seguir el Salvador (...) Amb aquests pensaments entrà a l'església, i en la proclamació de l'evangeli va sentir que el Senyor deia al ric: 'Si vols ser perfecte, vés, ven el que tens, i dóna-ho als pobres; després vine, segueix-me, i tindràs un tresor al cel' (...). Sortí de seguida de l'església. De tot el que posseïa dels seus pares (...) en féu donació als pobres (...) se'n reservà, però una petita part a causa de la germana".

El text continua:

"En entrar un altre dia a l'església i sentir a l'evangeli que el Senyor deia: No us preocupeu pel demà, no pogué més: va sortir i fins això va repartir als pobres (...) ell es donà a l'ascesi prop de casa seva, molt atent a si mateix i vivint d'una manera esforçada (...) Prestava una tal atenció a la lectura, que res del que llegia no li queia en terra, sinó que ho retenia tot; talment que a l'últim, la memòria li feia de llibres.

D'aquest dos textos m'agradaria subratllar:

– Va amb la ment recollida, tal com ja hem comentat amb una preparació, amb un ambient interior propici.

– Tot caminant assaboria els textos de la Bíblia ja escoltats altres vegades, la Paraula era el seu pa quotidià.

– La crida que percep li és adreçada en l'església.

– En el primer paràgraf, el text proclamat li ressona en el cor i li demana una resposta, una concreció: posar en pràctica en la seva vida diària la Paraula escoltada, però encara se'n

reserva una part per la seva germana. En el segon, també li ressona en el seu cor però li demana anar més enllà en la crida i en l'estil de vida.

– Tot camí demana un procés.

– Prestava atenció a la lectura, el nodria, ho retenia tot, la meditava, en feia contemplació.

5.2 La Bíblia en el procés d'una conversió a la vida de la fe

Un altre testimoni que us puc oferir és el d'una noia que amb paraules d'ella: “ho tenia tot, però alhora se sentia buida del tot”. Així va arribar a Suïssa per acabar els seus estudis. Allà va topar amb un noi a qui ella va creure que li podia explicar com se sentia. Aquest noi li va només donar la Bíblia i li va dir: llegeix. Ella que mai havia tingut aquell llibre a la mà, li va demanar i per on començo, li va respondre per l'Evangelí de Sant Joan.

I aquí va començar la seva descoberta d'un Déu que és amor i que ho demana tot. El seu camí de fe.

No sé si aquest noi hagués estat catòlic li hauria donat la Bíblia, segurament que li hagués fet catequesi o l'hagués enviada a un prevere, o vés a saber què hagués fet. Però no, era protestant i com a bon protestant li va donar la Bíblia.

I per a ella la lectura meditada, asaborida, feta amb gust, amb obertura, amb escolta, li va ser font de Vida i de Seguiment, la va anar transformant en deixeble.

Deixeu-me acabar amb unes paraules del Cardenal Martini:

“Tanmateix la *lectio* fa quelcom que els discursos, les prèdiques, les catequesis no poden sempre fer: és a dir, posa cadascú amb la seva consciència i responsabilitat envers Déu que parla, que invita, que crida, que consola o corregeix, tot en una atmosfera de pregària, de diàleg, d'humil petició de perdó, de petició de llum, amb la disposició a deixar-se guiar per l'Esperit Sant per realitzar l'ofrena de la pròpia vida.”

Els exercicis espirituals com a experiència vocacional

DAVID GUINDULAIN, jesuïta

1. L'experiència d'Ignasi de Loiola

A l'autobiografia de sant Ignasi se'ns narra la primera vegada en que ell s'adona de la diversitat d'esperits que l'habiten.

“Hi havia aquesta diferència: quan pensava en allò del món sentia molt plaer, però quan després pel cansament ho deixava, es trobava sec i descontent; quan pensava d'anar a Jerusalem descalç i només menjar herbes i fer tots els altres rigors que havien fet els sants, no solament es consolava mentre s'estava en aquests pensaments, sinó fins i tot després d'haverlos deixat quedava content i alegre. Però no posava esment en això, ni s'aturava a ponderar aquesta diferència, fins que una vegada se li obriren una mica els ulls i començà a meravellar-se d'aquesta diversitat i es va posar a reflexionar-hi. I amb l'experiència anava veient que d'uns pensaments quedava trist i d'altres alegre, i a poc a poc arribà a conèixer la diversitat dels esperits que s'agitaven, l'un del dimoni i l'altre de Déu.”

El pelegrí (autobiografia de Sant Ignasi) núm. 8

El sant descobreix que el cor de la persona és un camp de batalla on incideixen tot tipus de forces: unes ens fan

créixer, les altres ens destrueixen. D'aquí Ignasi projecta uns dies, els exercicis, on es pugui entendre i respondre a la voluntat de Déu. En els exercicis espirituals es tracta, per tant, de:

- Treure els afectes que ens esclavitzen.
- Escoltar els impulsos del bon esperit i rebutjar els del mal esperit.
- Donar una resposta a la crida de Déu

2. Quines estratègies vocacionals es plantegen en els exercicis

Ignasi ens convida a viure des de la consciència, a agafar els estreps de la nostra vida. Que recollim les insinuacions positives del “mestre interior”. Que no vivim ingènuament, moguts per un vent que no volem. Que siguem protagonistes de la nostra vida.

Ignasi ens convida a viure des de la consciència, a agafar els estreps de la pròpia vida.

El bon vent (“Bon esperit”) és l'acció de Déu mateix, l'Esperit Sant.

I el mal vent (“Mal esperit”) és la nostra reacció egoista davant les propostes de Déu.

Aquests dos esperits incideixen en el nostre cor i provoquen tot tipus de sentiments, moviments interiors (*mocions*): pors, desànim, desconcert, sensació d’incoherència...; pau, joia, coherència, sentiment d’estar en la veritat... Per tant: cal adonar-se’n d’aquestes mocions interiors i cal discernir quines provenen del “bon esperit”, per acollir-les, i quines del “mal esperit”, per rebutjar-les.

2.1. Consolació i desolació

Bàsicament aquests dos esperits provoquen dos estats d'ànim: la consolació i la desolació.

Ignasi anomena *consolació* aquell estat d'ànim en què:

- la persona s’inflama amb l’amor de Déu;
- cap cosa creada sobre la faç de la terra no pot estimar en si sinó en el Creador de totes elles;
- vessa llàgrimes que mouen a amor del seu Senyor.

I, finalment, anomena *consolació* a:

- tot augment d’esperança, fe i caritat;

- tota alegria interna que atrau les coses del Cel, aquietant i pacificant l'ànima en el seu Creador i Senyor.

Què fer durant la consolació

1. Que pensi com s’ho farà en la desolació que després vindrà, prenent noves forces per aleshores.

2. Que procuri humiliar-se i abaixar-se tant com pugui, pensant que poca cosa que és en el temps de la desolació sense aquesta gràcia o consolació.

Ignasi anomena, en canvi, *desolació*:

- al contrari;
- a l’obscuritat de l'ànima, torbació, moció a les coses baixes i terrenals;
- a la inquietud de diverses agitacions i temptacions, movent a desconfiança;
- sense esperança, sense amor, trobant-se peresós, tebi, trist;
- com separat del seu Creador i Senyor.

Què fer durant la desolació?

“En temps de desolació no fer mai mudança, ans estar ferm i constant en els propòsits i determinació en que estava el dia antecedent a la tal desolació. Perquè així com en la consolació ens guia i aconsella més el bon esperit, així en la desolació el dolent, i amb els consells d’ell no podem prendre camí per encertar.

”Aprofita molt l’intens mudar-se contra la mateixa desolació, com ara insistir més en la pregària, (...) i allargar-nos en alguna manera convenient de fer penitència.

”El que està en desolació consideri com el Senyor l’ha deixat per provar-lo en les seves potències naturals a fi que resisteixi (...) perquè ho pot fer amb l’auxili diví, el qual sempre li queda, encara que no el senti clarament.

”Treballi la paciència (...) i que pensi que aviat serà consolat, sempre

que posi les diligències contra la tal desolació.”

Què ens vol dir Déu amb la desolació?

1. Que hem estat tebis en les coses de Déu.

2. Que se'ns està posant a prova per veure fins on arriba el nostre voler servir i lloar Déu.

3. Que no és cosa nostra aconseguir o conservar devoció crescuda, amor intens, llàgrimes, ni cap altra consolació espiritual, sinó que tot és do i gràcia de Déu nostre Senyor.

És decisiva la figura de l'acompanyant per interpretar què cal fer.

2.2. Com decidir correctament?

Tot i descriure perfectament aquests estats d'ànim espirituals en els exercicis, és decisiva la figura de l'acompanyant per tal d'interpretar de què es tracta i què cal fer. En aquest

moment del que cal fer, també els exercicis descriuen les condicions que duen a una decisió correcta davant de Deu.

Aspectes previs necessaris per triar correctament:

- plantejar-se bé la pregunta;
- tenir present el sentit últim de la meua vida,
- estar disponible,
- demanar a Deu una bona elecció.

Tres maneres de decidir:

1. Quan Déu atrau irresistiblement a fer la seva voluntat no cal més que seguir l'evidència, tot i que posteriorment caldrà confirmar-ho racionalment.

2. Per discerniment d'esperits: sospesant què em produeix consolació i què desolació. En aquest sospesar els moviments interiors, Ignasi proposa dues situacions que poden moure per dins. La primera és considerar el que li diria jo a un amic que està en la mateixa situació personal que jo. La segona és imaginar-se en els darrers moments serens de la vida què és el que jo hauria volgut triar.

3. Utilitzant tranquil·lament la raó: pros i contres.

El voluntariat i la pastoral vocacional

ENRIC PUIG, jesuïta

Experiència I: Recordant aquells estius 1992-1996

I començava altre cop l'estiu. Els finals de curs, atapeïts amb les proves i els exàmens, es barrejaven amb la il·lusió de preparar aquelles colònies-campaments.

Poder viure l'estiu al Pirineu, amb aquell grup d'amics i amigues que fèiem de monitors, i aquell grup de nens i nenes que durant uns dies fixarien embadalits la seva mirada en nosaltres i en els jocs i excursions, era tot un privilegi. No és gens estrany que anés despertant en nosaltres una manera diferent d'enfocar la vida; de voler-la viure en clau de servei.

Viure en mig del paisatge; un paisatge gran que ens embolcallava i ens feia sentir petits, poca cosa. Un paisatge que parlava de la presència d'un Déu creador i acollidor.

Viure aquests dies amb responsabilitat, sabent-te emprenedor d'una tasca i de fer-la bé i a gust. Satisfet per una feina creativa i educativa. Una feina viscuda com a servei. Ara m'atreviria a dir, fins i tot com a missió.

En tot ressonava un voler estimar i servir Déu i els altres.

Viure en mig de la innocència dels nens i nenes, d'aquells en els que la vida és realitat i joc a la vegada, i que viure és un jugar per un jugar perquè sí, la mar de sincer, natural i gratuït. Quan estava allà pensava que jo donaria i donaria, però hom s'adona que si sap escoltar, a més, rep i rep. Recordo en aquest moment una escena molt emotiva. Estàvem celebrant una pregària amb un grup de nens i nenes de sis anys dins d'una petita esglesiola romànica, on un s'imaginava el pas del temps i la fe de tot un poble. Després d'un silenci vam fer cantar als nens el "Senyor estimar-te a tu". Aquella pregària d'Ignasi em va ressonar com mai. En tot ressonava un voler estimar i servir a Déu i als altres.

Viure acompanyat. A les colònies-campaments ens acompanyava sempre algun jesuïta, ja sigui perquè es deixava caure els caps de setmana o ja sigui perquè venia a viure allí durant tota la colònia. Un jesuïta molt gran det. La seva presència, el simple fet d'estar-hi, despertava també curiositat i admiració. Viure d'aquella manera era possible i semblava apassionant.

Viure l'aventura amb altres. El grup de monitors era una petita comunitat de joves que despertaven amb somnis comuns, amb ideals de viure la vida de forma diferent, lluny del consum i de les beneiteries que no omplen. Quedarà molt *kumba* dir-ho, però, tant de bo

que la vida fos com una gran colònia d'estiu! No només pel treball en equip sinó per l'harmonia que es respirava, pel clima de germanor que s'hi creava.

En tots aquests *viures* era present el desig d'un voler servir i estimar en tot i per sempre. S'amagaven les gràcies per un sentir-me acollit per Déu, que em regalava poder viure uns dies d'utopia, uns dies de Regne de Déu. I naixia i creixia en mi un sentiment de voler retornar tot això.

I com que l'estiu continuava, sortia de nosaltres el voler estendre aquesta experiència de viure en servei i pregària. Llavors ens inventàvem nous projectes per continuar servint i estimant en tot. Recordo d'aquest temps l'improvisat centre d'esplai diari que organitzàrem durant uns dies de juliol per atendre uns nens del carrer, gitans que mai no havien sentit a parlar d'unes colònies. O dels camps de treball amb deficients psíquics que ens deixaven astorats per la seva rica humanitat; aquí vaig entendre que veritablement cal fer-se com un d'ells per viure el Regne de Déu. Però encara que no ho volguéssim l'estiu tenia el seu final i havíem de continuar, cada any, amb el nou curs. Què em quedaria de tot això?

Amb els amics vam constituir un grup d'inciatives excursionistes. Organitzàvem excursions al Pirineu per als nostres companys del BUP i COU. Era tot un goig poder continuar gaudint de la natura que parlava d'Ell.

De l'experiència d'aquest voluntariat com a monitor va sorgir el fet de

sortir fora dels nostres entorns més resguardats i endinsar-nos en les parts més amagades de la nostra ciutat. Vam començar voluntariats com el de fer repassos en una parròquia del casc antic, o quan vaig anar a Barcelona a estudiar vaig anar a servir en un menjador de passavolants que portaven les *calcutes*.

De l'experiència del treballar en equip amb els monitors, va sortir la idea d'entrar en un grup de CVX, on amb els diferents companys compartíem la vida, pregàvem, celebràvem i ens obríem a veure el món amb uns altres ulls.

La pregària em portava a saber veure en cada detall la presència de Déu.

La pregària em portava a viure una vida contemplativa, en saber veure en els detalls de cada moment la presència de Déu.

Més tard, aquella imatge del jesuïta que ens acompanyava a les colònies va fer que iniciés un acompanyament, que em va ajudar, –tot conversant dels meus desitjos–, a discernir la meva vocació, a saber-la estimar i agrair i poder explicitar-la.

Ara, recordant tot això, no puc deixar d'agrair Déu per haver acompanyat fins aquí, i agrair-li per totes les persones i experiències que m'ha ofert per poder viure una vida en clau de servei, en clau de missió.

Experiència II: vivències

La meva experiència com a monitor al Centre d'Esplai SCV Sant Pere Claver-El Clot la inicio a COU, en el moment en què escullo els estudis d'Imatge i So com a sortida professional. Després d'un parèntesi d'uns quants anys, la comunitat cristiana de Sant Pere Claver del Clot busca monitors per tornar a posar-lo en marxa. M'hi apunto sense pensar-m'ho. Jo venia d'una parròquia que no estava lluny de l'ETP Clot. En aquesta escola, doncs, començo a introduir-me en la catequesi que compartien gent de COU i de FP.

Els primers anys com a ajudant de monitor i més tard com a monitor de grup són anys de molta activitat i d'una vivència religiosa que es va treballant: són moments d'una gran obertura a la realitat dels nois i noies, al barri i a les famílies que des de la comunitat ajudàvem (grup de projecció).

Recordo que el dia en què se'ns ofereix la possibilitat de participar en un recés per discernir la nostra vocació, un grup de nois hi anem,... un grup que més o menys ens havia passat pel cap la possibilitat de ser capellà. La tornada d'aquell recés em portava a viure el dia a dia i a oblidar-me d'aquest tema (em feia més aviat por). L'esplai fins l'any 91 és el lloc on em realitzo plenament i em fa veure en l'acompanyament dels infants un servei que em fa sortir de mi mateix... ajudes, formes, eduques.

Vaig poder coordinar un grup de monitors i formar un equip que no no-

més gaudíem de la tarda d'esplai, sinó que ens sentíem molt amics els uns dels altres. Són anys de molta relació, de molt intercanvi... descobreixo que a poc a poc la meva vida es va bolcant cap als altres. Aquests anys tan intensos foren anys d'enamorament, de molta amistat profunda, de molt servei. El procés d'acompanyament espiritual en què jo em vaig iniciar durant aquests anys m'ajudava a recol·locar les peces i anar veient com lligava tot això amb aquella llumeta de la vocació religiosa que se m'obrí a vuitè de bàsica, al col·legi dels salesians.

L'activitat del Centre d'esplai em feia créixer en responsabilitat, em feia adonar que l'educació dels infants es convertia en una tasca important dins la meva vida; sobretot estant molt atent als que més ho necessitaven. L'estiu de l'any 91 faig uns exercicis espirituals i se m'obre el camí definitiu de la meva vocació com a jesuïta... deixo el centre d'esplai, és clar. Han estat quasi cinc anys en els quals estimar als infants, sumar esforços amb els monitors i entregar-me a una causa en bé dels altres va anar gestant, penso jo, tota una vocació oberta i gratuïta al servei de les persones... com Jesús.

Experiència III: lleure i vocació

A mitjan 1987 em van oferir la possibilitat d'integrar-me al Centre d'Esplai Lluís M. Chanut. Em feia molta il·lusió la proposta, perquè el meu germà hi estava molt implicat i m'agradava el que explicava. Jo era

força jovenet, amb 16 anys vaig acceptar fer d'ajudant de monitor, càrrec que vaig exercir durant tres anys i del qual estic encantat. La funció de l'ajudant era ésser facilitador de la tasca del monitor. Al costat del cap de l'esplai i d'altres ajudants vetllàvem perquè tot estigués llest (materials, murals, estris...) perquè els monitors poguessin tenir més cura dels infants. La nostra era una feina "fosca" però crec que molt important. Potser no ve al cas, però reconec que des de llavors sempre m'ha agradat la tasca de facilitador, participar de projectes i mogudes, plenament implicat, però en un segon terme.

Deixeu-me presentar abans de seguir. Fa uns deu anys vaig entrar a la Companyia de Jesús després d'un camí lent i ple d'experiències. Ara estic acabant els estudis de Teologia i amb unes ganes boges per poder treballar per als altres les 24 hores del dia (tot arriba).

Hi ha tres dades del context personal i de l'esplai que em semblen interessants per ajudar-vos a fer una imatge més clara del que vaig explicant:

1. Jo era un jove més aviat tímid, amb amics i amigues, acceptat entre la gent, però amb aquesta dificultat de trencar el gel, d'expressar sentiments i emocions en públic (ben segur que més d'un/a s'hi pot veure identificat). La timidesa en certs moments de la vida ha estat una muntanya, però he de reconèixer que mirant-la a distància crec que m'ha donat també una sensibilitat i una capacitat d'observació que m'han fet molt bé.

2. El Centre d'Esplai Lluís M. Chanut és especial. Potser no és el millor,

però té quelcom que l'ha fet "diferent". En la meua època treballaven a Ciutat Vella amb nanos del barri Gòtic, el Raval i la Barceloneta. Arribaven a través de Càritas. El context dels infants era de gran desestructuració: nens i nenes de 6 a 12 anys que vivien en pisos tutelats; famílies nombroses i sense recursos; pares enganxats a la droga... una realitat tan diferent de la del meu entorn!

3. Cria en una família creient, educat a can jesuïta (Clot) i alimentada la fe en la comunitat cristiana de Sant Pere Claver sembla normal que Jesús fos important per a mi. Ara bé, permeteu despullar-me del tot: crec que el moment central d'aquest camí és quan descobreixo interiorment (no mentalment) que seguir Jesús és estimar els altres. Que simple que sona, però que profund que és. Era un divendres i a la sessió de "cate" miràvem un audiovisual. Dins meu va ressonar amb força el desig de donar-me als altres. Ara fa força temps d'això, però us puc ben assegurar que més d'un cop m'he agafat a aquesta experiència, he tancat els ulls i he seguit caminant.

Què ha aportat el món del lleure a aquest camí vers Jesús?

Sincerament, penso que l'esplai em va ajudar a créixer com a persona. En un moment de maduració progressiva em va facilitar haver d'afrontar situacions noves: des d'intervenir a les reunions de monitors, escenificar multitud de personatges (sempre secundaris, això sí) dels centres d'interès de les colònies o de l'esplai, fins a parlar amb mares i pares. Són un

grapat de situacions que em van anar donant una seguretat i una confiança en mi mateix quasi sense adonar-me'n.

El món del lleure em va dur a la maduració progressiva en el camí vers Jesús.

També va suposar un acostament a una realitat impregnada de patiment. Val a dir, però, que per molts d'aquests nens i nenes l'esplai, i especialment les colònies, van suposar vivències importantíssimes per a la seva vida (sentiments, hàbits, emocions...). Tot aquest entorn em va fer bé, em va fer pensar. Aquestes realitats sofrents no deixen indiferents. Pots passar de llarg molts cops, però sempre hi ha aquell moment en que sense esperar reps la bufetada i obres els ulls. Tinc gravades dues imatges que m'han acompanyat sempre. Tendre com era jo amb els meus setze anys, una de les tasques que tenia encomanades com a ajudant era acompanyar nens de casa seva a l'esplai i recordo que, mig perdut per carrerons de la Barceloneta, em van fer pujar a casa d'un d'aquests. Em vaig trobar dins d'una sala que era tot el piset: cuina, habitació dels nens, menjador, WC amb una cortineta i habitació dels pares... en total un únic espai de no més de 40 m quadrats. També havia d'anar a buscar un altre nen a un carreró paral·lel a Nou de la Rambla. Ja en el carrer, quan anàvem cap a l'esplai, a quarts de 10, totes les prostitutes (que tenien més de 70 anys)

saludaven afectuosament l'infant (passava una vergonya).

També vaig anar prenent consciència de la importància de l'educació. M'adonava de com l'esplai exercia en els infants un procés de transformació senzill, però manifest. Com el treball d'uns valors i d'uns hàbits els ajudaven a créixer. Vaig descobrir la vocació de sembrador de tot educador, la gratuïtat del moment present, la fe en el fruit sense necessitat d'haver-lo de recollir jo mateix, com el món educatiu i en concret el món del lleure eren elements configuradors de la persona.

S'inicia, doncs, un període llarg de tensions internes. Hi ha un desig gran d'estimar però molts interrogants: Tercer Món o Quart Món?, què fer després de la "selec"?, això que sento, és compatible amb la vida de parella?, vols dir que serveixo?, per què a mi?... l'estratègia va ser clara: posar temps pel mig, fer com qui no sent. Va haver-hi moments de tot, però el desig retornava. Vaig començar a buscar. Em va acompanyar molt la lectura (no hi ha intermediaris). Els llibres del Germà Adrià, que expressen la tensió fessofriment aliè, reflectien un xic el que vivia i em van fer donar molts tombs al cap; també passava per la Claret a la recerca de testimonis missioners (llibres que després amagava a l'habitació per tal de no ser descobert d'aquests desitjos "estrany"); el que costava més, però alhora em feia més *il·lu* era llegir revistes missioneres. Aquí sí que suava. No podia subscriure-m'hi, ja que *cantava* massa, i a l'escola les revistes era l'únic que no podies

agafar en préstec, així que vaig optar per “robar-les” temporalment. Les tenia uns quants dies i les retornava. La lectura em va ajudar molt a alimentar aquest desig, però no era suficient. Jo em veia poc segur, amb poca capacitat per donar resposta. Hi ha tres aspectes importants en aquest procés: l’acompanyament personal, la comunitat i les experiències amb els altres.

L’acompanyament va ser fonamental: la pregària, la centralitat de Jesús... poder compartir amb algú em va ajudar a situar moltes coses prèvies. Vaig trigar força a compartir el que sentia, necessitava temps per formular.

La comunitat cristiana vivia una època molt dolça. Molts i gent molt ferma. Em vaig sentir sempre silenciosament acompanyat, compartint el desig comú de seguir Jesús. Crec que altra gent va viure processos similars de recerca d’una vida en plenitud.

Aquest desig d’estimar no era teòric i durant aquells anys vaig descobrir la necessitat de tenir sempre un peu en el món de la marginació per no desenfocar mai la mirada a la realitat (recomano encoratjadora-ment aquesta experiència, que l’altre tingui sempre un espai en la meua vida).

Han passat deu anys de la resposta a la meua crida (resposta que cal fer dia a dia). He viscut moltes coses. No sempre han estat moments dolços i fàcils. Malgrat tot, limitat com sóc i em sento, conservo com un tresor el desig de viure estimant i vull compartir-lo (crec que el camp de l’educació és fonamental) i realitzar-lo.

Em sento molt agraït a tota la gent que ha confiat en mi, m’han donat possibilitat d’ésser, de poder portar a terme els meus somnis. Somnia, val la pena!

El voluntariado y la pastoral vocacional: de un servicio puntual a un servicio permanente

MARIO PIERA GOMAR, germà de Sant Joan de Déu

1. Mirando de reojo al voluntariado

El voluntariado es el primer paso a enterarse de la vida, es el darse cuenta que no sólo existo “yo mismo” y mis propias necesidades, alguien puede necesitar ayuda, alguien me puede necesitar a mí y yo puedo ser la ayuda que otro precisa.

Por lo tanto el voluntariado provoca necesariamente la apertura al otro, mediante una serie de acciones y actitudes tales como: la escucha, la ayuda, el acompañamiento... esto provoca dos movimientos:

– *Uno hacia el interior*: valorar positivamente lo que tengo y lo que soy, mis capacidades, mis talentos, todo aquello que forma parte de mí mismo desde que nací, sin haberlo pedido; pero también todo lo que he ido adquiriendo, me han entregado y también todo lo que he podido trabajar en mí mismo y ha dado frutos.

– *Otro hacia el exterior*: empatizar, ponerse en la piel del otro, intentar adentrarme en el mundo privado y al mismo tiempo sagrado del prójimo, de sus sentimientos y emociones, de sus preocupaciones y alegrías, de sus limitaciones y miserias, pero también de su riqueza, valor y dignidad; con la

única finalidad de ver qué necesita de mí, en qué medida puedo serle útil o hasta dónde puedo ser testigo fiel de su realidad, de su persona. Descubrir al prójimo, al necesitado de mí, al próximo a mí.

Así, la acción voluntaria dentro de una organización de voluntariado tendrá consecuencias innegables en mí mismo, en lo personal, en mí interior, de muchas formas:

– Aumento de la autoestima: mi vida tiene un sentido fuera de mí mismo, para los demás...

– Aumento de la autonomía: soy capaz de emprender acciones, proyectos...

– Consolidar una jerarquía de valores: la relación interpersonal con realidades distintas a mí, me ayudará a priorizar qué es verdaderamente irrenunciable en mi vida, me ayudará a valorar aquello que quiero que sea origen y meta de mi vida.

– Desarrollo de la empatía, de la sensibilidad por los demás, por el mundo...

– Aumento de la responsabilidad sobre mi vida y en la corresponsabilidad sobre este mundo y por tanto fortalecerá en consecuencia mi compromiso.

– ...

Por tanto, el voluntario es una persona en camino, aquel que tiene voluntad de...:

- Servir:
acompañando
acogiendo
ayudando
estando junto a...
- ...
- Crecer:
cuestionándose
queriendo madurar
renunciando en muchas ocasiones
enriqueciéndose de la experiencia
- ...

Hoy en día, no podemos negar que el voluntariado de miles de personas es en nuestra sociedad, en nuestro mundo, un testimonio de gratuidad, de corresponsabilidad, de defensa de la igualdad, de justicia social... algo que es loable y plenamente de acuerdo con los valores evangélicos, a pesar de que no sea un voluntariado confesional, pero el Espíritu de Dios sopla en muchos corazones de los voluntarios.

El voluntariado de miles de personas es hoy un testigo de gratuidad y justicia.

Como cristianos todos deberíamos ser voluntarios, todos deberíamos aportar nuestro granito de arena en la consecución de un mundo mejor, más justo, más ecológico, mejor repartido y más plenamente humano. El voluntariado por tanto es un caldo de cultivo, un océano de esperanza del que

pueden surgir vocaciones de vida cristiana comprometidas.

Pero llega el momento de plantearnos una pregunta esencial: ¿todo voluntariado es una plataforma o campo para la puesta en marcha de los planteamientos y acciones de nuestra PJV?

2. El Voluntariado y PJV

Mi punto de partida, desde mi experiencia y mis planteamientos sobre lo que yo entiendo por PJV y el propio voluntariado, es que a cualquier voluntariado no se le puede tratar de abordar desde planteamientos netamente de PJV.

Si el voluntario es no creyente, habrá que empezar por el principio, no podemos pretender que alguien corra una carrera de bicicletas si no sabe montar en ella... primeramente la persona ha de tener un encuentro personal con una realidad trascendente, que le sobrepasa. A estos voluntarios no podemos plantearles que se pregunten por su vocación si no saben quién les puede llamar y, reconociendo mi atrevimiento, es como intentar meter con el calzador en el pie del voluntariado una experiencia íntimamente religiosa. A este voluntariado le corresponde un primer nivel de evangelización, de anuncio del Querigma de la forma más respetuosa y adecuada, pero también quizás hoy, debemos plantearnos muy en serio el tema de la primera evangelización en nuestras plataformas de voluntariado, aunque quizás esto es otro tema a tratar.

La PJV implica reconocer que hay un sueño de Dios sobre cada uno:

aceptar que Dios tiene algo que decir a las personas. El voluntario debe saber y sentir que Dios está guiando sus pasos en su vida y por supuesto a través de una experiencia concreta de voluntariado que está realizando. Si tiene ésta experiencia sólo entonces puede y debe plantearse— y tenemos la responsabilidad de favorecer que se plantee— una pregunta, pero debemos de favorecer, no obligar ni imponer; ¿qué me quiere decir Dios con esta experiencia de voluntariado que estoy teniendo y viviendo?

Estamos hablando por tanto de un voluntariado que acepta una Palabra de Dios sobre su vida, que cree que hay una Palabra más fuerte en su vida que la suya propia. Entonces y en ese momento es donde podremos decir que el voluntario está preparado para caminar dentro de una PJV.

El voluntariado que no acepta otra Palabra más allá de la suya y lo meramente experiencial, que no plantea un sentido más profundo, que no se interroga por el sentido de su propia vida, que no es capaz de ampliar sus límites de lo tangible, deberá tener nuestra cercanía, desde el compromiso, desde el compartir la lucha por la justicia social etc. ofreceremos nuestro humilde testimonio en la acción y en fe!!!

Una PJV en un voluntariado que acepta la presencia de Dios en su vida y quiere ponerse a su escucha porque piensa que Él tiene algo que decir, debe ser a mi criterio una pastoral de mirada amplia: “Dios te está llamando a una vocación, hay un sueño de Dios sobre tí”, promover la pregunta ¿a qué me lla-

ma Dios? ¿quieres venir conmigo?, “toma tu cruz y sígueme”, “yo estaré siempre contigo...” son palabras que empezarán a resonar en su interior si se deja interrogar por su experiencia.

3. La experiencia vocacional hospitalaria en el voluntariado

A la hora de plantearse qué experiencia de voluntariado puede llegar a ser vocacionante, hay que poder mirar las vidas de aquellos que fueron inquietos buscadores de Dios, “grandes consumidores de experiencias de vida”, y a los que podríamos llamar “abuelos del movimiento del voluntariado”. En la Orden Hospitalaria tenemos claros ejemplos, San Juan de Dios en el siglo XVI y unos siglos más tarde San Benito Menni. Por centrarme en aquel que fue origen de la familia hospitalaria, quisiera trazar unos rasgos de su vocación. Su experiencia, la de Juan de Dios, es la de encontrarse con un Dios Amor, experimentar en su vida el Amor de Dios, encontrar después de años de búsqueda física y espiritual, con la grandeza de la misericordia de Dios. En un momento dado lo que cambió, o mejor dicho, lo que orientó su vida de formar radical, fue experimentar, sentir en su propia vida la misericordia de Dios, un Dios que podía fulminarle, hacerle desaparecer y sin embargo siente que le quiere, le respeta, le acoge tal como es...

Lo que puede cambiar o reorientar la propia vida es la experiencia de un Dios que es misericordia.

La experiencia de sentir a un Dios misericordia sin límites, un Dios que es acogida, hospitalario, que no hace preguntas, que corre hacia mí y me abraza y me da besos y le da igual dónde haya gastado el dinero, los talentos o el tiempo, hasta ese momento. Si he sido testigo fiel o mediocre, si estaba en camino o perdido... Juan de Dios, se encuentra con el gran tesoro de su vida y el fundamento de su acción voluntaria y vocacional: “Si considerases lo grande que es la misericordia de Dios, nunca dejarías de hacer el bien mientras pudieses”.

Cuando el corazón está lleno del Amor de Dios la única cosa que puede hacer es amar, caridad, entregarse sin medida, acoger al prójimo, al diferente, al enemigo, al abandonado por los caminos del mundo; el imperativo de la parábola del Buen Samaritano orienta la vida por entero: “Ve y haz tú lo mismo”.

Esa misma experiencia es la que el voluntario debe llegar a tener en su labor a su debido momento. Si el voluntario es capaz de cuestionarse, de dejarse impregnar del prójimo, de hacer un proceso de entrega y de crecimiento interior y personal, acompañado adecuadamente, debe llegar a experimentar y sentir que él también está necesitado de amor y de hospitalidad. El voluntario que:

- venía a hacer, a dar, se encuentra con la recompensa.
- él que se creía válido, su experiencia de voluntariado le recuerda su invalidez.
- él que se proclamaba fuerte y sano, ha empatizado y ha contactado con su debilidad.

En su interior, puede llegar a resonar una pregunta, fruto del silencio y de la mirada de aquél a quien el voluntario venía a ayudar: “¿qué te falta a ti que no me falte a mí también?”.

Por lo tanto yo, voluntario, también necesito Amor, reconocimiento, acogida, hospitalidad, “he llegado a reconocer tanta necesidad en mí, gracias a tú...”

El voluntario abierto al Otro, al necesitado, ya no se siente autorrealizado en su labor exclusivamente, se siente necesitado también, comparte su debilidad... porque es difícil aceptar la limitación humana, el no poder con el sufrimiento, no entenderlo todo, no poder remediarlo todo, soy limitación, imperfecto... quién me podrá llenar, serenar, completar, amar... ¿quizás Dios?

Este voluntario ahora está dispuesto a encontrar un sentido nuevo a su vida, a su sed, a sus ganas de crecer... Si soy creado, regalo de Dios ¿cuál es el sueño de Dios para mí? ¿cuál para que yo sea feliz y me sienta pleno y que colme mis necesidades?

Es el momento de la pregunta amplia de una PJV también de mirada amplia: ¿cuál es mi vocación?

4. Hacia el servicio permanente

La llamada a la vocación cristiana, es la de anunciar Buena Nueva, el Amor de Dios a los hombres. Experimentar la necesidad de Dios frente a la limita-

ción física o psíquica de la enfermedad, de la pobreza, la necesidad... es el paso previo a plantearse ¿qué quiere Dios de mí?

El voluntario creyente dentro del ámbito de la PJV debe experimentar la llamada de Dios a seguirlo dentro de un proceso en el que se da:

– Un paso de la eficacia a la trascendencia, a la confianza que hay más en “sus manos” que en las nuestras, que Él tiene respuestas y nosotros sólo preguntas... que me recuerde que “los pobres siempre los tendréis”, que Jesús no quiso arreglar el mundo entero, que simplemente pasó haciendo el bien...

– Un paso de lo más concreto a lo más global, dar un poco de mi tiempo o hago de mi vida un servicio a los otros, un reflejo permanente del amor de Dios en mí para los demás...

– Un cambio de coordenadas, de lo horizontal a lo vertical; de la justicia social y las ganas por mejorar el mundo, de paliar sus necesidades a querer hacer patente el Reinado de Dios entre los hombres, siguiendo un ideal de hermandad junto a Jesús, el hermano mayor...

– Un cambio de creencia, de un Dios recompensador o castigador, a un Dios que es Amor y no juez, un Dios Hospitalidad sin límites...

Un proceso totalizante e integrador, de crecimiento personal y por tanto de duelo, de renuncia de la omnipotencia al reconocimiento de nuestra incapacidad para ser, hacer y sentir todo...

El voluntario, en este proceso, deja de buscar exclusivamente la autorrealización personal, para empezar a buscar la voluntad de Dios, pues si Él me quiere, Él me dará la felicidad plena, Él trazará para mí un camino inimaginable por mí...

La vocación religiosa hospitalaria es la llamada a ser anuncio y gesto de hospitalidad para los hombres y mujeres de hoy en día. Los laicos desde el vivir el trabajo, el voluntariado puntual, la referencia constante a un vivir la misericordia de Dios, a sentirse amados, acogidos, para poder amar y acoger. Como hermanos de San Juan de Dios, la vocación a ser testigo permanente, hacer de la hospitalidad un estilo de vida que incluye el testimonio personal en cualquier momento o situación, poniendo al servicio de ello todos los talentos, las fuerzas y el tiempo, en un proyecto concreto de ayuda, cuidado y atención al prójimo desde cualquier labor que sea asignada. El desprendimiento de las cosas innecesarias, el compartir lo que somos y tenemos, la fidelidad a un proyecto, no exclusivamente mío, sino que tiene una historia pasada, un presente actualizado y un sueño de futuro; la expresión de nuestro afecto y nuestro cariño a toda persona que nos rodea y/o nos necesita; son las herramientas de una consagración religiosa, de una vocación específica, una llamada particular de Dios a hacer realidad en mí su sueño de hospitalidad y de acogida, que me hace feliz y que es testimonio del Amor de Dios a los hombres y mujeres de este tiempo.

5. ¿Por qué el voluntariado es a veces una plataforma difícil para la PJV?

Lo que no deberíamos hacer, pero hacemos, desde la PJV en el voluntariado:

1. Buscamos eficacia y eficiencia pastoral traducido en vocaciones cristianas encorsetadas y según modelos especificados a priori.

2. No distinguimos qué plataformas son de PJV o de evangelización.

3. Polarizamos la PJV en vocación cristiana específica.

4. Nos diluimos en un voluntariado humanista y nos quedamos así, sin proponer, ni ofrecer. ¿Van a llover las vocaciones?

5. Presentamos como original de la vocación cristiana y específica: las normas, los ritos, lo que espanta y ya pocos entienden; creyendo con buena fe que eso es lo que conecta con los jóvenes, pero lo que a mí me ayudó, quizás, ya no sirve para despertar la vocación hoy.

6. Presentamos la acción como misión y sentido de nuestra vocación, pero ¿no hacemos lo mismo, creyentes y no creyentes?

7. Nuestro servicio permanente y totalizante puede estar perdiendo creatividad, solera, quizás se ve el puntual más vivo... ¿por qué?

8. Solemos presentar una vocación que discurre por caminos de renuncia, aunque sea por motivos muy elevados.

9. ...

Para hacer del voluntariado una verdadera plataforma para la PJV, debemos saber que:

1. Somos acompañantes, compañeros de camino de un descubrir la voluntad de Dios en cada historia particular.

2. Debemos aprender a escuchar y a hablar menos, a sembrar y a promover y no tanto a imponer y a juzgar.

3. “Salió el sembrador”, no el recolector de los frutos que nos gustan a nosotros.

4. Debemos presentar opciones, alternativas válidas y creativas, pero sobre todo ser testimonios de vida. Interrogar desde la experiencia concreta, no desde la espiritualidad que no conecta con la realidad.

5. Ser normales, ya vale de cursiladas y tabúes, presentar lo bueno y lo malo, como somos, pues nos tienen cerca y nos ven, nos conocen.

6. Presentar nuestro estilo y talante de vida, nuestra espiritualidad amplia, nuestra acogida y servicio, la confianza en un Dios cercano, comprensible...

7. Presentar lo que tenemos con humildad, un proyecto amplio, multitud de posibilidades, futuro, ilusiones... pero nos lo tenemos que creer!!!

8. Para comprar otra cosa, para ganar no para renunciar, nos salen más las cosas negativas que las positivas... nos hemos olvidado de la parábola de del tesoro enterrado en el campo... sólo porque hay un tesoro lo vendemos todo. Si no enseñamos el tesoro, quién va a estar interesado por un viejo campo.

9. ...

"Anunciem i convidem".

Missatge sobre la pastoral vocacional de les Jornades Catalanes de Pastoral Vocacional

Reunits en les Jornades Catalanes de Pastoral Vocacional, a Barcelona, els dies 1 i 2 de març de 2003 cristians de totes les diòcesis de Catalunya, convocats pels delegats diocesans de Pastoral Vocacional i per la Unió de Religiosos de Catalunya, hem compartit les experiències viscudes per tots nosaltres analitzant la situació actual a la llum de l'evangeli. Com a fruit de la trobada adreçem aquest missatge a les comunitats cristianes de la Tarraconense.

Constatem que:

– A la nostra societat hi ha reptes que dificulten la trobada personal amb Jesucrist, l'obertura al seu projecte i a fer opcions de vida per sempre. Tanmateix constatem que hi ha signes d'esperança, com la necessitat creixent d'una ètica que faci possible la convivència, d'una estètica que generi joia i d'una interioritat que doni la pau; i també moltes persones que estan compromeses a treballar per un món millor i en la recerca del sentit de la vida.

– A la nostra Església hi ha uns reptes que dificulten el plantejament de la vocació cristiana en general i, més específicament, a la vida sacerdotal i religiosa.

Tanmateix, també constatem que dins les nostres esglésies de Catalun-

ya hi ha uns signes d'esperança: persones –laics i laiques, religiosos i religioses i preveres– fidels a l'Evangeli que donen testimoni, grups i moviments laïcals compromesos amb el món, un major apropament entre preveres, religiosos i laics que ajuda a endegar noves iniciatives i a avançar vers una pastoral de conjunt, estimulada pel Concili Vaticà II i més recentment pel Concili Provincial Tarraconense.

Afirmem que:

– Volem conservar viva la presència de Jesucrist que, amb la seva encarnació, mort i resurrecció, dóna sentit a totes les situacions de la nostra vida i mitjançant la seva Paraula ens crida a seguir-lo amb radicalitat i disponibilitat.

– Volem mantenir ferma l'esperança en el Regne de Déu que, per mitjà del seu amor, ens ajuda a viure la vida de cada dia amb confiança, a servir els altres, especialment els pobres.

– Manifestem que val la pena haver nascut i que per una sola persona val la pena comprometre la nostra vida, en un acompanyament que l'ajudi a descobrir la seva identitat i sentit.

– Sentim la necessitat de realitzar un diàleg permanent amb la nostra

societat, a la qual estimem i amb la qual compartim les alegries i les tristesses, les esperances i les angoixes. La nostra obertura i presència en ella fa possible que li arribi l'anunci de Jesucrist.

– Volem treballar amb goig i responsabilitat per a realitzar la missió evangelitzadora que el Crist ens ha encomanat. Confiem en l'ajut de l'Esperit que ens permet esperar sempre i enmig de totes les dificultats. Per això, la pastoral vocacional consisteix en sembrar llavors de l'evangeli amb esperança, confiats que donaran fruit.

– Afirmem que la vocació cristiana consisteix a descobrir l'estil de vida concret que Déu ha pensat per a cada dona i cada home. En la vocació baptismal tots tenim una crida comuna. Per això, afirmem que és urgent treballar en un projecte de pastoral vocacional global per a la renovació de l'Església.

– Som conscients de la necessitat dels ministeris ordenats i de la vida consagrada per a l'existència de l'Església. Creiem convenient que aquestes vocacions més específiques siguin proposades en els processos d'iniciació cristiana i de discerniment vocacional.

I, per això,

Proposem:

Continuar l'aplicació de les resolucions del Concili Provincial Tarracòense, en comunió amb els pastors de les nostres diòcesis i, especialment, la

renovació de la vida de fe i pregària i de les estructures eclesials, l'evangelització de la societat emergent i l'opció preferencial pels pobres i marginats. Això ens porta a revitalitzar la vida de la comunitat cristiana, que es manifesta en crear espais de trobada, en l'acolliment de les persones i en la renovació del llenguatge i les celebracions de la fe, especialment pensant en els infants i els joves.

Convidem les famílies cristianes a fer de casa seva una "Església domèstica", escola de valors evangèlics que són plenament humanitzadors, on pugui plantejar-se la vocació al seguiment de Jesucrist amb naturalitat.

Urgim les parròquies, les comunitats, els moviments i les escoles d'inspiració cristiana a realitzar la seva tasca educativa en un clima d'acolliment i d'acompanyament dels infants, dels joves i dels pares, de manera que cada persona pugui cercar, descobrir i trobar el seu propi lloc dins la societat i dins l'Església. Això demana un pla pastoral de conjunt que contempli explícitament la crida vocacional com a un element configurador del tarannà evangelitzador de l'Església.

Invitem tothom –laics, consagrats, preveres i diaques– a donar testimoni del propi camí de resposta a la vocació cristiana. Urgim els preveres, els religiosos i les religioses i els membres dels instituts seculars a donar testimoni de l'alegria de la vocació consagrada a Déu en el servei de donació total als altres i especialment als més pobres. Creiem que aquest testimoniatge d'una vida joiosa i plenament realit-

zada és la millor invitació als joves d'avui a plantejar-se la donació de la seva vida al servei de l'evangeli.

Convidem a descobrir i fomentar la diversitat de camins que ajuden a fer un procés de discerniment vocacional: l'acollida en les comunitats cristianes, el sentit vocacional de la iniciació cristiana, la revisió de vida i la militància en els moviments, els voluntariats en el servei i en el lleure, les escoles de pregària i *lectio divina*, els exercicis espirituals i, d'una manera especial, l'acompanyament personal.

Els participants en aquestes jornades proclamem que la vida és un gran regal que hem rebut gratuïtament i que solament té sentit quan també la donem als altres. Fem un acte de confiança en el futur de la societat i de l'Església i, al mateix temps, ens comprometem a treballar decididament per tal que aquest

futur d'esperança esdevingui realitat com més aviat millor. Donem gràcies a Déu per la vida i per la fe.

Finalment proclamem que, avui igual que sempre, val la pena donar-ho tot per l'Evangeli i optar pel seguiment radical de Jesucrist, tot consagrant la pròpia vida al servei de l'evangelització que ens fa feliços.

Benvolgut jove: Et convidem a plantejar-te la pregunta vocacional amb sinceritat i veracitat. Aquesta pregunta consisteix a anar a fons en la teva vida de cada dia i no limitar-te a fer-te la pregunta: "Què vull fer en aquesta vida?", sinó també l'interrogant que planteja l'evangeli "Què vol Déu de mi?". Les comunitats ens comprometem a acompanyar-te, amb llibertat i amb confiança, en el camí de trobar resposta a aquesta pregunta. Compta amb nosaltres!

II. Miscel·lània

La carta pastoral

"Caminem amb esperança"

del cardenal Ricard M. Carles, arquebisbe de Barcelona

ANTONI DEULOFEU, director adjunt del CEP i rector de Sant Agustí

En la seva nova carta pastoral el Sr. Cardenal vol remarcar tres aspectes molt importants:

- Una gran fidelitat al Concili Provincial Tarraconense, quasi m'atreviria a dir que, en especial, al primer gran tema del Concili sobre l'evangelització. És com un atri d'aquest aspecte la seva primera carta pastoral *Identitat, Comunió i Evangelització*,
- La segona nota important és el seu consell de no quedar-se mai en l'anàlisi i en l'estructuralisme pastoral, sinó mostrar constantment l'arrel: *Crist, l'Església, Maria i la Comunió* com a mètode idoni per viure aquestes realitats.
- La tercera nota és la preocupació social nascuda per la comunió en Crist. No és la preocupació social mirada amb ulls ideològics, sinó que és la conseqüència del viure amb intimitat el misteri Salvador en Crist a l'Església.

Els trets fonamentals d'aquesta carta, son:

1. Caminem amb esperança

En el primer apartat, recorda les seves publicacions de 1991 i 1992, que

es refereixen a *Identitat, comunió i evangelització* i *Un pas endavant en la pastoral diocesana*.

L'acció pastoral no és més que l'ésser de l'Església.

Resumeix aquest apartat dient: Així, veurem que l'acció pastoral no és res més que l'ésser i l'actuació de l'Església com a part del misteri de Crist, que ens ofereix la comunicació i la vida de l'Esperit Sant per mediació de la mateixa Església, lloc de la fe, de l'esperança i de la caritat, i lloc, alhora de la pregària i dels sagraments.

2. Acció pastoral de l'Església, avui i sempre, en clau de diàleg.

En aquest apartat estudia el diàleg amb Déu (pregària, litúrgia, celebració dels sagraments, especialment de l'Eucaristia i la Penitència).

Diàleg amb Déu:

Diu que l'Església té com a funció essencial reconèixer Déu i que per tant caldrà repassar tot el que ha dit el Con-

cili Provincial Tarraconense sobre la Paraula de Déu i sobre els Sagraments.

En el diàleg amb els altres, ressalta la importància de comunicar al món que Jesucrist és l'arrel dels valors que hom estima. Per això, l'evangelització és alhora un diàleg i una manifestació de la nostra identitat més pregona. Així diu el CPT, n.1: "Anunciar Crist a aquells que el desconeixen".

En el diàleg de l'amor fratern i la solidaritat, ens diu els quatre objectius prioritaris del curs 1996/97.

n. 77, que vincula, segons la Tradició, l'Eucaristia i els seus participants amb la realització de l'amor fratern.

n. 78, que demana atenció a l'ètica econòmico-social, amb les exigències dels drets humans i l'atenció pràctica als malalts, presos, Tercer Món, zones rurals, món marítim, quart món.

n. 94-95, que demanen tota l'atenció a Càritas (diocesana i parroquials).

I n.100, en què s'enuncia el criteri segons el qual la caritat fraterna és cosa de tots els homes i les dones, especialment dels creients i dels qui participen en l'Eucaristia.

La comunió: Renovació del tema desenvolupat a *Novo millennio ineunte*.

Es refereix a l'espiritualitat de la comunió amb Déu, com aquell amor del Pare per nosaltres a través de l'Esperit de Jesús.

En el Concili Provincial Tarraconense, n.136, s' ofereix un criteri valuós de concreció a l'esperit de comunió i d'*escolta* mútua. S'hi diu que "el Concili demana que el bisbe valori el vot dels consells presbiteral i de pastoral, d'acord amb la naturalesa de cada un d'aquests consells."

Quant a la reforma de la Cúria romana que s'ha fet des del Concili Vaticà II, diu que queda certament molt per fer, per expressar de la millor manera les potencialitats d'aquests instruments de la comunió, particularment necessaris avui.

"Déu inspira sovint al més jove allò que és millor".

Fa referència al que Sant Benet recorda a l'abat del monestir, quan l'invita a consultar també els més joves amb aquesta frase "Déu inspira sovint al més jove allò que és millor". I Sant Paulí de Nola exhorta: "Estiguem pendents dels llavis dels fidels, perquè en cada fidel bufa l'Esperit de Déu".

I acaba dient que, per tant, així com la saviesa jurídica, posant regles precises a la participació, manifesta l'estructura jeràrquica de l'Església i evita temptacions d'arbitrarietat i pretensions injustificades, l'espiritualitat de la comunió i l'obertura respon plenament a la dignitat i a la responsabilitat de cada membre del Poble de Déu.

3. Noves propostes als nous reptes de la diòcesi

El fenomen de la immigració.

Sobre el tema de la immigració, i referint-se al creixement continuat que es produeix des de 1995, pensa que l'augment dels percentatges pròxims al 10 o al 12 per cent ens dona una idea clara del que pot arribar a ser un futur molt pròxim.

Aquest fenomen immigratori cal entendre'l, diu, des d'un context internacional de globalització, i mentre els països rics disposen de capitals i tecnologia per gaudir del planeta, els més pobres no tenen els mínims recursos per a un desenvolupament humà. (cfr. Joan Pau II, *Missatge per a la Jornada Mundial de l'Immigrant* de l'any 2000).

Aportació a la convivència i inserció dels immigrants

Creu que és de justícia que l'Església reconegui la bona tasca que s'està fent des de les parròquies, Càritas i altres associacions dedicades a la feina social, per obtenir un grau notable d'inserció social i d'integració dels immigrants en les mateixes comunitats quan ho demanen perquè són catòlics. Independentment del seu lloc d'origen, (Amèrica Llatina, països de l'Est, Magrib), diu que l'Església ha de ser un factor positiu per fomentar la convivència social i les bones relacions entre la població autòctona i la població immigrada.

En molts casos, els immigrants acudeixen a les parròquies i fins i tot a

escoles concertades de caràcter confessional ("perquè almenys adoren Déu", han arribat a dir alguns), perquè son centres en què s'inicien processos més o menys positius de convivència pacífica i, per tant, d'integració. L'Església està cridada a créixer –dins el respecte a la identitat de les seves comunitats– en actituds d'acollida solidària, de diàleg cultural i de foment de les relacions interconfessionals i interreligioses amb els grups immigrants.

El diàleg interreligiós

L'Església és el lloc de la fe, la mare i mestra de la nostra fe, ja que per ella hem conegut el Crist Salvador. Vol dir que ens cal a tots, pastors i fidels, mantenir la mediació eclesial, per dir-ho així, en el seu punt just.

Dit més exactament, ens cal rebre amb agraïment aquella riquesa de vida que baixa de Déu per fer-se riquesa i vida de l'Església en la celebració de l'Any litúrgic: el Crist de la fe que ens dona l'Esperit vivificador, els sagraments de Crist i de l'Església que són presència i acció de Crist donador de l'Esperit Sant, i la presència activa dels sants.

En el Mapa Pastoral pren molt de relleu una figura nova: el col·laborador pastoral parroquial, capaç d'actuar en règim de corresponsabilitat. El Mapa Pastoral serà vàlid, anàlogament, per a les parròquies de Barcelona i de les altres ciutats de la diòcesi, així com per a les parròquies rurals.

No s'aplicarà uniformement i rígidament; no serà objecte d'imposició

sinó que es consensuarà en cada cas, segons el principi: “El que afecta a cadascú ha de ser tractat entre tots”, de tal manera que entre tots es vegi què pot fer cadascú i com es pot fer.

L'ideal diocesà és que qualsevol fidel de la diòcesi tingui fàcil accés a una celebració eucarística capaç de mostrar amb el seu ritme, símbols i paraules, l'actualitat de la salvació de Crist.

El mapa pastoral no serà objecte d'imposició sinó que es consensuarà en cada cas.

L'acceleració tecnològica. Quines respostes podem donar-hi?

El cardenal veu com un risc la manipulació de l'home lliure en el món de les noves tecnologies (clonació, fecundació *in vitro*, etc.) i tem que pugui acabar esdevenint un robot.

No podem oblidar que el pecat ha trencat la relació dels éssers humans amb Déu, amb la natura i entre nosaltres. La tecnologia ens ensenya a *fer coses*, però no ens diu res sobre el sentit que tenen aquestes coses en la nostra vida, i encara menys sobre la qualitat de les relacions de cada persona o sobre el sentit últim de la vida.

Conclusió

El Cardenal Carles conclou aquesta carta amb el lema de Joan Pau II *Duc in altum* (Lc 5,4), “remeu endins”. Hem de confiar en Crist i tirar les xarxes com feren Pere i els seus companys.

Tal com diu, “hem de recordar amb gratitud el passat, viure amb passió el present i obrir-nos amb confiança al futur”, Jesucrist és el mateix ahir, avui i sempre.

- Recordar amb gratitud el passat comporta un sentiment d'agraïment, en aquest començament del tercer mil·lenni cristià, per tot el que feren els nostres avantpassats en la fe.

- Viure amb passió el present representa esforçar-nos tots per la tasca que tenim en l'Església, al servei del poble de Déu i de tot el nostre poble.

- No podem mirar el futur amb sentiments de fracàs o de derrota. Jesucrist ens va prometre acompanyar-nos tots els dies, fins a la fi del món.

I acaba la carta amb les paraules de Sant Pere, que foren el lema de la Jornada Diocesana de l'any passat: “Caminem amb esperança”, en aquest nou mil·lenni que s'obre davant l'Església com un oceà immens. Mostra així, un cop més, l'anhel de sintonia amb Joan Pau II, perquè en el fons sempre està recordant als seus diocesans que serveix en aquesta diòcesi per pura disciplina amb el pontificat de Joan Pau.

"Caminem amb esperança"

Carta pastoral del Dr. Ricard M. Carles, cardenal arquebisbe de Barcelona

Benvolguts diocesans,

I. INTRODUCCIÓ

En començar aquest curs, com és costum els últims anys, vaig dirigir una carta als sacerdots diocesans i religiosos amb càrrec pastoral en què els proposava els objectius immediats per a aquest curs pastoral que ja hem començat.

Ara m'adreço a tots vosaltres, estimats diocesans, ampliant els temes d'aquella carta i afegint-ne altres de nous, amb una carta pastoral. He utilitzat en comptades ocasions l'estil de la carta o exhortació pastoral, segurament perquè les cartes setmanals ja supleixen, en certa manera, el magisteri que abans se solia fer sobretot mitjançant les cartes pastorals.

Ho faig ara amb una especial motivació, que és circumstancial però també molt profunda per a tots els diocesans de Barcelona. El proper dia 29 de gener obrirem l'any de la Mercè, el qual, entre altres objectius, té aquests: incrementar la devoció a la Mare de Déu de la Mercè; promoure la Basílica de la Mercè com a santuari marià barceloní, com correspon a la seu de l'advocació mariana que és la patrona de la ciutat i arxidiòcesi de Barcelona; despertar la consciència dels barcelo-

nins en la tasca de l'alliberament dels homes i les dones d'avui de les marginacions i captiveris de tot ordre –sobretot en forma de dependències anul·ladores de la veritable llibertat dels fills i les filles de Déu– que assetgen els homes d'avui.

Des de l'inici del meu ministeri a l'arxidiòcesi vaig insistir en la necessitat de testimoniar i viure la fe –espiritualitat– i en la urgència d'ajudar de manera eficaç tots aquells que puguin lliscar pel pendent de la marginació –el compromís social. En continuïtat amb aquesta preocupació meva, que he expressat tantes vegades i davant tantes comunitats cristianes i grups molts diversos de la diòcesi, intento, amb aquesta carta pastoral, aplicar aquests objectius generals a uns propòsits més concrets però inspirats en aquell mateix esperit, per la qual cosa crec que aquest document està en continuïtat amb el contingut del meu ministeri entre vosaltres.

1. Record i valoració d'unes fites significatives

Per això em proposo, en primer lloc, repassar aquelles fites que des del començament del meu pontificat a Barcelona han constituït el projecte pastoral per a la nostra diòcesi. Aques-

tes fites no són merament personals, sinó que quasi totes –per no dir que, en certa manera, totes– han estat elaborades amb la participació i el consens dels organismes de consulta de la diòcesi i d'aquells que tenen una especial col·laboració amb el bisbe per raó de les seves responsabilitats: bisbes auxiliars, vicaris episcopals, delegats generals, delegats diocesans, membres del Consell Presbiteral i del Consell Pastoral Diocesà, Col·legi d'Arxiprestos, etc.

a) Ens trobem, en primer lloc, amb dos documents: «*Identitat, comunió i evangelització*», publicat als sis mesos de la meua arribada a la diòcesi, i «*Un pas endavant en la pastoral diocesana*», datat precisament en la Festivitat de la Mare de Déu de la Mercè de 1991. En aquest document es dibuixaren les quatre demarcacions episcopals, dues d'elles assignades des del començament als bisbes auxiliars, que són les quatre demarcacions que encara avui configuren el mapa diocesà: Barcelona ciutat i Barcelonès sud; Barcelonès nord i Maresme; Vallès –Oriental i Occidental–; i la que queda configurada pel Baix Llobregat, Penedès i Garraf.

b) Igualment, amb data de 24 de setembre de 1992, es publicà el «*Pla Pastoral. Identitat. Comunió. Evangelització*». No oblidem l'estructura d'aquest Pla, que contenia cinc objectius per a l'evangelització:

1. L'evangelització i els creients no practicants
2. L'evangelització i els no creients

3. L'evangelització de la joventut
4. L'evangelització dels marginats i immigrants
5. Evangelització i família

Una segona part comprèn «Els agents de la pastoral: persones i institucions». Unes «Conclusions operatives» clouen el Pla.

c) El 1995, les vuit diòcesis amb seu a Catalunya van celebrar un esdeveniment molt important: el Concili Provincial Tarraconense (CPT). La marxa de la nostra pastoral diocesana fou profundament influïda pels quatre temes del Concili: 1r) L'evangelització de la nostra societat; 2n) La Paraula de Déu i els Sagraments; 3r) L'opció preferencial pels pobres; i 4t) L'organització diocesana amb vista a assolir una comunió cada cop més intensa a l'interior de cada diòcesi i entre les vuit diòcesis amb seu a Catalunya.

d) Efecte de la influència del Concili Provincial van ser els quatre objectius prioritaris del curs 1996-97 i els objectius prioritaris del bienni 1998-2000. En efecte, els «quatre objectius del 1996-97» eren: 1) La centralitat de Jesucrist (tema extret literalment del Concili Provincial); 2) Revisar la qualitat de les celebracions eucarístiques, especialment les dels diumenges; 3) Opció prioritària i urgent per la pastoral de joventut; 4) Una més radical i més concreta comunió amb els pobres. Els objectius dels cursos 1998-2000, en el llinar del Jubileu, es referien tots ells a l'Evangelització de la societat, que constituïa el primer tema del

Concili Provincial. En l'especificació dels objectius, s'esmentava especialment el camí «vers un nou mapa pastoral».

e) Efectivament, les línies mestres del Mapa Pastoral que han estat proposades el 2002 han estat examinades pel Consell Presbiteral, pels arxiprestos, pel Consell Pastoral Diocesà i pels representants de la Unió de Religiosos de Catalunya (URC). El Mapa pastoral conté una mínima *filosofia* organitzativa diocesana que haurà de ser aplicada en cada cas amb l'aportació i el consens dels interessats. En parlarem en la tercera part.

2. La nostra història té lloc dins del misteri de Crist

Aquest és el recorregut històric i temàtic dels esforços pastorals diocesans durant el darrer decenni en sentit ampli, ja que hi ha el preludi de les «Primeres passes», que és de 1991. Sigui com sigui, som en el desè aniversari del Pla Pastoral (1992), que, encara avui, manté una actualitat estimulante. Per això em sembla oportú, després d'aquest repàs històric, fer unes breus consideracions sobre l'acció pastoral de l'Església, avui i sempre, i sobre les noves respostes als nous reptes davant dels quals es troba la nostra diòcesi de Barcelona.

Així, veurem que l'acció pastoral no és res més que l'ésser i l'actuació de l'Església com a part del misteri de Crist, que ens ofereix la comunicació i la vida de l'Esperit Sant per mediació de l'Església, lloc de la fe, de l'espe-

rança i de la caritat, i lloc, alhora, de la pregària i dels sagraments.

II. ACCIÓ PASTORAL DE L'ESGLÉSIA, AVUI I SEMPRE, EN CLAU DE DIÀLEG

Estudiarem en aquesta part el diàleg amb Déu (tot el que és pregària, litúrgia, celebració dels sagraments, especialment de l'Eucaristia i de la Penitència); el diàleg amb els altres, en què distingim l'evangelització –l'anunci de Jesucrist– i el diàleg afectiu i efectiu, de caritat i de solidaritat, amb els altres. Hi haurà lloc, finalment, per contemplar la comunió que resulta d'aquest diàleg múltiple. D'aquesta manera actualitzarem el Pla Pastoral a la llum dels esdeveniments eclesials i socials.

1. Diàleg amb Déu

«En Crist se'ns ha donat la plenitud del culte diví», diu el *Sacramentarium Veronense*. L'Església té com a funció essencial reconèixer Déu, tot donant-li adoració i glòria. En el diàleg entre Déu i els homes, Déu ha pres la iniciativa. Ens ha estimat primer i nosaltres li retornem amor per amor en la contemplació i en l'acció. L'acció de l'Església, deia el Pla Pastoral de 1992, no s'ha d'imaginar al marge de la seva manera de ser: ella ha rebut la vida divina com a fruit de l'amor amb què Crist l'ha estimada, en comunicar-li la vida de l'Esperit Sant. Ella continua el diàleg amorós amb Déu, tot donant-li adoració i glòria pel mateix Jesucrist, que actualitza el seu lliurament

al Pare, en la unitat i la vida de l'Esperit.

Caldrà repassar, per tant, tot el que ha dit el Concili Provincial Tarracense sobre la primacia de la Paraula de Déu i sobre els sagraments. «L'Església escolta la Paraula de Déu i la proclama com a Paraula de salvació» (n. 48 que cita DV 1). Per això, cal que els fidels l'escoltin, la llegeixin personalment, la meditin, la celebrin en l'Església i preguin amb ella, com diu el mateix punt del CPT.

No podem oblidar, com a referent de totes les iniciatives pastorals, que «la celebració litúrgica és el moment privilegiat de l'anunci de la Paraula de Déu» (n. 19), expressió que vol dir que els preveres, diaques i tots els qui participen en la Litúrgia han de tenir aquest criteri: la paraula constitueix un esdeveniment sempre nou que cal preparar tot disposant-nos els reunits a rebre-la com a veritable gràcia. Caldrà repassar tot el que diu *Novo millennio ineunte* sobre la celebració de l'Eucaristia, especialment la dominical i sobre la celebració del sagrament de la Penitència (NMI 32-37; *Dies Domini*, n. 2, 18-19.35-37). No puc deixar de fer esment d'unes paraules del CPT sobre l'homilia, ben actuals: «L'homilia és una tasca fonamental del ministeri dels pastors de l'Església. Ha de prendre com a punt de partença els textos bíblics i litúrgics, perquè forma part de la celebració (cf. S 35). Ha de ser clara, intel·ligible, encarnada en la realitat de la vida, proporcionada a la celebració i que introdueixi en la celebració sacramental» (CPT n. 51).

2. Diàleg amb els altres, que inclou l'anunci de Crist

Es pot entendre que l'evangelització forma part del diàleg dels cristians amb el món? Això és clar si pensem que en el diàleg s'expressa un mateix amb respecte i tenint en compte qui és i com és el nostre interlocutor. I el cristià creu en Crist i viu Crist, el qual forma part de la seva identitat: «Ja no sóc jo qui visc; és Crist qui viu en mi», diu *Ga 2,20*.

Tenim una cosa molt important per comunicar al món: Jesucrist, arrel dels valors que hom estima. Per això, l'evangelització és alhora un diàleg i una manifestació de la nostra identitat més pregona. Diu el CPT, n. 1: «"Anunciar Crist a aquells que el desconeixen" és el resum de tot el que entenem per evangelitzar». Manifestar que l'Església i cada un dels creients vivim de Crist no ho farem en clau d'imposició coactiva, però ho podem i ho hem de fer en clau de diàleg senzill i humil.

Val la pena de conèixer el Crist perquè, essent Déu, és el nostre accés a Déu i sempre és convenient recordar, respecte d'això, aquell triple moviment d'*arrelament*, *desarrelament* i *transformació* que a mi m'agrada contemplar en la mateixa vida de Crist i en el seu ministeri pasqual: naixement (encarnació), mort (expiació pels pecats del món) i resurrecció (transformació en la vida nova i en el món nou). No podem prescindir de cap d'aquests tres moments.

El tema de l'evangelització de l'adolescència i de la joventut és,

encara avui, una assignatura pendent a la nostra diòcesi. Aquest tema demana, per part dels rectors i de tots els responsables de les catequesis parroquials, una remodelació i una intensificació dels continguts de la catequesi que tinguin en compte el fet que molts dels nostres infants i adolescents no reben en absolut cap ensenyament religiós. S'han succeït ja diverses generacions d'infants que ja no han anat «a doctrina», com s'acostumava a dir en els pobles catalans.

A casa nostra, un altre tema ben real tot i que l'enunciem d'una manera gairebé tòpica és el del sentit de la vida, especialment per als joves cridats a afrontar-la amb responsabilitat i sentit constructiu. Els joves, en efecte, encara que estiguin acostumats a fruit de molts béns materials, no tenen un futur que puguin encetar amb il·lusió i amb ànsia de viure. La desmotivació que el *sistema* produeix en els nostres joves és detectada proverbialment en les escoles i àdhuc en els ambients universitaris.

3r. El diàleg de l'amor fratern i de la solidaritat

Els quatre objectius prioritaris del curs 1996/97 contenien ja una crida a una més radical i més concreta comunió amb els pobres i marginats, amb els petits i amb els febles de la nostra societat. El mateix document assenyalava el tractament profund que tingué aquest tema en el CPT. El document remetia especialment amb raó a les resolucions següents:

-n. 77, que vincula, segons la Tradició, l'Eucaristia i els seus participants amb la realització de l'amor fratern;

-n. 78, que demana atenció a l'ètica econòmico-social, amb les exigències dels drets humans i l'atenció pràctica als malalts, presos, Tercer Món, zones rurals, món marítim, quart món.

-n. 94-95, que demanen tota l'atenció a Càritas (diocesana i parroquials).

-i n. 100, en què s'enuncia el criteri segons el qual la caritat fraterna és cosa de tots els homes i les dones, especialment dels creients i dels qui participen en l'Eucaristia.

Del CPT fins al moment present, cal notar la finor i la intensitat amb què l'opció preferencial pels pobres ha estat predicada per Joan Pau II, que no s'ha cansat, ben recentment, de predicar i actualitzar. Novament hem de fer referència a la NMI, per a la qual el manament nou és l'ànima de tota la pastoral i de tots els ministeris i serveis en l'Església; és el motor de l'evangelització.

Resumeixo la doctrina de NMI: la *imaginació o creativitat de la caritat* ha de ser posada en pràctica per tal que els pobres es puguin trobar *com a casa* (NMI 50). “La vessant ètico-social es proposa com una dimensió imprescindible del testimoni cristianisme. Cal rebutjar la temptació d'una espiritualitat oculta i individualista, que poca cosa té a veure amb les exigències de la cari-

tat ni amb la lògica de l'Encarnació ni, en definitiva, amb la mateixa tensió escatològica del cristianisme" (NMI, n. 52, §3).

Però el Papa no només pensa en l'actitud de donació material. Ell pensa en allò gairebé imperceptible que és la relació. Aquella relació d'afecte espiritual que és capaç de canviar el món perquè canvia el *pobre en amic*, l'allunyat en proïme. Per això l'ideal no és la beneficència sinó que el pobre es trobi *com a casa*. Això és així perquè la caritat és relació amb els altres. Nosaltres estem fets a imatge i semblança de les divines persones, que, com a «relacions subsistents estan donades al que és *Altre* però *U* en l'amor de comunió. El Pare és donació pura al Fill en el mateix Esperit que els uneix. I l'Esperit és, ell mateix, Donació: el Do per excel·lència. Així, el Pare, el Fill i l'Esperit Sant troben la seva pròpia identitat en la donació a les altres persones amb les quals estableixen la unitat més estricta: la comunió d'Amor» (*Ladaria i d'altres*). I així entrem en el tema final d'aquesta secció, que és precisament la comunió amb Déu, la comunió eclesial i la comunió o fraternitat entre tots els homes.

4. La comunió. Renovació del tema a *Novo millennio ineunte*

El tema de la comunió amb Déu en la vida de l'Església ha estat desenvolupat, recentment, per la Carta apostòlica *Novo millennio ineunte*. L'espiritualitat de la comunió amb Déu és molt més que un eslògan. La comu-

nió (*koinonia*) és «el fruit i la manifestació d'aquell amor que, brollant del cor de l'etern Pare, és vessat en nosaltres a través de l'Esperit que Jesús ens dóna» (NMI n. 42, que cita *Rm* 5,5). La Carta apostòlica no pot ser més clara: «La comunió encarna i manifesta l'essència mateixa del misteri de l'Església» (n. 42). La vida eclesial tendeix a la comunió amb el Pare i amb el Fill, en un mateix Esperit: «En la pregària es desenvolupa aquest diàleg amb Crist que ens converteix en els seus íntims: Estigueu en mi, i jo estaré en vosaltres (*Jn* 15,4). Aquesta permanència recíproca assenyalada per NMI n. 32 és la finalitat i l'ànima de la vida cristiana i de l'acció pastoral.

La comunió és realitzada en nosaltres per l'Esperit Sant, i ens obre, per Crist, a la contemplació del Pare. «Aprendre aquesta lògica trinitària de la pregària cristiana, vivint-la plenament sobretot en la litúrgia, cimal i font de la vida eclesial, però també en l'experiència personal, és el secret d'un cristianisme realment vital, que no té motius per témer el futur perquè torna contínuament a les fonts i s'hi regenera» (NMI n. 329).

Dono gràcies a Déu, en el meu itinerari cristià, per haver tingut uns formadors espirituals, sobretot un d'ells, que ens inculcaven a nosaltres joves la funció de l'Esperit Sant en la vida espiritual, aquell que Sant Agustí anomenava el mestre interior. Aquest savi director d'ànimes, recordo que em deia que l'Esperit Sant realitza una especial *kénosi* en la vida eclesial, perquè gràcies a ell podem viure i penetrar en els misteris de la

fe, essent Ell generalment poc conegut. Ens deia que l'Esperit pot comparar-se als nostres ulls, ja que amb ells ho veiem tot però si no hi hagués miralls o superfícies polides passariem la vida veient per mitjà d'ells sense veure'ls mai.

La comunió, segons la gran carta de la comunió que és la Primera Carta de Sant Joan, abraça aquestes dimensions:

1. Comunió amb Déu. Déu està amb nosaltres i nosaltres estem en Déu (*1Jn* 1,3.6.24; cf. 2,5-6): «Si ens estimem, ell està en nosaltres i, dins nostre, el seu amor ha arribat a la plenitud» (*1Jn* 4,12). Perquè el qui està en l'amor està en Déu i Déu en ell (*1Jn* 4,16). La comunió ens fa fills de Déu, nascuts de Déu a qui veurem tal com és (*1Jn* 2,29; 3,1-2.9). «Qui estima ha nascut de Déu» (4, 7), venç el món i no pecca (*1Jn* 5,4.18).

2. La Paraula de la Veritat i de la Vida roman en nosaltres (*1Jn* 1,10; 2,14). Perquè la Paraula resta en nosaltres, vivim amb la vida del Fill de Déu. Vivim gràcies al Fill; vivim tal com Jesucrist viu (*Ga* 2,20; *1Jn* 4,9.18).

3. L'Esperit Sant roman en nosaltres: som unguits per l'Esperit (*1Jn* 2,20.27), que ens és donat (*1Jn* 3,24).

Conseqüències:

a) Romanem en la llum (*1Jn* 1,7) i qui estima el seu germà està en la llum (*1Jn* 2,9-11).

b) Romanem en l'amor. Connexió de la comunió amb Déu i amb el proïs-

me. L'amor ve de Déu. I [en nosaltres] ha arribat a la seva plenitud (*1Jn* 2,5.15; 4,12.17). Qui tanca les entranyes al germà, no té en ell l'amor de Déu (*1Jn* 3,17). Qui no estima no coneix Déu, perquè Déu és amor (*1Jn* 4,7-8). Ell ens ha estimat primer (*1Jn* 4,9.19) i, si Déu ens ha estimat, ens hem d'estimar els uns als altres (*1Jn* 4,11).

Com cal articular la comunió eclesial? *Novo millennio ineunte* demana un esperit de comunió abans d'arribar a les concrecions. L'esperit de comunió comprèn –ultra la contemplació cordial del misteri de la comunió trinitària– considerar *l'altre* com un que em pertany, tot compartint desitjos i necessitats, amb veritable amistat; tot *donant-li espai*, en un esperit solidari capaç de superar així el protagonisme excloent.

Llavors vénen les concrecions: el ministeri papal i de l'episcopat ha de fomentar la comunió per mitjà de la col·legialitat i la sinodalitat. Els altres ministeris, entre ells el de rector, cal exercir-los també amb esperit col·legial.

Els organismes de col·legialitat que han brotat del Concili, com ara el Sínode de Bisbes o el Consell Presbiteral, i també en el nivell de les parròquies els consells pastorals, són organismes consultius segons el dret canònic. Això no vol dir que no siguin necessaris segons NMI. La Carta apostòlica distingeix la saviesa canònica, que regula l'estructura jeràrquica de l'Església, de l'espiritualitat de comunió, que dona ànima a la institució. Ningú no vol-

drà una Església sense estructura ni tampoc ningú no la voldrà sense ànima. Per això és necessari donar ànima i articular la comunió.

El Concili Provincial Tarraconense, n. 136, ofereix un criteri valuós per donar concreció pràctica a l'esperit de comunió i d'*escolta* mútua: «El Concili demana que el bisbe valori el vot dels consells presbiteral i de pastoral, d'acord amb la naturalesa de cada un d'aquests consells. En les qüestions importants per a la vida de la diòcesi, quan sigui possible i convenient, el bisbe hauria de seguir el vot dels consells». Evidentment, el que es diu aquí per a les diòcesis val també per a les parròquies. Finalment, segons NMI, l'ànima una de la comunitat vivifica un cos pluriforme (Sínode 1985).

Els n. 43-45 de NMI resumeixen el que hem dit sobre la comunió: «Espiritualitat de la comunió significa, per damunt de tot, una mirada del cor sobretot vers el misteri de la Trinitat que habita en nosaltres, la llum de la qual ha de ser reconeguda també en el rostre dels germans que són al nostre costat. Espiritualitat de la comunió significa, a més, capacitat de sentir el germà de fe en la unitat profunda del Cos místic, i, per tant, com «un que em pertany», per saber compartir les seves joies i els seus sofriments, per intuir els seus desigs i atendre les seves necessitats, per oferir-li una veritable i profunda amistat. Espiritualitat de la comunió és també capacitat de veure primordialment allò que hi ha de positiu en l'altre, per acollir-lo i valorar-lo com a regal de Déu: «do per a

mi», a més de ser un do per al germà que l'ha rebut directament. En fi, espiritualitat de la comunió és saber «donar espai» al germà, portant «les càrregues els uns dels altres» (*Ga* 6,2) i refusant les temptacions egoistes que contínuament ens assetgen i generen competitivitat, ganes de fer carrera, desconfiança i enveges [...].»

44. «Sobre aquesta base, el nou segle ha de comprometre'ns més que mai a valorar i desenvolupar aquells àmbits i instruments que, segons les grans directrius del Concili Vaticà II, serveixen per assegurar i garantir la comunió. ¿No pensarem, abans que res, en els serveis específics de la comunió que són el ministeri petrí i, en estreta relació amb ell, la col·legialitat episcopal? Es tracta de realitats que tenen el seu fonament i la seva consistència en el disseny mateix de Crist sobre l'Església, però que precisament per això necessiten una contínua verificació que n'asseguri l'autèntica inspiració evangèlica.

També s'ha fet molt, des del Concili Vaticà II, pel que fa a la reforma de la Cúria romana, l'organització dels sínodes i el funcionament de les conferències episcopals. Però queda certament encara molt per fer, per expressar de la millor manera les potencialitats d'aquests instruments de la comunió, particularment necessaris avui [...].»

45. «Els espais de comunió han de ser cultivats i ampliat dia a dia, a tots els nivells, en el teixit de la vida de cada Església. La comunió ha de bri-

llar aquí en les relacions entre bisbes, preveres i diaques, entre pastors i tot el Poble de Déu, entre clergat i religiosos, entre associacions i moviments eclesials. Per això cal valorar cada vegada més els organismes de participació previstos pel dret canònic, com els consells presbiterals i pastorals. Aquests, com és sabut, no s'inspiren en els criteris de la democràcia parlamentària, ja que actuen de manera consultiva i no deliberativa; tanmateix, no perden per això significat i importància. En efecte, la teologia i l'espiritualitat de la comunió aconsellen una escolta recíproca i eficaç entre pastors i fidels, bo i mantenint-los, per un costat, units a priori en tot allò que és essencial i, per l'altre, impulsant-los a convergir normalment àdhuc en el que és opinable vers opcions ponderades i compartides.

Convé, amb aquesta finalitat, fer nostra l'antiga saviesa, la qual, sense cap perjudici del paper jeràrquic dels pastors, sabia animar-los a escoltar atentament tot el Poble de Déu. És significatiu el que Sant Benet recorda a l'abat del monestir, quan l'invita a consultar també els més joves: «Déu inspira sovint al més jove allò que és millor». I Sant Paulí de Nola exhorta: «Estiguem pendents dels llavis dels fidels, perquè en cada fidel bufa l'Esperit de Déu».

Per tant, així com la saviesa jurídica, posant regles precises per a la participació, manifesta l'estructura jeràrquica de l'Església i evita temptacions d'arbitrarietat i pretensions injustificades, l'espiritualitat de la comunió

dóna una ànima a l'estructura institucional, amb una crida a la confiança i a l'obertura que respon plenament a la dignitat i a la responsabilitat de cada membre del Poble de Déu.»

III. NOVES RESPOSTES ALS NOUS REPTES QUE REP LA NOSTRA DIÒCESI

1. El fenomen de la immigració

En els últims anys, el fenomen migratori s'ha convertit en un dels temes que més preocupen l'opinió pública. Des de 1995 es produeix un creixement continuat de l'arribada d'immigrants. Hem passat del que podia ser una mostra molt petita del fet de la immigració a uns percentatges –pròxims al 10 o al 12 per cent– que ens donen ja una idea bastant clara del que pot ser en un futur molt proper.

Aquest fenomen migratori cal entendre'l des d'un context internacional de globalització, en el marc d'un liberalisme incontrolat que tendeix a augmentar les diferències entre països rics i països pobres. Els primers disposen de capitals i tecnologia per controlar i gaudir dels recursos del planeta, mentre que els segons no tenen possibilitats d'accés als recursos necessaris per a un desenvolupament humà adequat, i fins i tot no tenen de vegades ni els mínims recursos per poder subsistir. (cf. Joan Pau II, *Missatge per a la Jornada Mundial de l'Immigrant de l'any 2000*). La concentració de la riquesa i els mitjans de producció al Nord crea enormes expectatives d'una vida millor en el Sud i provoca els moviments mi-

gratoris. A tot això cal afegir la necessitat de mà d'obra del mercat laboral dels països rics, sobretot a causa de la baixa natalitat d'aquests.

El fet de la immigració actual planteja la urgència de frenar el creixent desfasament entre el Nord i el Sud. És opinió compartida per gairebé tots els estudiosos d'aquest fenomen que un canvi necessari –a més de les necessàries reformes en els mecanismes del comerç internacional– és el foment del desenvolupament econòmic i social dels països de què procedeixen els fluxos migratoris. Davant del liberalisme del mercat, que tendeix a oblidar les exigències socials, l'Església té una paraula a dir. La doctrina social de l'Església va ser aquesta veu profètica dels que no tenen veu en altres contextos del passat. El magisteri de Joan Pau II està essent insistent en aquesta qüestió i l'Església està davant d'un imperatiu ètic i moral que no pot i no deu esquivar.

Hi ha tres actituds que cal evitar, com es va dir en el Consell Presbiteral de la diòcesi (cf. *BAB* 2001, p. 304):

a) Pensar que es tracta d'un fenomen merament conjuntural i no estructural. Un fenomen que no tindrà gaire durada. Aquesta actitud portaria al desinterès i a la passivitat.

b) Pretendre que no es posi cap tipus de barreres i de controls a la immigració. Això provocaria un desbordament que sobrepassaria la capacitat de recepció de la societat que acull i, consegüentment, el perill de ruptures de la convivència social.

c) La por a la pèrdua de la identitat cultural i religiosa per part de la població autòctona, sense tenir en compte que els immigrants són també un important actiu per a la nostra societat.

El temor davant d'aquestes possibilitats –de vegades pressentides en algunes manifestacions de xenofòbia, per fortuna escasses entre nosaltres– resultaria paralitzador pel que fa a les actituds i el dinamisme de la societat per afavorir la convivència i engegar processos d'inserció social dels immigrants, que evitin la formació de guetos de la població immigrada.

2. Aportació a la convivència i inserció dels immigrants

El repte de la immigració ho és per a tota la nostra societat. I ho és també per a l'Església catòlica, integrada en aquesta societat i que aspira a ser solidària amb ella i a servir-la. Per això, la creixent presència d'immigrants representa un repte no petit per a les nostres comunitats eclesials. El Consell Presbiteral va reflexionar sobre aquesta qüestió en la reunió del 7 de juny de 2001, i en l'última reunió d'aquest mateix Consell es va informar de l'esforç que fan les Càritas parroquials, algunes de les quals estan desbordades pressupostàriament per l'acumulació de necessitats de la població immigrada, i els seus col·laboradors estan sotmesos a una situació de veritable estrès.

La immigració no és un fenomen nou per a l'Església a Catalunya. Actualment es reconeix la bona feina que

va fer l'Església, sobretot les parròquies dels barris populars, per a la integració dels immigrants procedents de diverses regions i comunitats d'Espanya en el segle passat. Ara el repte és més gran, però també hem d'esforçar-nos per continuar aquesta bona tradició de la nostra Església, amb una autoeducació en les actituds madures que les característiques dels nous immigrants ens demanen a tots. Som davant d'un procés llarg i difícil, que sens dubte comporta sacrificis i patiments.

Crec, no obstant això, que és de justícia reconèixer que l'Església –les parròquies, Càritas, les institucions i associacions dedicades a la feina social– està fent una bona tasca per obtenir un grau notable d'inserció social i d'integració dels immigrants en les mateixes comunitats, quan ho demanen perquè són catòlics. Si observem el ventall dels diversos llocs d'origen (Amèrica Llatina, països de l'Est, Magrib), veurem que això ha estat més fàcil en el cas de cultures, llengües i creences religioses iguals o més pròximes a les nostres –cas dels immigrants iberoamericans–, però fins i tot en els casos més difícils, l'Església se sent cridada a ser un factor positiu per fomentar la convivència social i les bones relacions entre la població autòctona i la població immigrada.

En molts casos, els immigrants acudeixen a les parròquies i fins i tot a escoles concertades de caràcter confessional («perquè almenys adoren Déu», han arribat a dir alguns), perquè són centres en què s'inicien processos més o menys positius de convivència paci-

fica i, per tant, d'integració. L'Església està cridada a créixer –dins el respecte a la identitat de les seves comunitats– en actituds d'acollida solidària, de diàleg cultural i de foment de les relacions interconfessionals i interreligioses amb els grups immigrants.

3. El diàleg interreligiós

Acabo de referir-me al diàleg interreligiós i desitjo fer-ho ara amb més detall. No és un caprici, sinó una necessitat derivada del fet que membres de les grans religions són presents a casa nostra, en una mena de globalització religiosa. Però en el diàleg ha de quedar molt clara la necessitat de mantenir la identitat de cadascun dels dialogants, en el nostre cas la identitat cristiana, cosa que ens fa ser molt prudents i crítics quan sentim veus, per cert repetides, que diuen que totes les religions, en el fons, diuen el mateix i són iguals.

Els cristians mantenim la fe en Jesucrist que expressà el centurió romà en dir: «Realment aquest home era Fill de Déu» (*Mc 15, 39*). Crist ens revela realment qui és Deu i, per això, no ens costa admirar-lo fins a desitjar proclamar davant la gent que, en ell, hem trobat el tresor i la perla amagada. Però, ensems, ell –dolç i humil de cor– ens ha ensenyat el respecte envers tot home que ve a aquest món portant l'empremta de la imatge i semblança del Creador, el principi vivificador del Verb de la Vida i l'espurna de l'Esperit Sant (així han considerat els sants Pares, per exemple Sant Basili, la persona humana).

Per això els cristians, que sabem que els dos pols en el diàleg interreligiós són l'escolta al proïsme i la proclamació del Salvador, hem d'aprendre la transparència i fecunditat de la fe, juntament amb el respecte i la humilitat que calen per al diàleg. Aquest esperit el trobem sens dubte a *Lumen Gentium*, 16, i a *Novo millennio ineunte*, n. 48 i 54-55, en què la necessitat del diàleg religiós es basa en la finalitat que el nom de Déu sigui, «com ja ho és per ell mateix, un nom de pau i un imperatiu de pau» (NMI, 55).

4. Necessitat d'una mediació eclesial acollidora i consistent amb vista a la vida cristiana intensa dels creients

L'Església és el lloc de la fe, la mare i mestra de la nostra fe, ja que per ella hem conegut el Crist Salvador. Vol dir que ens cal a tots, pastors i fidels, mantenir la mediació eclesial, per dir-ho així, en el seu punt just.

Dit més exactament, ens cal rebre amb agraïment aquella riquesa de vida que baixa de Déu per fer-se riquesa i vida de l'Església en la celebració de l'Any litúrgic: el Crist de la fe que ens dóna l'Esperit vivificador, els sagraments de Crist i de l'Església que són presència i acció de Crist donador de l'Esperit Sant, i la presència activa dels sants.

I ens cal mantenir la mesura exacta de les mediacions que són pròpies del temps, és a dir, de la cultura en què viu el nostre poble. En altres temps, la mediació eclesial segurament prenia la for-

ma d'una certa *tutela* dels pastors sobre els fidels, que eren purament obedients. Avui, la mediació eclesial, segons ha ensenyat el Concili Provincial Tarraconense, privilegia la *centralitat de Jesucrist* fins al punt que l'Església sembla oblidar-se d'ella mateixa per donar lloc a la proclamació i a la comunicació de la vida de Jesucrist. D'altra banda, la mateixa Església reconeix de bona gana el paper actiu dels laics. De forma que tots els participants en l'Eucaristia siguin, alhora, responsables de la consagració a Déu del propi món, en el qual, mitjançant la caritat, la pau i la justícia, s'anticipin en la mesura que sigui possible les besllums del Regne de Déu.

En efecte, si l'Església que celebra els misteris de Crist és la mateixa Església que segueix Crist Senyor i Mestre, resultarà que els mateixos adoradors de Déu seran els qui es faran germans de tots els homes i bons samaritans dels necessitats. Sortir a trobar els allunyats i els pobres que volem fer germans serà equivalent a mostrar testimonialment el rostre de Jesucrist.

És aquesta saviesa de mantenir la mediació eclesial allà on cal i com cal la que —a més de presentar amb tota la seva capacitat d'acolliment el *sagrament de la salvació de Crist*—, ens farà:

a) reforçar els lligams de fe i de caritat i les estructures (les *juntures* d'Efesis 4,16) de la comunitat eclesial;

b) donar densitat i extensió a la catequesi d'infants;

c) posar en marxa i mantenir una pastoral de joventut adient, ben units laics i preveres, diaques, religiosos i religioses...;

d) una opció cada cop més generalitzada pels pobres.

5. Respostes davant les noves realitats pastorals i socials

Una nova realitat pastoral és la disminució i l'envelliment del clergat. La resposta de la pregària és evident. Però també ho és la remodelació del dispositiu pastoral a què ja he fet esment en la «Introducció». Aquest intent de remodelació és conegut com a Mapa Pastoral.

En el Mapa Pastoral no entra com a principi el de «tancar parròquies», sinó la convicció que si bé cada una de les parròquies no pot oferir «tots» els serveis pastorals als seus feligresos, un grup de parròquies sí que pot garantir tots els serveis pastorals a tots els feligresos: el despatx, la formació dels catequistes per als infants i la catequesi d'adults, la preparació al baptisme, a la confirmació i al matrimoni, la celebració de la penitència, la pastoral de la salut, etc.

En el Mapa Pastoral pren molt de relleu una figura nova: el col·laborador pastoral parroquial, capaç d'actuar en règim de corresponsabilitat. El Mapa Pastoral serà vàlid, anàlogament, per a les parròquies de Barcelona i de les altres ciutats de la diòcesi, així com per a les parròquies rurals.

No s'aplicarà uniformement i rígidament; no serà objecte d'imposició sinó que es consensuarà en cada cas, segons el principi: «el que afecta a cada un ha de ser tractat entre

tots», de tal manera que entre tots es vegi què pot fer cadascú i com es pot fer. El fet que hi hagi parròquies de referència no vol dir que les altres siguin poc importants, perquè a totes se celebra l'Eucaristia dominical, actualització del misteri pasqual, centre i eix de tota la pastoral perquè realitza i mostra allò que l'Església és, com a Cos de Crist, el seu Cap i Senyor. En definitiva, l'ideal diocesà és que qualsevol fidel de la diòcesi tingui fàcil accés a una celebració eucarística capaç de mostrar amb el seu ritme, símbols i paraules, l'actualitat de la salvació de Crist.

6. L'acceleració tecnològica. Quines respostes podem donar-hi?

Un dels efectes més importants de la globalització, amb l'arribada de les noves tecnologies, ha estat que s'ha desdibuixat força la distinció entre món rural i món urbà. L'extensió mundial dels mòbils, dels novíssims aparells de la informàtica, amb internet i el correu electrònic, la TV per cable o per satèl·lit, els nous aparells al servei de la recepció dels mitjans de comunicació, són un dels aspectes importants de les noves tecnologies. Una altra dimensió la constitueixen els diversos problemes de l'enginyeria genètica (clonació, fecundació *in vitro*, etc.), que mostren el risc d'una manipulació de l'home lliure, que és portat insensiblement cap a la condició de *robot* o, almenys, vers la massificació.

La resposta ha de ser, evidentment, la formació de persones educades en

la fe, és a dir en la dimensió realista de l'ésser humà, que treballen, estimen, lluiten i esperen en aquest món, en el qual desenvolupen les seves habilitats específiques, però obertes a la dimensió transcendent, segons la qual Déu mateix és l'horitzó de la vida humana: «Ens heu fet, Senyor, per a Vós i el nostre cor està inquiet fins que no descansi en Vós».

No podem oblidar que el pecat ha trencat la relació dels éssers humans amb Déu, amb la natura i entre nosaltres. La tecnologia ens ensenya a *fer coses*, però no ens diu res sobre el *sentit* que tenen aquestes coses en la nostra vida i, encara menys, sobre la qualitat de les relacions de cada persona o sobre el *sentit* últim de la vida. Jesucrist, de qui ens fa deixebles la fe viva, ha vingut per refer aquestes relacions trencades. La formació des de la fe serà la manera de recobrar l'harmonia original, de la qual és exemple i paradigma Maria, la Mare de Déu Immaculada, llindar de la nova humanitat de Crist Jesús.

IV. CONCLUSIÓ

Desitjo acabar aquesta carta pastoral amb el mateix lema amb què el Papa Joan Pau II obre i acaba la seva carta apostòlica davant el nou mil·lenni: «Duc in altum» (Lc 5,4), «remeu mar endins». Pere i els primers companys confiaren en la paraula de Crist i van tirar les xarxes. Ho van fer així, i recolliren una quantitat enorme de peixos (Lc 5,6). Duc in altum! Aquesta paraula ressona avui també per a

nosaltres i ens invita a recordar amb gratitud el passat, a viure amb passió el present i a obrir-nos amb confiança al futur: «Jesucrist és el mateix ahir, avui i sempre» (He 13,8 i NMI, 1).»

Aplicada a la nostra diòcesi, aquesta triple invitació, posada en relleu amb tota raó per molts comentaristes de la NMI del Papa, permet, entre d'altres, aquestes explicacions:

-Recordar amb agraïment el passat comporta un sentiment de gratitud, en aquest començament del tercer mil·lenni cristià, per tot el que feren els nostres avantpassats en la fe, especialment el que van fer els més pròxims a nosaltres durant el segle XX i l'obra que està davant els nostres ulls, els beneficiosos efectes de la qual podem comprovar dia rere dia. Pel que fa referència a mi, és un sentiment de gratitud pel servei valuós a aquesta comunitat diocesana dels meus antecessors en el ministeri episcopal, en especial del meu predecessor immediat el cardenal Narcís Jubany, i també un sentiment de gratitud per l'exemple de dedicació de tants sacerdots i diaques, religiosos, religioses i fidels laics.

-Viure amb passió el present representa esforçar-nos tots per la tasca que tenim en l'Església, al servei del Poble de Déu i de tot el nostre poble. Viure amb passió cristiana el present comporta acollir el *kairós*, el moment oportú de la salvació, que el Pare per Crist en l'Esperit ens ofereix sempre, de manera especial en l'Església. Viure el present ens demana no deixar-nos portar per sentiments de desànim o derrotisme, sinó posar-nos a la feina,

sigui quina sigui l'hora en què ens ha cridat el Senyor i siguin quines siguin les dificultats del sector de la seva vinya que ens ha estat confiat o en què Déu ens ha col·locat. Viure el present amb passió, per a la nostra diòcesi, comporta també –com he dit en altres ocasions– no interrompre les seves activitats i el seu dinamisme a causa d'un previsible relleu episcopal. Ho repeteixo ara, en tancar aquesta carta pastoral, i us demano que tots seguim amb fidelitat en el ministeri que tenim confiat al servei del nostre poble.

-Obrir-nos amb confiança al futur, per acabar, té una primera aplicació que desitjo subratllar amb especial insistència. No podem mirar el futur amb sentiments de fracàs o de derrota. Jesucrist ens va prometre acompanyar-nos tots els dies, fins a la fi del món. Ell ens continua acompanyant. Ell continua present en la barca de l'Església, encara que de vegades ens aclaparin i ens angoixin les onades que amenacen d'enfonsar-la. Però ell ens diu, també, com a Pere: «Home de poca fe, per què has temut?»

Obrir-nos amb confiança al futur ens demana així mateix un sentiment

d'especial confiança en aquells que hauran de prendre el nostre relleu com a generació cristiana, que és la generació que actualment hem d'ajudar a formar.

Acabo aquesta carta amb les mateixes paraules del Sant Pare, que foren el lema de la Jornada Diocesana de l'any passat: «*Caminem amb esperança*»: «Un nou mil·lenni s'obre davant l'Església com un oceà immens en el qual ens hem d'aventurar, comptant amb l'ajuda de Crist. El Fill de Déu, que s'encarnà fa dos mil anys per amor a l'home, realitza també avui la seva obra. Hem de tenir ulls penetrants per poder veure-la, i sobretot un cor gran per fer-nos nosaltres mateixos instruments al servei d'aquesta» (NMI, n. 58).

Que la Verge Santíssima, sota l'advocació de la Mercè, patrona de la nostra arxidiòcesi, ens ajudi, imitant-la a Ella, a «guardar en els nostres cors» les paraules del seu fill i Senyor nostre Jesucrist. Amb aquest sentiment de confiança, us beneixo a tots amb afecte i us desitjo un nou any de gràcia de 2003, ple de consol i de les obres santes de la fe.

25 anys de pontificat de Joan Pau II: passió per Crist i per l'home

ANTONI DEULOFEU, director adjunt del CEP i rector de Sant Agustí

Abans de començar aquesta reflexió voldria advertir que convé distingir una profunda admiració del que s'ha anomenat "mitificar el papat". Com a catòlic, el Papa sempre serà el signe de comunió de l'Església i el Bisbe de Roma, però quan parlo de Joan Pau II estic parlant d'un personatge que em commou per ell mateix com a gran personalitat, espiritualment, pastoralment i teològicament, del cristianisme de final del segle XX i principis del segle XXI.

Expresso aquesta admiració anant molt més enllà de l'anàlisi del seu ser polonès i tot el que representa el catolicisme a Polònia, així com de la seva actitud en el Concili Vaticà II, davant, per exemple, temes com la constitució de l'Església.

Parlo des de la vivència d'aquell feligrés que ha obert els ulls de la consciència en el postconcili i que tot ho ha viscut des d'aquell temps de la pre-transició i la transició. També vull remarcar el molt que vaig disfrutar a la Facultat de Teologia de Catalunya; molts professors m'hi van ensenyar l'art d'aprofundir fenomenològicament sobre l'experiència cristiana que vivíem, era un constant intent d'hermenèutica, el gran esforç de fer intel·ligible el mis-

teri de la fe pels homes d'avui. I aquest intent era acompanyat per un rigor d'anàlisi i coneixement del món que estem vivint, per una capacitat de comprendre la paraula de Déu com aquella història de la salvació que continua acompanyant aquest temps actual de l'Església poble de Déu, i que celebra la fe per ajudar-nos a ser comunitat, poble que abraça el Crist. És el camí d'una Església que ha nascut el matí de Pasqua i viu compartint les joies i alegries, les angoixes i tristeses dels homes i dones d'avui. De tot aquest bagatge, n'estic agraïdíssim, però mancava la clau de volta. Amb tanta hermenèutica i anàlisi de la situació, la gran preocupació i ocupació per fer intel·ligible el misteri l'allunyava de la quotidianitat, de la vivència íntima de l'ara i aquí, de l'admiració i contemplació d'un fet que amb radical actualitat no és solament una resposta, és la resposta. Aquesta admiració, aquesta commoció, aquest sentir la vitalitat del Crist vivent en el si de l'Església, és el que provoca la meua gran admiració per Joan Pau II.

Tanta anàlisi de la situació allunyava el misteri de la quotidianitat.

La meva generació, que anava tastant el desencant de les ideologies, la vivència de les transformacions que tots vam viure, –maig del 68, de la imaginació al poder al pasotisme, etcètera–, aquesta generació necessitava una paraula de la qual érem orfes, una paraula sense por, una paraula viscuda, creguda, una paraula eix vertebrador de tota una experiència, la d'un home que diu que Crist és el Redemptor i, quan ho està dient, està transmetent la creença, està transmetent la vivència que és la raó de ser de tota una vida. Aquest home ha vist el flagell del nazisme, del marxisme, del nihilisme; és la veu no acomplexada davant del nihilisme que com un efecte Txernòbil està emmudint la vida de molts. És la veu del Pare que crida, del Crist Redemptor que abraça la dignitat de l'home, del Crist Redemptor que dóna dignitat a la vida fins i tot a la del no nascut. Crist Redemptor per a tots els homes que ens convoca a una cultura de l'amor, de l'amor més enllà del mer sentiment, de l'amor com a veritat, com a llibertat, que cristal·litza en la misericòrdia i el perdó; un amor que abraça tot el que és humà.

Aquesta veu era necessària. D'aquí ve que el poble l'ha valorat mentre que la intel·ligència catòlica de la cultura dominant l'ha viscut com una involució, i l'han sotmès a una crítica radical. Alhora, els mitjans de comunicació no han cessat de treure aquell rostre que milions de persones, universalment, han aclamat. I aquesta munió de gent no és un efecte dels propis mitjans, sinó que en tems de nihilisme el

poble avisa que desitja una paraula que, sense por, diu alhora veritat, llibertat, justícia, dignitat.

Li calia una veu així al poble, encara que la intel·ligència catòlica l'hagi vist com una involució.

Deu paraules

Misericòrdia: Déu és misericòrdia, amor que vol trobar-se amb l'home, que guareix les ferides, que el recolza amb l'esperança, que l'invita a la confiança, que el porta a mirar el món amb ulls nous.

Redempció: La redempció feta carn en Crist és el camí que l'home contemporani nostàlgicament vol recórrer, és la veritat que de manera amagada assedegua el cor de l'home actual, és la vida que l'home actual desitja com un desig que a voltes li sembla inaccessible. La redempció és la necessitat més pregona i menys expressada de les generacions contemporànies. Anunciar la redempció ha estat la gran tasca de Joan Pau II.

La redempció és la necessitat més pregona i menys expressada de l'actual generació.

Vida: No hi ha bellesa més gran que reconèixer que som construïts per un altre, que és per donació que som vida i és per l'Esperit que la vida es renova constantment, que es vivifica constantment. Per això, per aquesta fascinant sacralització de la vida, Joan Pau II proposa, no imposa, una sexualitat que creu en la vida. Molts ho entenen com una censura del Papa a la llibertat sexual de les persones, però ell alça la veu per denunciar que una sexualitat que no contempla la vida pot ser l'arrel de la tristesa dels nostres dies. No està parlant un purità ni un legalista que vol posar feixos pesats a l'esquena, sinó que està parlant l'home que creu en la vida.

Mare: La Mare del Redemptor, heus ací el moll de l'os de tot el que estem dient. Ella és el paradigma del que vol dir pensar i viure en cristià, Ella és el sí. Natzaret lloc finit i petit, molt petit, és, perquè la llibertat d'una noia ha dit el sí més gran, el temple de l'eternitat que abraça a tota la humanitat, que té set d'infininitud i està patint la fragilitat, el pecat i la mort.

Perdó: Heus ací la gran paradoxa. Justícia, veritat, pau: paraules fundants i fonamentals per a l'experiència humana, que necessiten, per la ferida de l'home, la humanitat i la història, trucar a la porta del perdó. A aquesta porta nosaltres només hi truquem, i és la misericòrdia de Déu, la Redempció del Crist, la força de l'Esperit qui l'obre.

Pobres: Tot el contingut de la salvació no té altre destí que la salvació de la família humana, i la família humana que sent la força de la salvació

no pot tenir altra mirada que aquella que fit a fit mira el pobre com a persona, com a germà, com a evidència de que les estructures socials i econòmiques també necessiten conversió. La mirada materialista, la mirada economicista, la mirada ideològica no sap trobar el pobre com a persona, o no el vol mirar, o l'utilitza. Aquí en canvi la proposta és entendre el pobre com a fill escollit de Déu

Proposa entendre el pobre com a fill escollit de Déu.

Pau: La pau com a crit de l'ànima, per això Joan Pau II peregrina a Jerusalem, sabedor que una Jerusalem en pau -Jerusalem ciutat de la pau- és la pau del món. I visita el mur de les lamentacions en acte penitencial en nom de l'Església que històricament ha pecat.

Unió: Paradoxalment el mateix home que per fidelitat a l'Església guarda amb exquisida fidelitat el dipòsit de la fe, per la mateixa fidelitat anuncia que perquè l'evangeli sigui creïble cal la unió dels cristians, única resposta coherent al desig del Crist que tots siguem u. Però com que aquesta unitat està constituïda en Crist, sols la profunda fidelitat amb el que som, la fidelitat del perdó, la fidelitat del desig de la unitat i la fidelitat a la Providència perquè Crist construeixi la unitat, seran els camins de l'irrenunciable ecumenisme.

Món: I aquesta terra, que pel voler provident de Déu és la casa que

acull la vida de l'home, Joan Pau II més enllà dels localismes i més enllà del centralisme, l'ha visitada de dalt a baix. Ha visitat els pobles i les nacions amb unció, venerant la terra i lloant el Senyor amb la llengua i la cultura de cada poble, perquè res del que és humà és aliè al pla de salvació.

Malaltia: Ell, també poeta, ha cantat les maravelles del cos i el contempla com a temple de l'esperit. S'ha notat en el seu gest que no hi havia en ell el to hieràtic ni l'amanerament de l'escrupulós, del purità, de l'anguniós, sinó que sempre ha estat un desbordament de naturalitat. Com a terme de la seva fe en l'encarnació, tot el seu gest és expressió del que creu i no té pudor de la seva malaltia, encara que hi hagi qui s'escandalitzi. I si la malaltia l'anul·la molt, sap que el silenci que l'immobilitza i el corva també pot expressar el signe de comunió. Va començar el seu pontificat dient "no tingueu por" i vint-i-cinc anys després continua dient "no tingueu por", sense tenir por del que li passarà. Quan tothom fa els seus plans, ell està cridant "sense por, que sigui el que Déu vulgui".

*25 anys després
segueix dient
"no tingueu por" amb
el seu testimoni.*

Empremtes pastorals del pontificat de Joan Pau II

1. Un universalisme que no es deixa agafar ni pel centralisme ni pel

localisme. Irònicament podríem dir que els dos llocs des d'on més es critica el Papa: les veus més clericals de la cúria romana i les veus clericals de les cúries locals. La cúria romana ha quedat universalitzada i les cúries locals no agafen el tren desbordant de les intuïcions de Joan Pau II. Podríem dir, doncs, que aquest és un pontificat que desencaixa l'estructuralisme pastoral.

2. En la majoria d'anàlisis pastorals, hi ha la certesa de la desafecció dels joves a la vida de l'Església, especialment a Occident. Les Jornades mundials de la joventut posen en evidència tres qüestions: primera, països molt laicistes han tingut grans trobades de joves. Caldria recordar el mig milió de joves de Santiago de Compostel·la, els vuit-cents mil joves a Madrid, el milió i mig de joves a París i els més de dos milions de joves a Roma. Aquestes trobades a més, en segon lloc, han estat molt plenes d'aquelles realitats juvenils no precisament massa acollides en la pastoral ordinària, i han estat molt absents de presència juvenil d'aquells moviments que aquí a casa nostra són presentats com les eines naturals de viure l'educació en la fe. Jo crec, finalment, malgrat que aquí pugui ser molt criticat, que la pastoral de joves ha de pensar molt a fons en la pedagogia de la fe, i no pot desenvolupar un criticisme cec sobre aquestes trobades sense almenys valorar quina és la pedagogia que ha utilitzat Joan Pau II, i preguntar-se qui està més a prop del desig dels joves.

3. El Papa ha deixat entrar noves realitats i nous moviments que la pas-

toral ordinària mira amb molt de recel. Ha deixat que les lògiques de cada carisma trobin el seu espai i prou llibertat per poder construir una autèntica pedagogia de la fe. Sense carisma és difícil aquesta pedagogia en temps d'evangelització, i no és un problema de la dialèctica entre conservadors o no conservadors, sinó que vol dir temps d'evangelització i temps de missió.

Ha deixat que cada carisma trobi el seu espai i prou llibertat.

4. El deixar entrar els mitjans de comunicació en el llenguatge de l'evangelització. Amb la peculiaritat que el que marca la pauta de la notícia no és que s'utilitzin aquests nous mitjans, sinó que el que és predicat és anunciat per aquests mitjans. És a dir, el contingut és el que hom està dient, els mitjans no marquen el contingut ni el dilueixen.

5. I paradoxalment, en les seves visites pastorals a cada Església local,

convoca tots els carismes a redòs de l'Església local, els ensenya a estar junts, els verifica l'arrel i la importància de l'Església local i d'aquesta manera els treu dels seus tancaments, perquè el perill que tenim tots és el de tancar-nos i perdre l'acció evangelitzadora. Per això hem d'agrair l'actitud de Joan Pau II que ens esperona i ens estira a tots a una nova dimensió de l'església local i universal.

6. Tot el pontificat de Joan Pau II ens ensenya com fer-nos presents a la plaça pública sense complexos, sense tancaments, i amb la naturalitat de dir des del que som allò que, com a ciutadans del món, diem per raons evangèliques.

Breument he expressat el que desitjaria amb temps poder desenvolupar i expressar amb més precisió. Però voldria acabar convocant-nos a tots a una reflexió veritablement profunda per arribar a un lògic convenciment de la grandesa de Joan Pau II com a gran personatge de la història de l'Església.

III. Cròniques de les diòcesis

Lleida

X. BATISTE, corresposal.

1. Seminari i ermita de Riupedrós

En aquest indret del Pirineu la diòcesi de Lleida hi té el que fou seminari d'estiu del temps del bisbe Del Pino i ara habilitat per a dos tipus de serveis diocesans, bàsicament en temps d'estiu: un de colònia per a tot grup de nens i nens o col·lectius de famílies, i un altre de residència per a preveres de tot arreu.

En aquesta residència d'estiu, de la qual és l'ànima mossèn Joan Blas, durant tres mesos hi passen un centenar de preveres de tot l'Estat espanyol a fer unes petites vacances. És un lloc molt adient per visitar les valls d'Aran i de Boí, i altres zones ara del bisbat de Barbastre (Castillo de Sos, a la vall del Benasc), Roda de Isàbena, amb la catedral i el poble, i altres indrets del sud de França (Lourdes i Cominges).

Tota aquesta sèrie d'excursions es poden fer des de Riupedrós gairebé amb mig dia o dia sencer. És a dir, tornant a dinar o sopar a casa cada dia.

Els mossens que vénen d'Andalusia, del País Basc o de Madrid resten encantats i repeteixen cada any. Alguns mossens, que ara són bisbes, havien passat per ací a descansar uns quants dies amb els seus companys.

Tothom hi pot participar reservant cel·les amb temps i mentre hi hagi pla-

ces (hi ha una trentena d'habitacions). Telefoneu a en Joan Blas i us atindrà amb tota la delicadesa humana i evangèlica que pot fer un mossèn.

2. Colònies, com cada any

La diòcesi, a través de diferents moviments (Mijac) o esplais i grups simplement de colònies, coordinats per la Fundació Diocesana Verge Blanca, ha fet un acompanyament qualitatiu d'un miler de nens i nenes durant una quinzena de dies de mitjana pel nostre Pirineu.

El bisbe ha intentat visitar-los, almenys els qui ho feien dintre el territori de la diòcesi..

3. Estades familiars a Riupedrós

Quinze famílies joves amb fills han conviscut a la Colònia de Riupedrós (Vilaller). Des de fa dos anys ho organitzen conjuntament la Fundació Verge Blanca i la Delegació de la Família.

Hi ha un horari flexible propi per a una colònia d'aquesta mena. Cal assegurar actes per a fills, amb monitors, i actes específics per a adults en família. Enguany hi havia el germà marista Lluís Agustí, que comentava un llibre sobre la família. Calia fer exposició, reflexió individual i amb parella i posada en comú. S'han fets actes conjunts amb focs de camp i excursions.

Penso que és un de tants nous camins a l'Evangeli i en els quals els participants s'han trobat a gust. Moments

com aquests s'hauran de potenciar en el futur.

4. Romeria de Montserrat i cloenda final amb el 25è aniversari de la d'Amposta.

Del 7 al 14 de juliol s'ha celebrat la convivència de 60 persones de totes les edats al Monestir de Montserrat. El gruix de romers procedíem d'Alguaire, Lleida i Torregrossa.

Distribuïts en vivendes familiars, que en diem "cel·les", hem fet unes vacances de cos i d'esperit en un entorn de cel.

Cada família o grup d'amics s'organitza el seu horari diari. Cada dia la confraria ofereix un acte comunitari (visita a la Santa Cova, conferència, excursió, grup de reflexió, foc de camp) i la resta del temps cada grup se l'acaba d'amanir al seu gust.

La majoria van a missa i vespres diàriament, i alguns a laudes amb els monjos.

Els més joves tenim un programa paral·lel. Tothom fa unes sobretaulas de festa major.

El primer dia arribem amb autocar a les Benetes de Santa Cecília (3 km abans de Montserrat), on celebrem la missa i ens presentem, i l'últim dia enguany ens hem ajuntat a la missa enterrament d'un monjo. Hem pogut visitar la clausura jardí en processó amb tota la comunitat, on hem fet el comiat. Tota la romeria ha respirat pau,

però aquesta celebració respirava resurrecció joiosa.

El diumenge ha pujat un altre autocar de Lleida amb el senyor bisbe. Enguany ens hem ajuntat els components de la Romeria de Lleida i d'Amposta. Ells feien el 25è aniversari i havien començat quan mossèn Xavier Ciuraneta era el seu rector.

Després de la conventual, hem tingut la recepció de reglament que tothom espera. Hi ha hagut alguna poesia molt adient que ha donat escalfor a l'ambient, i alguns parlaments. I la cloenda amb el Pare Abat i el nostre senyor Bisbe.

Podríem fer alguna mena d'acció conjunta d'ara endavant? Aquesta fou la proposta, acollida amb aplaudiments per tots els 150 romeus. La vida dirà!

De moment ens hem trobat animadors, laics i mossens, que havíem treballat en el Departament de Catequesi d'Adults de Catalunya i les Illes fa anys. Hem decidit que durant l'any ens trobarem per concretar alguna mena d'agermanament pastoral.

Davant els nous temps, calen noves iniciatives per obrir camins a la Bona Nova.

5. Obrim camins al Crist

Caldria afegir que l'experiència de la Delegació de Família més la Fundació Verge Blanca realitzada a Riupedrós, i també la de la Confraria d'acord amb una proposta que fa per a l'any

vinent amb altres col·lectius, es podria fer servir per visualitzar un model pastoral d'anar fent en la construcció del poble de Déu, en tota la varietat i les etapes i com a temps de gràcia a l'estiu.

No oblidem que l'Església ha de fer una acció d'acompanyament vers la maduresa de la fe. I així com els arquitectes de l'AVE tenen el seu projecte acabat en el cap i en el paper, però el van construïnt per trams separats, nosaltres, els cristians, hauríem de dibuixar per trams parcials l'acompanyament vers la maduresa de la fe.

És clar que cal anar dibuixant i creant caliu d'un catecumenat en l'ambient popular, per als pocs o molts que demanaran el bateig en el futur. Les nostres diòcesis germanes de Barcelona i Tarragona, i alguna altra, crec que han posat ja fil a l'agulla.

A les nostres diòcesis catalanes hem d'obrir camins de tota mena a partir de la riquesa d'ofertes que tenim, i partint de l'ambient secular tan fort que hi ha sobretot a casa nostra. Davant nous temps, noves respostes.

6. Reflexió a partir de l'estada a la reunió del Consell de Presbiteri

A Lleida, com en tota diòcesi, tenim el Consell de Pastoral i el de Presbiteri. Aquest últim es reuneix cada any a l'estiu un parell de dies a la Residència de Riupedrós de Vilaller.

Enguany, els 16 membres varen posar en comú el treball fet a les re-

unions de preveres de tota la diòcesi durant el curs 2002-2003.

El tema era: "Què podem i volem fer amb els fidels que demanen el bateig?" Sortirà un fullet que serà un resum d'actituds pastorals.

El pla de pastoral fins a l'any 2005 té com a tema de fons: obrir camins a l'Evangelí.

L'any vinent es farà el mateix amb el sagrament de l'Eucaristia. Ja està bé fer tot això, però em fa l'efecte que és una reflexió a partir de la mirada exclusivament clerical. I que continuarà l'any vinent amb la primera comunió, i després amb la confirmació.

Prego al Senyor que sapiguem encertar en el futur de l'orientació pastoral de l'Església catòlica en els anys que s'acosten.

Suposo que no arribarem a donar la confirmació abans de la comunió, però sembla que els aires episcopals de l'Estat espanyol van per ací. Certament, l'Església ortodoxa que no ha tingut una sèrie de concilis dona els tres sagraments de la iniciació en un únic paquet el dia del baptisme, que es fa al cap d'una setmana de néixer o al cap de dos mesos. Així s'estalvien problemes de no demanda de sagraments. O de recuperació a correuítia per poder fer la comunió o la confirmació. Amb aquesta pràctica sola, ¿ja tindrem cristians adults evangelitzadors per al món secular nostre? No.

Preguem al Senyor que sapiguem obrir camins a l'Evangelí trencant

murs d'inèrcies pastorals que tenim encara a la nostra Església, que viu en una Europa secularitzada. Certament, tots volem tenir cristians adults en la fe que testimonien la Bona Nova.

Penso que hi ha una pràctica mimètica en els nostres bisbes, que és anar preparant un relleu amb laics, agents de pastoral amb missió o sense.

El nostre bisbe, Xavier Ciuraneta, ho té al cap i amb el seu tarannà ens està repetint des que està entre nosaltres, ja fa tres anys, unes constants que penso que les hem de pensar bé, ja que són repetitives i per tant poden ésser signes de la voluntat de Déu avui per a tota l'Església:

1. Preocupació per una Església de corresponsabilitat: laics i preveres junts en la missió evangelitzadora (cap parròquia o arxiprestat sense consell pastoral. Ell ha donat exemple amb el Consell de Pastoral Diocesà).

2. Treball constant i seriós per construir un model de cristià que, amb la seva vocació, sigui Bona Nova en el món (dintre i fora de l'Església). Per tant: moviments de cristians i parròquies units.

3. Preocupació per fer una bona iniciació cristiana a la fe, i formació dels laics adults que som avui a l'Església.

4. Preocupació perquè, fruit de no tenir tot això assolit, experimentem una manca de vocacions al ministeri de prevere.

Jo em pregunto si els agents de pastoral en espera de prevere no serà una gràcia per fer canviar la disciplina en l'administració del sagrament de l'orde.

Jo no ho veuré, però el Senyor sap què ens vol fer fer.

El prevere és fonamental per a la comunitat cristiana, i el problema no s'arregla només mitjançant laics amb missió. Per això en diem reunió dominical "en espera de prevere".

7. Moviment de Cristians Adults de Pobles i Comarques de Catalunya

Hi faig referència també, per acabar, ja que ha tingut lloc a El Pueyo (Barbastre).

La Permanent ampliada del Moviment d'adults rurals s'ha reunit els dies 12-14 de setembre en aquest indret, que ara és bisbat de Barbastre-Monsó.

Fa tres anys que, en acabar l'estiu, ens trobem per fer caliu entre nosaltres, conèixer un indret més enllà dels nostres bisbats i compartir amb els nostres germans que fan camí en la militància de vida cristiana.

L'any passat fou a Mallorca, l'anterior a Cuixà (Prada de Conflent) i enguany en aquest turó on havia existit una comunitat de monjos benedictins de Montserrat.

Els pares claretians ens van oferir acolliment amb tot els detalls de taula i llit, que saberen fer en la residència que fou noviciat seu anys enrere.

Trenta persones hem estat convivint i fent excursions. Hi havia gent de Barcelona, Tarragona i Lleida.

Hem aprovat el fullet de la campanya del curs 2003-2004 amb el tema: "El compromís del creient en la vida pública".

Ja sabeu que els moviments d'AC tenen la seva pedagogia apresada de Cardijn.

Com a eina bàsica tenim el petit grup, en el qual es comparteix setmanalment la vida i la fe per mitjà de la Revisió de Vida, i ens fem presents allí on estem professionalment a manera de llevat.

Però, com a treball de cristians que vivim en un mateix medi, fem una revisió de vida de tot l'any.

Enguany veurem com hem de ser presents els cristians en la vida pública, quan constatem acceleradament que estan canviant les situacions polítiques, ambientals, culturals i de costums etc.

També vàrem tenir l'oportunitat de compartir alegries i tristeses, i objectius, dels membres de la permanent del Movimiento Rural Español.

Mossèn Julio Calvo, el consiliari d'aquest Moviment, va fer mans i mànigues perquè ens poguéssim tro-

bar uns moments, i també per rebre la visita del senyor bisbe Omella. Li ho agraïm de tot cor.

Coincidim amb ells en el fet que els cristians rurals organitzats hem de ser l'AC general i especialitzada al nostre medi.

Finalment, hem de dir que vam fer excursions a la col·legiata d'Alquézar, i altres indrets, com els pobles de Lo Grau i Naval, amb una visita a la terrisseria d'aquest poble, prop ja de Bielsa.

Tot anant a aquests indrets vàrem entrellucar de lluny aquell búnquer de Torreciutat. Des del Pueyo veiem tota la zona de gran part dels tres bisbats de Jaca, Osca i Barbastre, presidits ara pel bisbe Xavier.

Al fons, tot mirant a Orient, vèiem els nostres pics del Pirineu, ben blancs per la neu.

Sempre demanem que es facin presents en aquestes jornades tots els militants del Moviment que ho desitgin amb els seus fills, i així ha estat.

Han estat tres dies de cel i de germanor, que invitem a repetir en un altre indret l'any vinent, encara que tinguem la fruita entre mans a les terres del Baix Segre.

Tarragona

DIDAC BERTRAN, corresponsal.

Déu n'hi do!

Des del darrer número d'aquesta revista han passat unes quantes coses a l'arxidiòcesi de Tarragona, moltes. Hi hauria moltes coses a explicar, però l'espai és limitat i la paciència del lector potser no sigui infinita. Anem, doncs, a fer memòria d'alguns d'aquests esdeveniments.

Una prova de confiança

En aquests temps confusos que ens ha tocat viure —i dels quals l'Església en pateix sovint les conseqüències— conforta veure que algú té les idees clares. Això és va palesar el passat dia 16 de setembre, jorn en què va tenir lloc a la casa de l'Arquebisbat l'acte d'inauguració del curs 2003-2004 de la Cúria Diocesana, presidit per Mons. Lluís Martínez Sistach, arquebisbe metropolità de Tarragona i primat.

Després d'una breu salutació del prelat i de la pregària de sexta, el Sr. Arquebisbe va adreçar unes paraules als presents tot remarcant la importància de la tasca que es desenvolupa a la Cúria —el treball que s'hi fa no té solament un caràcter burocràtic, sinó d'autèntica vocació de servei a Déu i a l'Església—, i va encoratjar els seus components a perseverar en aquesta voluntat.

Tot seguit, Mn. Joaquim Claver Caselles, secretari general i canceller, va procedir a la lectura dels nomenaments referits a la composició del Consell Episcopal, signats pel Sr. Arquebisbe amb data de 7 de setembre. Cal remarcar que aquest fet és molt notable i evidencia la confiança del prelat en els seus col·laboradors més directes.

A continuació Mn. Claver va fer públics també els nomenaments de nous delegats i directors de secretariats diocesans, així com també els de la continuació en el càrrec d'altres delegats i directors als quals havia expirat el temps de la seva designació.

Després de la lectura dels nomenaments, els nous delegats i directors de secretariat van procedir a jurar el càrrec i a signar el document d'acceptació.

Tots aquests nomenaments són per un període de tres anys, prorrogables, excepte el de vicari general, que és indefinit.

Cal remarcar el fet que la Sra. Mercè Guasch, coneguda per la seva activitat al capdavant de l'Hospitalitat de la Mare de Déu de Lourdes, és la primera dona seglar que accedeix a una delegació diocesana.

Projecció internacional

La projecció de l'Església de Tarragona, metropolitana i primada, va anar més enllà de les fronteres del nostre país, atès que Mons. Lluís Martínez Sistach, arquebisbe metropolità de Tarragona i primat, va participar en la Trobada internacional *Entre la guerra i la pau: religions i cultures es troben*,

organitzada per la Comunitat di Sant'Egidio, la qual tingué lloc a la ciutat alemanya d'Aachen (Aquisgrà) del 7 al 9 del present mes de setembre.

Aquesta trobada respon a la urgència i necessitat de refermar la via del diàleg i de la cooperació entre les religions i les cultures, en el sentit de cercar nous camins practicables d'encontre i de compromís comú per la pau.

Mons. Martínez Sistach va intervenir el passat 8 de setembre a la taula rodona "Convivència i immigració a Europa", junt amb altres personatges de reconegut prestigi internacional.

Motiu d'esperança

Sovint hem dit que no hi ha motiu d'anar capcots i desencisats pel món. De tant en tant s'albiren llums d'esperança. Així, el diumenge dia 5 d'octubre la Catedral de Tarragona va presentar novament l'aspecte de les grans solemnitats en tornar a ser l'escenari d'una nova ordenació sacerdotal: la del diaca Mn. Ignasi Cabré, de Pradell de la Teixeta (Priorat).

La processó d'entrada va marcar la pauta de tot el que seguiria després: joia i recolliment. Un instant particularment emotiu va ser el de la presentació del candidat al presbiterat. Les seves respostes, clares i fermes, van accentuar un moment sempre imponent.

El Senyor Arquebisbe, en la seva homília, va remarcar la generositat de l'ordenand per seguir una vocació que representa posar-se al servei de l'Església, amb preferència pels més po-

bres, i la responsabilitat d'esdevenir pastor. També va fer una crida als joves a donar una resposta confiada si Déu els crida al camí del sacerdocí.

Al final de la cerimònia el nou prevere va agrair a tothom, amb breus i sentides paraules, l'acolliment rebut en el seu camí vers el presbiterat.

Sant tornem-hi

I, encara que no sigui molt abundosa, de collita n'hi ha. I aquelles paraules del bisbe màrtir Sant Fructuós en el sentit que mai no mancarien pastors a la nostra Església, continuen fent-se realitat. Per això, el passat 1 d'octubre va tenir lloc l'acte oficial d'inauguració del 16è curs del Seminari Major Interdiocesà, a Barcelona. L'acte va comptar amb la presència dels sis bisbes de la Tarraconense que formen part d'aquesta institució i de tota la comunitat educativa. Hi van ser igualment presents els degans de les facultats de Teologia i de Filosofia de Catalunya, així com també el bisbe de Tortosa.

La celebració es va iniciar amb la pregària de les vespres, presidides per l'arquebisbe metropolità de Tarragona, el qual va ressaltar a l'homília el temps de gràcia que suposava el Seminari per a la formació dels futurs pastors.

La vetllada va finalitzar amb un sopar de germanor en el qual es va donar la benvinguda als cinc nous seminaristes que, juntament amb els dels cursos anteriors, formen un grup de vint-i-dos seminaristes per al curs 2003-2004. Mn. Jordi Orobitg, rector del Seminari Major, en la seva inter-

venció també va aprofitar per saludar de manera oficial Mons. Romà Casanova com a nou bisbe de Vic i donar-li la benvinguda a la casa. Els nous seminaristes corresponen als bisbats de Tarragona, Girona, Urgell, Solsona i Vic.

L'Europa de la solidaritat: un repte

La projecció de la nostra arxidiòcesi és més que una paraula, perquè els passats dies 23, 24 i 25 d'octubre va tenir lloc al Palau de la Diputació de Tarragona la XXXIX Semana Social, organitzada per la Junta Nacional de las Semanas Sociales de España, un servei de la Conferència Episcopal Espanyola per a l'estudi, la difusió i l'aplicació de la doctrina social de l'Església a les qüestions socials d'actualitat. El lema de la Setmana d'enguany era *L'Europa de la solidaritat: un repte*.

La inscripció de setmanistes, vintus d'arreu de l'Estat, va ser molt nombrosa (uns cent-trenta), i l'acte d'inauguració, obert a tothom, va comptar també amb una bona assistència de public i de premsa, la qual cosa va obligar a muntar un circuit tancat de televisió al pati del Palau de la Diputació.

El nunci de Sa Santedat a Espanya, Mons. Manuel Monteiro de Castro, va presidir la sessió d'obertura, que es va encetar amb les intervencions del Dr. José Raga, president de la Junta Nacional de Semanas Sociales de España; del Sr. Albert Vallvé, vicepresident de la Diputació de Tarragona, i de Mons. Lluís Martínez Sistach, arquebisbe metropolità de Tarragona i primat.

Tot seguit el Dr. Raga va presentar el primer conferenciant, el Dr. Michel Camdessus, exdirector general del Fons Monetari Internacional (FMI) i president de les Setmanes Socials de França, el qual va dissertar sobre *L'Europa dels 25 davant els desafiaments del món*. La seva va ser una intervenció molt aclaridora del que pot ser el futur del continent en els propers anys.

Va cloure l'acte el nunci apostòlic amb la lectura d'una extensa carta de la Secretaria d'Estat de la Santa Seu adreçada als setmanistes a través de la Secretaria d'Estat de la Santa Seu, en la qual es refermaven els principis que, des del pontificat de Lleó XIII, l'Església ha defensat sempre en matèria social. En la mateixa carta es comunicava que el Sant Pare impartia la seva benedicció als presents.

Al final de la sessió es va improvisar una roda de premsa, en la qual el Nunci i el Dr. Camdessus van atendre els periodistes acreditats a la Setmana.

Cal dir que en aquesta primera sessió, a més del nombros públic, de les autoritats estatals i autonòmiques i dels representants d'institucions i entitats, hi van ser presents personatges destacats com ara Mons. Joan Enric Vives, bisbe d'Urgell i copríncep d'Andorra; Mons. Joan Martí i Alanís, arquebisbe bisbe emèrit d'Urgell; Mons. Xavier Salinas, bisbe de Tortosa; Mons. Josep M. Guix, bisbe emèrit de Vic i consiliari de las Semanas Sociales de España, i el Dr. Claudio Solano, president de les Setmanes Socials de Costa Rica.

El dia 24, ja en sessió restringida, el Dr. Rafael Pampillon, catedràtic d'Economia de la Universidad San

Pablo CEU de Madrid, va parlar als setmanistes sobre “El principio de solidaridad en el modelo político económico de la Unión Europea” i el Dr. José Raga, president de la Junta Nacional, va ampliar conceptes sobre una “Europa, mas allà de lo económico”, el que havia estat eix vertebrador del seu discurs inaugural.

El dia 25, al matí, el Dr. Arcadi Oliveres, president de la Comissió General Justícia i Pau i professor d’Economia de la Universitat Autònoma de Barcelona, va fer una conferència sobre “El ejercicio de la solidaridad en el seno de la Unión Europea”, i el Dr. Domènec Melé, professor de l’IESE-Universitat de Navarra, va tractar el tema “Principio de subsidiariedad y espíritu emprendedor en la Europa del siglo XXI”. Ambdós dies, a la tarda, els setmanistes es van dividir en grups i van participar en animats col·loquis amb els ponents del matí.

La tarda del dia 25, dissabte, va tenir lloc la conferència de clausura, que va anar a càrrec del Dr. Eugeni Gay, magistrat del Tribunal Constitucional, sobre “Retos europeos para un laicado comprometido”.

Els dies 24 i 25, a la tarda, a la Catedral, hi va haver una celebració eucarística. La primera la va presidir el bisbe emèrit de Vic i consiliari de las Semanas Sociales de España, Dr. Guix, i la segona, el Senyor Archebisbe. Aquest darrer acte litúrgic va constituir la clausura d’aquesta XXXIX Setmana Social.

No cal dir que, com sempre que s’ha encomanat organitzar quelcom a l’arxidiòcesi de Tarragona, els resultats foren molt reeixits... I perdoneu-me aquest punt d’orgull tarragoní.

Presentació de La Petite història de Sant Fructuós

I com que no solament de coses grosses viu l’home, el passat dia 18 de setembre, a la terrassa de l’amfiteatre romà de Tarragona, on es va congrega un públic molt nombrós, va tenir lloc la presentació de *La Petite història de Sant Fructuós*, llibre editat per l’Associació Cultural Sant Fructuós, amb textos de Jesús Blanco i Rafael Muñoz i il·lustracions de Pilarín Bayés. Aquesta publicació, impresa a tot color, està dedicada in memoriam al que fou secretari de l’Associació, Sr. Àngel Serres Timoneda (a.c.s.). Aquest volum està complementat per un quadern didàctic per a infants enfocat per ser treballat en escoles i comunitats cristianes, el qual ha estat realitzat per Maite Muñoz, diplomada en teologia; Marcel Pallejà, mestre; i Tito Marín, diplomad en teologia.

I acabem amb música

I el que passa a vegades, el que neix amb un propòsit ben modest acaba agafant volada i perdura en el temps. Quinze anys en la vida d’una institució no són molts, però poden ser molts, ja que moltes iniciatives pleguen al cap de poc temps. Aquest no és el cas de les formacions musicals nascudes al voltant dels Amics de la catedral. Dins les celebracions dels 15 anys de la fundació del Cor i Orquestra dels Amics de la Catedral de Tarragona, l’Orquestra va fer un concert al claustre de la capella de Sant Pau del Seminari, el passat dia 2 de juliol. Va ser el primer del cicle de concerts Música

als Patis organitzat per l'Ajuntament de Tarragona.

Després d'una primera part dedicada a l'actuació de solistes i col·laboradors de l'Orquestra, es va passar a una segona dedicada totalment a interpretar música d'autors tarragonins, amb el següent repertori: *Simfonia*, de Bonaventura Bruguera; *Coral* de R. Schumann, en versió de Joan Juncà; *Solitud*, *A la Catedral* i *Vals lent*, totes del mateix Joan Juncà, i *Mirant al cel*, de Salvador Pedrola. Per cert, cal dir que el mestre Joan Juncà (a.c.s.), després d'una greu malaltia, va morir el dia 10 d'octubre, traspàs que fou molt sentit per tota la ciutat i, especialment, pels membres de la Schola Cantorum i l'Orquestra dels Amics de la Catedral, ja que moltes de les peces que interpretaven a les celebracions litúrgiques eren obra seva o havien estat arranjades per ell.

I acabem la crònica amb una nota musical referida també a la Schola Cantorum dels Amics de la Catedral, perquè el 19 d'octubre actuaren amb un èxit esclatant al Palau de la Música Catalana de Barcelona, juntament amb la banda Unió Musical de Tarragona en el concert del desé aniversari d'aquesta entitat. La Schola Cantorum havia estat convidada a cantar l'Himne a Tarragona, amb música del mestre Joan Baptista Mesguer i lletra de Didac Bertran, que havia estat estrenat a Tarragona el dia 22 de setembre, vigília de Santa Tecla, per ambdues formacions.

Tortosa

J. BLANC I BAHIMA, corresponsal.

Agraïment a la superiora de la Residència d'Ancians

El 14 d'agost es va fer un comiat d'agraïment a la germana Lucía Igual Febrer, superiora i directora del Residència d'Ancians Sant Miquel. Prop d'un centenar de residents i d'una quarantena de personal sanitari van participar en l'acte, en què van agrair a la Mare Lucía la seva dedicació durant l'estança a la casa, refundada el 1985. El seu caràcter obert, senzill i dialogant es va guanyar el cor de la comunitat.

L'acte, a càrrec del grup d'animació cultural del mateix centre geriàtric, destacà el carisma de servei propi de la fundadora, santa Maria Rosa Molas. La sèrie de parlaments van fer visible, mitjançant regals, poesies i cants, l'afecte que senten per ella. El missatge més substancials l'explicà el capellà resident mossèn Joan Martorell: "Per la virginitat t'has buidat el cor, per tal de servir millor els altres". Per la seva banda, el president del Patronat, en nom propi, del senyor bisbe i de parròquies benefactores, agrai a sor Lucía el dia a dia heroic i humil: "ara faràs lloc en el teu cor per a uns nous germans. És el propi de capellans i religiosos; sempre amb la maleta feta. Te'n vas a Portugal".

La germana Lucía, nascuda el 1963 a Benicarló, en el si d'una família cristiana, ha estat nomenada supe-

riora de la Residència de Matusiños, a la vora d'Oporto.

La seva successora serà sor Joana Beteta, procedent de Ponferrada, i que als seus 44 anys disposa d'una experiència qualificada com a infermera i directora en centres geriàtrics. En un breu parlament, agrai la bona acollida dispensada i es posà a disposició de tothom.

Tres temes: *new age*, renovar l'educació i fe-cultura

La Delegació del Clergat i el Consell del Presbiteri han revisat l'estructura del curset d'estiu i des d'ara proposen desdoblar-los durant el curs. Es faran el setembre i el febrer.

Així, el pròxim curset es farà els dies 18 i 19 de setembre, al Seminari, i s'insisteix en la participació de tots els preveres. El senyor bisbe, Mons. X. Salinas, en una carta personal, diu que es vol "afavorir l'aprofitament del temps de formació i de convivència". Els capellans podran celebrar l'eucaristia a la seva parròquia i pernoctar una nit al seminari.

El programa de setembre s'estructura al voltant de tres grans temes: la *new age* i la fe cristiana, a càrrec del pare dominic Joan Bosch.

El nou paradigma de l'educació: Arran de la llei de qualitat de l'ensenyament, se'ns convida a aprofundir en el significat i l'abast en el món d'avui: "Una educació per a tots en parròquies i col·legis". Desenvoluparà el

tema D. Agustín Domingo, professor d'Ètica de la Universitat de València.

En els temes d'actualitat destaquen: "El diàleg fe i cultura, segons la fundació Joan Maragall", a càrrec del president A. Matabosch; "Presentació de l'última edició del Nou Testament de la Bíblia Catalana Interconfessional", a càrrec de Mn. Magí, de l'Associació Bíblica.

Cal dir també que el curset tradicional de setembre, organitzat per la Delegació de Catequesi, es farà els dies 26, 27 i 28 de setembre i, com sempre, oferirà 10 tallers, a més de la formació permanent als habituals catequistes.

Aquest XXVIII curset de Catequesi oferirà com a novetat dos tallers a càrrec de responsables diocesans: "Educació de la fe en colònies i espais" i "Educació especial". S'esperen un 230 catequistes. Els interessats es poden matricular en la mateixa parròquia o directament en el Secretariat de Catequesi, c. Cruera 5 (tel.: 977 44 07 00; fax: 977 44 03 78).

Programació del centenari de l'Observatori de l'Ebre

El 17 d'octubre es presentà al pavelló Landerer de l'Observatori de l'Ebre la programació dels actes que celebren els cent anys de la fundació. Es celebraran des del març de 2004 fins l'agost de 2005. Va presidir l'acte l'Honorable Sr. Andreu Mas Collell, conseller d'Universitats, Recerca i Societat de la Informació. L'actual di-

rector de l'Observatori és un laic que encetà els parlaments dient que l'any del centenari és una mirada agraïda i admirada, però també d'esperança de futur d'aquest centre fundat per la Companyia de Jesús. Encara avui continuen treballant-hi quatre jesuïtes, i el centre està acadèmicament adscrit a la Universitat Ramon Llull.

El programa presentat a la premsa, autoritats i persones interessades –una vuitantena- contempla simposis, congressos d'àmbit internacional, exposicions, conferències i activitats escolars als col·legis de les conques de l'Ebre. La rectora de la URL, Esther Giménez i Salinas, va confirmar que la crisi econòmica dels anys 90 està superada, i que avui ja és pot parlar de nou del ressò científic que té en el món aquest centre especialitzat en l'estudi del geomagnetisme, aeronomia i sismologia. El congrés internacional que s'hi celebrarà pels voltants del maig de 2005 té com a objectiu construir un model de la ionosfera.

Càritas vol activar potencialitats

El passat 18 d'octubre Caritas diocesana organitzà la V Trobada de gent gran en la qual els protagonistes van ser 105 voluntaris vinguts d'arreu del bisbat. Se celebrà a la Casa Mare de les religioses de la Companyia de Santa Teresa de Jesús. Es donava així resposta al programa pensat per servir a la gent gran. Dirigí les xerrades Maria Elena Alfaro, argentina transplantada a terres de Madrid i ara a Mataró i Barcelona. És una cristiana consagrada en cos i ànima al treball amb els més necessitats, en concret en

la reinserció social de presos que surten de les presons o aconsegueixen condempnes. Elena Alfaro capta l'atenció dels oients espontàniament i segueix un fil conductor de vivències personals i comunitàries. Entra en sintonia amb l'assemblea, que escolta sense aflluïr l'atenció. “Vivim en un món que fàcilment exclou a les persones més febles”, va explicar. No és casada, però podria entrar en la categoria de soltera fecunda. Pronuncià dues xerrades i la resta de la tarda es dedicà a treballs de grup i posada en comú.

L'amor viscut evita l'abús de la paraula de Déu

El 27 d'octubre se celebrà al saló d'actes del Patronat de la Sagrada Família la 26ª commemoració acadèmica de la figura i missatge de mossèn Joan Bta. Manyà Alcoverro (Gandesa 1884 – Tortosa 1976). Unes 250 persones van participar en l'acte d'homenatge presidit per Mons. Lluís Martínez Sistach, arquebisbe de Tarragona i primat de la Tarraconense, i per Mons. Xavier Salinas, bisbe de Tortosa.

Un preludi musical inicià l'acte. La solista soprano Anna Brull Piñol cantà tres peces clàssiques. Seguí la promulgació dels premis dels Concursos de poemes i d'assaig 2003. Seguidament el president de la Fundació Manyà, mossèn Joaquim Blanch, presentà el conferenciant, Francesc Torralba Roselló, teòleg i filòsof, autor de 26 llibres i moltíssims articles, laic immers en la societat actual, casat i pare de quatre fills, que repetia per tercera vegada la seva presència a la Fundació. Torralba desenvolupà el tema *Re-*

pensar Déu després de l'onze de setembre de 2001, i destacà que l'atemptat a les Torres Bessones de Nova York va provocar un allau de comentaris en clau religiosa sobre els fets. En aquests comentaris es va fer un abús de la paraula Déu, presentant-lo com la justificació de la repressió i el contraatac, sobretot per part de l'Islam. Els dos bàndols enfrontats en la guerra posterior van invocar el nom de Déu, va explicar Torralba, però el Déu de Bush i el de Sadam i de Bin Laden no és el de Jesús de Natzaret, príncep de la pau. I va destacar la postura de Joan Pau II, ben clarament contra la guerra i en actitud de pregària per la pau i el diàleg.

Acabada la conferència, tingué lloc la cloenda. Els membres de la presidència atorgaren els premis i coronà l'acte un sopar en honor dels guanyadors i membres del Patronat de la Fundació.

Vic

JORDI CASTELLET, corresponsal.

Una de freda i una de calenta

A l'hora de tancar la crònica recent del bisbat, trobem dues notícies que podríem marcar amb colors, uns freds i els altres calents. La calidesa que ens provoca el fruit del treball ben fet i que troba el seu ressò en la vida del Moviment d'infants i joves de la diòcesi de Vic, el Mijac, el moviment d'acció catòlica que anem impulsant amb l'ajut de tots. És el tipus d'activitat i de vida que dóna joies i motius per continuar treballant i lluitant a favor de l'educació i evangelització dels infants i dels joves que se'ns han encomanat.

Però també n'hi ha de fredes, perquè a l'entorn del nomenament del nou bisbe hi ha hagut qui ha tingut com una mena de fred de peus i que, en comptes d'afegir-se a la celebració, ha buscat tres peus al gat per veure fantasmes allí on no n'hi havia. El Fòrum transversal s'ha fet tristament famós, amb molt mala fortuna, i podríem dir que l'hem mort abans de batejar-lo, tot perquè uns pocs han volgut anar massa de pressa. Tot plegat, només ha servit perquè se'ns veiessin les vergonyes i hi hagués qui tingués de córrer a tapar-nos-les. Pel ressò que han tingut els escrits, poden servir per a la reflexió de tots per a l'Església que volem per al dia de demà, potser prescindint de les tristeses d'avui.

Això sí, hi ha motius d'esperança: l'entrada del nou bisbe ens promet nou

impuls, noves il·lusions, engrescament i una crida al treball conjunt que som encara capaços de realitzar, per respondre a la vocació rebuda, la dels fills de Déu que continuem dedicats en cos i ànima a la tasca eclesial. Benvingut Bisbe Romà.

El Mijac. Hem acabat el curs però el curs no ha acabat amb nosaltres

I és que quan mires enrere t'adones de la feïnada portada a terme pel miler de persones que formem el Mijac diocesà, el moviment general d'infants de la diòcesi de Vic. Està clar, posar-nos tots d'acord i actuar junts no és un gest senzill i per això tenim el moviment.

El Mijac ens dona sentit d'unitat, de participació, ens ajuda a trobar-nos amb nosaltres mateixos, a portar a terme els objectius que ens hem proposat i, especialment, en l'educació i evangelització dels infants que se'ns encomanen. Tot plegat ens apassiona i, per això mateix, som molts els qui dediquem una bona part del nostre temps, de les nostres il·lusions i un fort compromís, a un projecte que ens supera i que ens anima a tirar endavant: el Mijac, més que un grup de nens i monitors, és un veritable moviment formatiu de les persones en els valors de l'Evangeli de Jesús de Natzaret.

La prova de tot el que estem dient es troba en algunes bones notícies que us volem comunicar des d'aquestes pàgines. La primera és l'anunciada incorporació, per al curs vinent, de dos nous centres d'Osona, que s'uniran a la dinàmica endegada a la zona que

funciona juntament amb Ripoll i que es reuneixen i coordinen a Sant Hipòlit de Voltregà. Justament aquest, un centre que ha passat un any de crisi però que s'està preparant per arrencar amb força el curs que ve.

La segona notícia, molt anunciada però no per això negligible, la tan esperada Escola d'Iniciació i Formació Joan Vila del Mijac Vic. Aquest és un projecte que hem estat empenyent els dos darrers anys, coincidint amb la responsabilitat diocesana de la Isabel Sañé que ha sabut posar-se, amb rapidesa, en sintonia amb els equips existents, especialment el d'Iniciació i Formació. Un equip que es troba a la diàspora, aquest de l'Escola de Formació, justament perquè es troba espars entre Manresa i Igualada principalment, reunint tots els experimentats i *dits-pelats* animadors que, després d'haver passat pel Mijac, han demostrat com el Mijac ha passat per ells i els ha transformat, de tal manera que, ara, encapçalen una il·lusió de tota la diòcesi *mijaquera*.

Donem les gràcies i animem en la tasca proposada a en Domènec Selvas, la Maria Trullàs, la Sílvia Casas, la Gemma Malet i la Trini Riu, que encapçalen el treball dut a terme en la rutilant Escola de Formació. Per a la tardor s'ha anunciat el Curs de formació d'Animadors i, a no gaire tardar, el Curs per als Responsables de Directors. Felicitats!

Al nostre darrere queda l'estiu, temps per als campaments, les activitats, els casals, les colònies, però també per al descans, per a poder desconectar o per a connectar novament. Enrere queden les programacions i les revisions, les *mijacades* d'Osona-Ri-

pollès i del Bages, la Coordinadora d'infants d'Osona i del Bages, les Reunions de responsables, les trobades de formació i d'iniciació, les diverses Comissions diocesanes i tanta feina, tants quilòmetres, tantes converses, tantes il·lusions, ganys i comunicació que ens han dut fins aquí.

Si us voleu unir a nosaltres només us podem prometre una cosa: l'any que ve més!

L'ordenació del nou bisbe Romà Casanova i Casanova

S'esdevingué el diumenge 14 de setembre a partir de les cinc de la tarda. La Catedral de Vic estava plena de gom a gom i, fa de mal comptar, uns 300 capellans i uns 15 mitrats, bisbes i abats, acompanyaven Monsenyor Romà en aquest dia, potser el més important que serà de la seva vida.

L'esclafit d'aplaudiments en entrar el nou bisbe Romà a la que havia de ser la seva Seu, va resultar ser una teràpia catàrtica que alliberava les tensions i deixava anar els grans desitjos de pau i renovació que sojornaven en molts dels capellans joves i no tan joves que participàvem en aquell esdeveniment.

De seguida, l'estil del bisbe Romà es va imposar als dubtes i indecisions: encara que l'orgue no estigués afinat –potser un símbol de la nostra pobra, trista, bruta diòcesi de Vic...—ell es va avançar amb el cant de l'Anyell de Déu. Això sí, una música lleugerament descordada que no lligava amb els cants de l'ordinari i la solemnitat que dominava l'acte.

Finalment, el Besamans que el mateix bisbe va insistir que es realitzés al

final de la celebració, va durar gairebé dues hores i va permetre que tots els assistents poguessin tenir un primer contacte amb el nou Cap i Pastor de la diòcesi vigatana.

Un gest que parla

En acabat de la celebració hi hagué coca i llangonissa per a tot el clergat. Els tortosins, més de vuitanta, s'estranyaven d'aquella tradició, però era de les coses que començaven a canviar entre d'altres: 'lo Roman' passava a anomenar-se 'Monsenyor Romà' i 'lo Fernando', el secretari, seria, des d'ara i per obra i gràcia de Jaume Balmes i Jacint Verdager, 'en Ferran', sí, el de la tortuga de peluix al damunt del llit. Que això també ens ha sobtat en anar a Palau, el fet d'entrar a l'habitació del jove secretari i trobar-nos que havia de tenir –en tot un Palau episcopal–, el llit al mateix lloc que hi tenia el despatx i la sala de rebre...

Amb tot, aquell vespre, perquè encara som al diumenge 14, em vaig trobar amb en Jordi, que ara treballa al Tribunal eclesiàstic de Tortosa i que ens havíem conegut de seminaristes en alguna Escola d'estiu de catequistes, i amb en Tòfol, dinamitzador del Moviment diocesà de joves de Tortosa, amb seu al CCU de Barcelona. L'alegria de retrobar-nos fou immensa i els vaig conduir per la ciutat antiga de Vic fins arribar a la Plaça Major, 'a Plaça', tal com diem a Ausa. Allí sopàrem i, en aixecar-nos, quina no fou la nostra sorpresa en trobar-nos el bisbe Romà –ara ja no era 'lo Roman'– amb tota la seva família. O sigui que em vaig trobar jo, un capellà diocesà de Vic, enmig d'una trentena de torto-

sins, fent mitja volta i anant a fer el cafè, a quarts de dotze de la nit, al 'Merma'. Sigui dit de passada, un personatge incompatible amb l'hoquei de Sant Hipòlit, mentre que el bisbe Romà prové d'una parròquia, Flix, que també té un bon equip a la OK Lliga de patins. Ves tu, quina cosa!

Resumint, el nou bisbe promet noves maneres de tractar amb els capellans, amb el poble i renovant l'Esperit que Déu ha confiat a la seva Església.

Per molts anys, bisbe Romà, i que Déu beneeixi la vostra tasca. Respirarem, finalment.

VII. Novetats bibliogràfiques

NOVETATS BIBLIOGRÀFIQUES

Histories per viure. Llegir la Bíblia des de la vida

JUSTINO MARTÍNEZ PÉREZ.
Barcelona: Claret, 2003.

Publicat a Els Daus núm. 216, amb la col·laboració i l'assessorament del Centre d'Estudis Pastorals de les Diòcesis de Catalunya (CEP). El seu autor és un Missioner Combonià que, després de 10 anys de missioner al Brasil, ha aterrat a Catalunya amb una capacitat increïble de "comunicar" la Paraula de Déu, a petits i grans. En Justino s'ha format al redós de les Comunitats Cristianes de Base del Brasil, completant estudis amb exegetes de la talla de Carlos Mesters. Tot plegat fa que tingui una sòlida formació exegetica, completada a l'escola dels infants i a la universitat dels pobres que li han donat la visió pastoral que presenta aquest llibre.

El llibre és una proposta formativa i espiritual, marcada clarament pel subtítol *Llegir la Bíblia des de la vida*: explica la Bíblia des de l'experiència de la pròpia vida. "Narrar la Paraula de Déu", "narrar Jesús" és el gran repte dels nostres temps. La Bíblia és plena d'histories per contar, per viure. Les narracions bíbliques tenen una vivesa sorprenent. A tothom ens agrada d'escoltar històries i, fins i tot, d'explicar-les. Històries que ens fan rumiar i somniar. L'autor, a partir d'aquesta experiència joiosa de llegir i explicar històries, proposa la manera de llegir la Bíblia, explicar les històries del poble de Déu per donar sentit i bellesa a la vida dels homes i dones d'avui.

Aquest llibre té, doncs, un enfocament vivencial: fa que la Paraula de Déu toqui les persones, els parla al cor, les fa posar en camí. Té un horitzó missioner –en Justino és missioner– i fa somniar desperts! Fa comprometre. Una lectura personal i/o en grup ens ajudarà a connectar els relats bíblics amb la vida. El tresor de la Paraula que engendra Vida omple el cor dels missioners i els abranda el cor com als deixebles d'Emmaús. Tot fent el camí d'Emmaús redescobrirem la nostra crida a ser servidors de la Paraula, acompanyats sempre per Jesús. Amb Ell esdevindrem Paraula i pa pels camins del nostre món, un món tan conflictiu on estem cridats a ser llavor d'esperança. Sant Pau diu que l'esperança no defrauda (Rm 5,5).

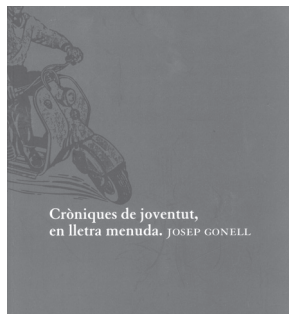
Tampoc aquest llibre no defraudarà i el recomanareu a tants cristians i cristianes que manifesten fam de la Paraula de Déu.

Filosofia de la finitud.

JOAN CARLES MÈLICH.
Barcelona: Herder, 2003.

Una filosofia de la finitud acaba sent una poètica de la finitud, escriu l'autor d'aquest seriós abordatge als límits existencials de la vida humana, Joan Carles Mèlich. "Arriba un moment –prosegueix– que la paraula estrictament filosòfica descobreix que davant els aspectes més rellevants de la vida humana ha de deixar pas a les paraules múltiples de l'univers literari: la paraula del filòsof romandrà en silenci i aleshores serà el poeta el qui prengui la paraula." Al llarg del llibre es presta una especial atenció a les transmissions educatives com un aspecte essencial de la filosofia de la finitud: l'educador ha de donar testimoni de la vulnerabilitat, de la provisionalitat i de la contingència pròpies de la condició humana. Sense aquest testimoni de la provisionalitat, l'educació arriba a ser fàcilment un instrument al servei del totalitarisme. Per aquest motiu, una filosofia de la finitud és sobretot una crítica radical del poder.

Cròniques de joventut en

lletra menuda.

JOSEP GONELL.
Tortosa: Fòrum, 2002.

Aquest és un llibre que, segons explica el seu propi autor, "no pretén altra cosa que recollir alguns dels fets més remarcables dels centenars de capellans i joves que van participar en el moviment de joves cristians del bisbat de Tortosa des de l'any 1964 fins el 1974". En aquells deu anys es van mobilitzar a les terres de l'Ebre més de 10.000 joves engrescats per la proposta. Aquesta petita història està escrita només, i ja n'hi ha prou, des del vessant dels joves i dels capellans que la van protagonitzar. Per això, explica l'autor, s'ha emprat en el títol l'expressió "en lletra menuda", ja que habitualment "un text en lletra petita només interessa als qui l'han escrit o als qui l'han protagonitzat". Malgrat aquesta modèstia autorial, el llibre és un agradable fresc històric, amb fotografies, records, memòria històrica i vivències profundes, escrit sense cap altra pretensió que servir de vehicle per a l'exercici de la memòria. I tot amb tot, n'extreiem lliçons i alguns bons exemples encara que no en sigui aquesta la pretensió.

**Compañía de María en España
(1887-1983). Volum II.**

ANTONIO GASCÓN ARANDA,
S.M. Servicio de Publicaciones
Marianistas, 2002.

S'ha editat ja el segon volum de

la història dels marianistes a Espanya, un volum que recull des del 1887 fins al 1983. El llibre recull amb una precisió i una cura històrica admirable l'acti-vitat de les diverses comunitats marianistes a tot l'Estat, i per totes les èpoques de la darrera centúria.

Més enllà dels pròxims a la congregació, és un llibre interessant en tant que ofereix una perspectiva diferent de la història religiosa de l'Estat, tot sovint contemplada a través de microhistòries personals, activitats per a obrers, per a joves, per a mestresses de casa. Hi trobem el testimoni de religiosos compromesos i d'un laïcat en emergència.